

การนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนอ่านเชิงวิพากษ์สำหรับครูผู้สอน
ภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต ๒

ฮาซานะห์ บินมะอุง และคณะ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย
จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
ในโครงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมแลกเปลี่ยน สพฐ. ปีงบประมาณ ๒๕๖๑

การนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนอ่านเชิงวิพากษ์สำหรับครูผู้สอน
ภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต ๒

นางฮาซานะห์ บินมะอุง
นางฟาฎิมาส บากา
นางปาดีละห์ อารง
นางมาวียะ มะเกะ
นางมารียา เจ๊ะปือราเฮง
นางซารีพะห์ เจ๊ะเมาะ
นายลาภวัต บุญธรรม

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย
จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
ในโครงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมแลกเปลี่ยน สพฐ. ปีงบประมาณ ๒๕๖๑

บทคัดย่อ

การศึกษาชุดฝึกปฏิบัติการและการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2 มีจุดประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 และ 2) เพื่อศึกษาผลการใช้ชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมด้านความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังใช้ชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วม ด้านความสามารถในการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ของครูผู้สอน และด้านความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ โดยมีกลุ่มตัวอย่าง 10 คนฝึกปฏิบัติการแบบเข้มข้นสามวัน (สัปดาห์ละ 1 วัน) โดย 5 คนจากการฝึกปฏิบัติการอาสาเป็นผู้ทดลองสอนเพื่อพัฒนาทักษะการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณด้วย คะแนนการทดสอบก่อน/หลังการฝึกปฏิบัติการ และแบบสอบถาม ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสังเกตการสอน สัมภาษณ์ สะท้อนคิดของครูผู้สอนและแบบบันทึกภาคสนาม ค่าสถิติพื้นฐานที่ใช้ คือค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาแสดงถึงประสิทธิภาพของชุดฝึกปฏิบัติการและการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนอ่านเชิงวิพากษ์มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 88.75/87.50 ด้านความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการฝึกปฏิบัติการที่ระดับคะแนน $\bar{x}$ = 13.20, S.D. = 1.93 หลังการฝึกปฏิบัติการที่ระดับคะแนน $\bar{x}$ = 17.50, S.D. = 0.96 ความคิดเห็นของครูต่อชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก และพฤติกรรมการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ของครูพัฒนาในเชิงบวก การศึกษาในครั้งนี้สามารถชี้แนะการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ในต่างบริบท และต่างรายวิชาได้

คำสำคัญ ชุดฝึกปฏิบัติการ นิเทศแบบมีส่วนร่วม การอ่านเชิงวิพากษ์

กิตติกรรมประกาศ

รายงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความร่วมมือของคณะผู้วิจัยและสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ให้ทุนสนับสนุนงานวิจัยฉบับนี้ ขอขอบพระคุณ คณะผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจและชี้แนะเครื่องมือ ระเบียบวิธีวิจัย และข้อเสนอแนะการรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ คณะผู้อำนวยการโรงเรียน คณะครูผู้สอนและนักเรียนโรงเรียนจำนวน 5 โรงเรียนประกอบด้วยโรงเรียนบ้านบาลุกายา อิง โรงเรียนบ้านบุเกตา โรงเรียนบ้านมูโนะ โรงเรียนบ้านปูโป๊ะ และโรงเรียนบ้านสากอ ที่ร่วมให้ข้อมูลและทดลองการสอนอ่านเชิงวิพากษ์วิชาภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2/2561

ขอขอบคุณผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 คณะศึกษานิเทศก์ที่ได้อำนวยความสะดวก สนับสนุน ชี้แนะและส่งเสริมการทำวิจัยในครั้งนี้ ตลอดจนจิตอาสาสมาชิกชมรมครูผู้สอนภาษาอังกฤษในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ที่ร่วมทดลองใช้เครื่องมือวิจัยก่อนการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ส่งเสริมให้การวิจัยในครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

หัวข้อ	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	2
1.2 ปัญหาการวิจัย.....	3
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
1.4 สมมติฐานของการศึกษา.....	5
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	5
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	8
1.8 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	...9
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการนิเทศ.....	10
2.2 การนิเทศ.....	12
2.3 หลักการนิเทศ.....	12
2.4 กระบวนการนิเทศ.....	14
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศ.....	15
2.6 กิจกรรมการนิเทศการสอน.....	17
2.7 การนิเทศแบบคลินิก.....	18
..... 2.8 แนวทางการนิเทศแบบมีส่วนร่วม.....	21
2.9 การฝึกอบรม.....	...22
2.10 ชุดฝึกอบรม.....	24
2.11 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ.....	25
2.12 แนวคิดทฤษฎีวิพากษ์.....	27

2.13	แนวการสอนแบบวิพากษ์.....	29
2.14	แนวการสอนแบบวิพากษ์และการสอนที่เน้นวัฒนธรรมของผู้เรียน.....	30
2.15	การรู้เรื่องการอ่าน.....	31
.....	2.16 การอ่านเชิงวิพากษ์.....	32
	2.17 มิติของการอ่านเชิงวิพากษ์.....	33
	2.18 กรอบการสอนการอ่านแบบวิพากษ์.....	35
	2.19 การอ่านเชิงวิพากษ์และการปฏิบัติการทางสังคม.....	37
	2.20 การอ่านเชิงวิพากษ์และการสร้างสันติศึกษา.....	37
	2.21 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	39
	2.21.1 การนิเทศแบบมีส่วนร่วม.....	39
	2.21.2 การสอนอ่านเชิงวิพากษ์.....	40
	2.21.3 ทศนคติครูผู้สอนต่อการอ่านเชิงวิพากษ์.....	41
	2.21.4 การสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ในชั้นเรียน.....	42
บทที่ 3	วิธีดำเนินการวิจัย	
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	53
	แบบแผนการวิจัย.....	53
	ขั้นตอนการวิจัย.....	54
	เครื่องมือวิจัย.....	55
	ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย.....	55
	การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพของชุดฝึกปฏิบัติการฯ.....	57
	การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบความรู้.....	59
	วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	61
	การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้.....	63
	การสร้างแบบประเมินความคิดเห็นของครู.....	64
	การสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง.....	65

บทที่ 4 ผลการวิจัย	
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดฝึกปฏิบัติการ.....	67
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจของครู.....	71
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของครู.....	75
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย.....	81
การสังเกตชั้นเรียน.....	82
ความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการสอนอ่านเชิงวิพากษ์.....	83
ความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการนิเทศแบบมีส่วนร่วม.....	84
อภิปรายผล.....	84
ข้อเสนอแนะ.....	87
บรรณานุกรม.....	88
ภาคผนวก.....	94
รายนามผู้เชี่ยวชาญ.....	95
แบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกปฏิบัติการ.....	96
แบบสอบถามปลายเปิดก่อนและหลังการฝึกปฏิบัติการ.....	101
แบบสังเกตการสอน.....	102
แบบบันทึกการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ในแต่ละบทเรียน.....	104
คำถามสัมภาษณ์ครูหลังสิ้นสุดโครงการวิจัย.....	105
แบบประเมินความคิดเห็นของครูผู้สอน.....	106
ตารางวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญต่อแบบประเมินความคิดเห็น..	108
ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้.....	109
ประวัติผู้วิจัย.....	118

บทที่ 1

บทนำ

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับชั้นและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ในมาตรา 80 ซึ่งเน้นความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ทันต่อความก้าวหน้าของโลกยุคดิจิทัล ตามที่ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2575) ระบุไว้ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และแผนการศึกษาชาติ (พ.ศ. 2560-2579) ที่เน้นคนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิต อย่างเป็นสุข ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” โดยการขับเคลื่อนภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาที่มุ่งเปลี่ยนประเทศไทยสู่ประเทศที่มีรายได้สูง มีความมั่นคง และยั่งยืน สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ในส่วนของการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พ.ศ. 2560-2562) มีวิสัยทัศน์ที่มุ่งให้ สังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความปลอดภัย ปราศจากเงื่อนไขความรุนแรง วิถีชีวิตของทุกคน ได้รับการปกป้อง พัฒนابนพื้นฐานสังคม พหุวัฒนธรรม และมีส่วนร่วมในกระบวนการเสริมสร้างสันติสุข อย่างยั่งยืน

การจัดการศึกษาเป็นเครื่องมือส่งเสริมให้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการศึกษาชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติบรรลุเป้าประสงค์ที่กำหนด อีกทั้งสอดคล้องกับสมรรถนะสำคัญของประชากรโลกในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้ก้าวทันต่อโลกแห่งการเปลี่ยนแปลง ตามกรอบแนวคิด 3R ประกอบด้วย การอ่าน (Reading) การเขียน (Writing) และการคิดเลข (Arithmetic) ส่วนทักษะ 8Cs คือ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม (Creative and innovation) ทักษะความเข้าใจความต่างวัฒนธรรม (Cross-Cultural Understanding) ทักษะการร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) ทักษะการสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information, and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และการรู้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) และความมีเมตตา คุณธรรม เห็นใจผู้อื่น (Compassion)

สิ่งสำคัญในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศตามที่รัฐบาลกำหนด คือ “โมเดลประเทศไทย 4.0” ที่คนไทยต้องเปลี่ยนแปลงตนเองใน 4 ประเด็นดังนี้ 1) เปลี่ยนจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถจำกัด (Incompetent Thai) ไปสู่ผู้มีความรู้ความสามารถ (Capable Thai) 2) เปลี่ยนจากผู้ที่มีมองประโยชน์ส่วนตน (Self-Centered Thai) เป็นผู้ที่รับผิดชอบต่อสังคม (Socially Responsible Thai)

3) เปลี่ยนจากผู้มีความเป็นไทย (Thai-Thai) เป็นคนไทยสู่สากล (Global-Thai) 4) เปลี่ยนจากคนไทยยุค Analog สู่ยุค Digital (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2561) ในมุมมองของสุวิทย์ เมษินทรีย์ (2559 อ้างอิงใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2561) คนไทย 4.0 จะเกิดขึ้นได้ต้องเรียนรู้ 4 เรื่องสำคัญ คือ 1) Purposeful Learning คือ การเรียนรู้ที่มีเป้าหมายเพื่อสร้างเสริมแรงบันดาลใจ 2) Generative Learning คือ การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และความสามารถในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ 3) Mindful Learning คือ การเรียนรู้เพื่อเพาะบ่มการมีจิตสาธารณะและกิจของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง และ 4) Result-Based Learning คือ การเรียนเพื่อผลการทำงานที่มีผลสัมฤทธิ์

ประเด็นสำคัญของการพัฒนาการศึกษาดังกล่าวได้นำสู่การพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของประเทศไทยด้วย 8 ประเด็นดังนี้ คือ 1) พัฒนาคุณภาพผู้เรียนและส่งเสริมการเรียนรู้ 2) ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และยกระดับมาตรฐานการศึกษา 3) ขับเคลื่อนปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ 4) พัฒนาครู 5) ผลิิตและพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับการพัฒนาประเทศ 6) เตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน 7) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ 8) ส่งเสริมระบบธรรมาภิบาลในวงการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2559) ปัจจัยสำคัญดังกล่าวเบื้องต้นเป็นเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยมุ่งเน้นกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนที่ส่งผลต่อสมรรถนะผู้เรียนในกระแสโลกปัจจุบัน

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์โลกปัจจุบันที่มีการติดต่อสื่อสารและเทคโนโลยีอย่างเป็นพลวัต การศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาให้ทันการเปลี่ยนแปลงของโลก หนึ่งในทางเลือกในการสร้างผู้เรียนให้เท่าทันยุคสมัย คือการใช้ภาษาเป็นสื่อกลางในการติดต่อ เรียนรู้ศาสตร์สากล และนวัตกรรมในระดับท้องถิ่นรวมทั้งระดับสากล ดังเช่น ระดับภูมิภาคอาเซียน กฎบัตรอาเซียนข้อ 34 ได้บัญญัติ ให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางหรือภาษาราชการของประชาคมอาเซียนและสอดคล้องกับความเป็นภาษาสากล ดังนั้นภาษาอังกฤษมีความสำคัญต่อการเตรียมผู้เรียนเพื่อใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารในการเรียนรู้ระดับพื้นฐานถึงระดับก้าวหน้าในวิทยาการต่าง ๆ อีกทั้งสามารถส่งเสริมทักษะการคิดวิพากษ์ในสื่อที่อ่านได้ เพื่อให้เท่าทันโลกยุคดิจิทัล การจัดการเรียนการสอนจึงต้องเน้นให้สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตจริงได้

การจัดการศึกษาระดับท้องถิ่นโดยเฉพาะบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2 ในประเด็นพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามความต้องการของหลักสูตร ความคาดหวังของแผนพัฒนาการศึกษา และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 ที่ให้ความสำคัญกับทักษะการคิด แก้ไขปัญหาเป็น ดำรงอยู่

ในสังคมพหุวัฒนธรรม การร่วมมือร่วมใจในการทำงานเป็นหมู่คณะของผู้เรียนอันเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมสมรรถนะผู้เรียนให้เป็นประชากรที่เข้มแข็งที่จะช่วยพัฒนาชาติไปสู่ประเทศพัฒนา ยังปรากฏในระดับน้อย อีกทั้งประเด็นสถานการณ์ในบริบทสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ในความไม่สงบ ปัจจัยสำคัญคือ คนท้องถิ่นขาดความไว้วางใจกันอยู่กันอย่างหวาดระแวงเพราะความไม่เข้าใจและยอมรับกันและกัน อย่างไรก็ตามตัวชี้วัดและการเรียนรู้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ (พ.ศ. 2551) ได้ระบุถึงการเตรียมผู้เรียนให้วิเคราะห์ข้อเท็จจริงและเรียนรู้ให้เข้าใจความแตกต่างและความหลากหลายของผู้อื่น แต่การจัดการศึกษาในบริบทท้องถิ่นยังขาดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นทั้งทักษะชีวิตและการอ่านที่ส่งเสริมทักษะการคิดด้านต่าง ๆ ให้กับผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552)

ทางเลือกของการพัฒนาผู้เรียนคือการเน้นการอ่านตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในบริบทสามจังหวัดชายแดนใต้มีความจำเป็นที่ต้องฝึกผู้เรียนด้านการอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) เพื่อสร้างความเข้าใจกันและยอมรับความต่างทางความคิดเห็น วัฒนธรรม และสังคมความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่ สอดคล้องกับแนวคิดของแฟร์และมาซิโด ชอร์ แมคลาฟลินและเดอว์วูด (Freire and Macedo, 1987; Shor, 1999; McLuaghlin and DeVood, 2004) ที่บูรณาการสิ่งใกล้ตัวผู้เรียนสู่กระบวนการจัดการเรียนการสอนฝึกให้ผู้เรียนสะท้อนคิดสภาพปัญหา การคิดแก้ปัญหาจากบทอ่านสู่โลกแห่งความเป็นจริง การร่วมกันคิดหาทางออกในการแก้ปัญหาตามความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน และเปลี่ยนแปลงสังคมให้ดีขึ้นตามศักยภาพที่ตนเองทำได้ สิ่งเหล่านี้เป็นความท้าทายการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายของการสร้างชาติและกลไกสำคัญคือครูผู้สอนที่ต้องมีทักษะการจัดการเรียนรู้ให้สนองนโยบาย หลักสูตร และความต้องการของผู้เรียน การทดสอบในระดับชาติวัดความรู้และความคิดผู้เรียนด้วยคำถามที่ผู้เรียนไม่สามารถแสดงศักยภาพของตนเองผ่านกระดาษคำตอบได้ครอบคลุมทุกประเด็น แต่สภาพจริงของผู้เรียนเป็นตัวบ่งชี้การพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ และแก้ปัญหาได้ตามบริบทที่ผู้เรียนเป็นอยู่นั้นสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างฐานความมั่นคงของประเทศทั้งในด้านสังคมและเศรษฐกิจ

วัชรรา เล่าเรียนดี (2554) กล่าวถึงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูทำได้หลายวิธี และการนิเทศการสอนเป็นการส่งเสริมการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ครูได้มีโอกาสได้ปรับปรุงและพัฒนาการสอนและวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และผู้นิเทศใช้วิธีการที่หลากหลายให้สอดคล้องกับความต้องการของครู พร้อมทั้งเน้นความร่วมมือระหว่างบุคลากรในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ผู้นิเทศใช้นวัตกรรมด้านการสอนเฉพาะด้านที่สอดคล้องกับความต้องการของครูผู้สอน การแก้ไขปัญหาของผู้เรียนและความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียกับการจัดการศึกษา การนิเทศการสอนต้องมีการประชุมหารือระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศอย่างต่อเนื่อง การกำหนดการนิเทศการสอนเพื่อพัฒนาต่อยอด ครูได้มีโอกาสสะท้อนการจัดการเรียนการสอนของตนเอง และ

วางแผนพัฒนาวิชาชีพโดยมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แลกเปลี่ยนความรู้ ทักษะ นวัตกรรม ประสบการณ์ และ การใช้สื่อเทคโนโลยีในการพัฒนาการสอนของตนเอง

ดังนั้น การพัฒนานวัตกรรมเพื่อพัฒนาครูผู้สอนสู่ผู้เรียนในสมรรถนะการอ่านเชิงวิพากษ์เป็นสิ่ง สำคัญในสภาพปัจจุบัน และรูปแบบการนิเทศการสอนที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นปัจจัยสำคัญที่ ส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

1.2 ปัญหาการวิจัย

ความสำคัญของปัญหาดังกล่าว สะท้อนปัจจัยหลักที่ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน คือการนิเทศการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นพลวัตของศตวรรษที่ 21 ที่ได้กำหนดใน แผนการศึกษาชาติ (พ.ศ. 2560-2579) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังนั้น การขับเคลื่อนมิติทาง การศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิผลตามเป้าหมายของการศึกษาชาติจำเป็นต้องใช้กระบวนการนิเทศการศึกษา ร่วมกับความต้องการของครูผู้สอนในการพัฒนาวิชาชีพที่จะส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ดังระบุในนโยบายการพัฒนา ครูเพื่อรองรับการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2554) สำหรับ บริบทสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีความต้องการเฉพาะด้านในการจัดการศึกษา ด้วยปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ ส่งผลต่อการจัดการศึกษาที่ไม่มีประสิทธิภาพตามความต้องการของนโยบายการจัดการศึกษาของชาติ การขาดการ สะท้อนคิดในปัญหาของพื้นที่ต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอน และผู้เรียนไม่ได้รับการฝึกทักษะการคิดอย่าง เป็นระบบ ส่งผลต่อคะแนนการทดสอบแห่งชาติ (O-NET) ในทุกวิชาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 อยู่ในเกณฑ์ต่ำ (การรายงานผลการทดสอบแห่งชาติ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2. 2560) โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ (วิชาภาษาอังกฤษ) ระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 อีกทั้งผลการนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนได้สะท้อนความต้องการของครูผู้สอนในการ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนที่สามารถส่งเสริมทักษะการคิด ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ และทักษะชีวิตเพื่อสังคม ให้สอดคล้องกับทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ดังเช่นการประเมิน PISA 2018 นิยาม “การรู้เรื่องการอ่าน Literacy” ด้วยการเพิ่มการประเมินถ้อยความ และให้ความหมาย การรู้เรื่องการอ่าน เป็นความสามารถที่จะทำ ความเข้าใจกับสิ่งที่ได้อ่าน สามารถนำไปใช้ ในการประเมิน การสะท้อน และมีความรักและผูกพันกับถ้อยความ เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถและศักยภาพและการมีส่วนร่วมในสังคม อีกทั้งเพิ่มการประเมินคุณภาพของการ เป็นพลเมืองโลกที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสามัคคีได้หรือไม่หรือ สมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก (Global Competence: GC) ตามนิยามของ OECD (อ้างถึงใน สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา 2561: 80-85) หมายถึง “เป็น ความสามารถในการวิเคราะห์ประเด็นของโลกหรือต่างวัฒนธรรมอย่างมีวิจารณญาณและจากมุมมองที่หลากหลาย

เพื่อให้เข้าใจถึงความแตกต่างที่ส่งผลต่อการรับรู้ การตัดสินใจ แนวคิดของตนเองและของผู้อื่นที่มีภูมิหลังที่แตกต่างอย่างได้ผล บนพื้นฐานของความเคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์” อันเป็นคุณลักษณะที่ควรส่งเสริมให้กับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ในบริบทของวิกฤตความไม่สงบของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้และสังคมพหุวัฒนธรรมที่ต้องการความเข้าใจบนความแตกต่างที่อยู่ร่วมกันของคนในพื้นที่

สภาพปัญหาดังกล่าวเบื้องต้น เป็นปัจจัยความต้องการพัฒนาวิชาชีพของครูผู้สอนให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบันเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาต่อผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เมื่อมีการนิเทศการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการจัดการเรียนการสอนให้เป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น การจัดการศึกษาแบบเดิมที่ผู้เรียนไม่มีโอกาสได้สะท้อนคิด (Banking Education) พฤติกรรมของครูคือผู้บอกความรู้ตามแนวคิดของแฟร์ (Freire, 1970) ต้องปรับสู่การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมคิด ตั้งคำถาม และลงมือปฏิบัติจริง (Problem posing Education) โดยใช้อ่านเป็นฐานส่งต่อการคิดเพื่อความเข้าใจต่อบทอ่าน คิดสะท้อนเชื่อมโยงต่อสภาพจริงรอบตัวผู้อ่าน และหาแนวทางร่วมกันในการสร้างสรรค์สังคมให้ดีขึ้น สิ่งเหล่านี้คือหลักของการอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical Literacy) ซึ่งมีความจำเป็นที่ต้องพัฒนาครูผู้สอนให้มีทักษะการจัดการเรียนการสอนควบคู่การนิเทศติดตามอย่างมีส่วนร่วมเพื่อคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนให้มีมาตรฐานและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ได้เล็งเห็นความสำคัญในการแก้ปัญหาโดยใช้วิธีการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์สำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นำร่องในภาคเรียนที่ 2/2561

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.3.1. เพื่อพัฒนาชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

1.3.2. เพื่อศึกษาผลการใช้ชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.3.2.1 ความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังใช้ชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1.3.2.2 ความสามารถในการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1.3.2.3 ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy)

1.4 สมมติฐานของการศึกษา

1.4.1 ชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สร้างขึ้นมี

1.4.2 ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80การสอนอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) หลังใช้ชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วม อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

1.4.3 ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความคิดเห็นต่อชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) อยู่ในระดับมาก

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

1.5.1 กลุ่มตัวอย่าง/กรณีศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ทั้งสิ้น 15 คน ได้แก่

1.5.1.1 ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษโรงเรียนขยายโอกาสทั้งสิ้น 10 คน ร่วมฝึกปฏิบัติการสอนอ่านเชิงวิพากษ์และการนิเทศแบบมีส่วนร่วม

1.5.1.2 ครูที่ผ่านการฝึกปฏิบัติการจำนวน 5 คนอาสาทดลองสอนในภาคเรียนที่ 2/2562

1.5.1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนที่ทดลองสอนจำนวน 5 คนที่ร่วมสร้างเครื่องมือ นิเทศ นิเทศชั้นเรียน และสะท้อนผลการนิเทศ

1.5.2 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ภาคเรียนที่ 2/2561

1.5.3 เนื้อหา ชุดฝึกปฏิบัติการและการนิเทศแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 4 หน่วย ดังนี้

หน่วยที่ 1 ทฤษฎีการสอนอ่านเชิงวิพากษ์

หน่วยที่ 2 ทฤษฎีสู่การปฏิบัติในชั้นเรียน

หน่วยที่ 3 การนิเทศแบบมีส่วนร่วม

หน่วยที่ 4 การนิเทศการสอนอ่านเชิงวิพากษ์

1.5.4 ตัวแปรและนิยามตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษาในครั้งนี้

ตัวแปรอิสระ คือ ชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการ
สอนอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตัวแปรตาม คือ ผลการพัฒนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษ มี 3 ตัวแปร คือ

- 1) ความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือนิเทศแบบมีส่วนร่วม
- 2) ความสามารถในการจัดการสอนอ่านเชิงวิพากษ์
- 3) ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษที่มีต่อชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วม

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

ความหมายและคำจำกัดความของการวิจัยนี้ได้นิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

1.6.1 การนิเทศแบบมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ผู้นิเทศและ
ผู้รับการนิเทศ ภายใต้อำนาจ 5 ขั้นตอนของการนิเทศ คือ 1) การวางแผน 2) การให้ความรู้ความเข้าใจ 3) ลงมือ
ปฏิบัติการ ด้วยเทคนิคการนิเทศชั้นเรียนแบบคลินิก 4) การสร้างเสริมกำลังใจ และ 5) การร่วมประเมินผลการ
ปฏิบัติงาน

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ การนิเทศแบบมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร
ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศภายใต้อำนาจ 5 ขั้นตอนของการนิเทศในการดำเนินการดังนี้

- 1) การสร้างชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนอ่าน
เชิงวิพากษ์สำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2
- 2) การทดลองชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอน
อ่านเชิงวิพากษ์สำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2
- 3) การศึกษาผลการใช้ชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อ
พัฒนาการสอนอ่านเชิงวิพากษ์สำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาปี
ที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

- 4) การศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษที่มีต่อการใช้ชุดฝึกปฏิบัติการ และคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนอ่านเชิงวิพากษ์สำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

1.6.2 ชุดฝึกปฏิบัติการ หมายถึง ชุดสื่อ เอกสารที่สร้างขึ้นมาเพื่อใช้ประกอบการฝึกปฏิบัติการ ประกอบด้วย แบบประเมินตนเองก่อนและหลังเรียน กิจกรรมการใช้ชุดฝึกปฏิบัติการให้ผู้เข้าร่วมได้ความรู้ ประสบการณ์ตามวัตถุประสงค์ของการหน่วยการเรียนรู้ทั้ง 4 หน่วย ประกอบด้วย

- หน่วยที่ 1 ทฤษฎีการสอนอ่านเชิงวิพากษ์
- หน่วยที่ 2 ทฤษฎีสู่การปฏิบัติในชั้นเรียน
- หน่วยที่ 3 การนิเทศแบบมีส่วนร่วม
- หน่วยที่ 4 การนิเทศการสอนอ่านเชิงวิพากษ์

1.6.3 คู่มือการนิเทศการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ หมายถึง เอกสารและสื่อที่ชี้แจงแนวทางการสอนอ่านเชิงวิพากษ์และการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อเอื้อต่อผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการนิเทศการสอนอ่านเชิงวิพากษ์

1.6.4 ประสิทธิภาพของชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วม หมายถึง ความสามารถที่เกิดจากผลการฝึกปฏิบัติการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ และการฝึกนิเทศแบบมีส่วนร่วมของครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยกำหนดให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

80 ตัวแรก หมายถึง คะแนนเฉลี่ยร้อยละที่ได้จากการฝึกปฏิบัติระหว่างการฝึกอบรมปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาการสอนอ่านเชิงวิพากษ์และการฝึกนิเทศแบบมีส่วนร่วมของครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

80 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยร้อยละที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังการใช้ชุดฝึกอบรมปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการสอนอ่านเชิงวิพากษ์และการฝึกนิเทศแบบมีส่วนร่วม จำนวน 1 ฉบับของครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 หลังการใช้ชุดฝึกจำนวน 4 เล่มแล้ว

1.6.5 ความรู้ของครู หมายถึง ความรู้ความเข้าใจต่อการเรียนรู้จากการจัดกิจกรรมฝึกปฏิบัติการสอน อ่านเชิงวิพากษ์ และการฝึกนิเทศแบบมีส่วนร่วมของครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2

1.6.6 พฤติกรรมการสอน หมายถึง การนำความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์ต่าง ๆ ของครูผู้สอนมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ส่งผลต่อผู้เรียน และสามารถวัดได้จากเครื่องมือนิเทศการสอนที่ คณะผู้วิจัยสร้างขึ้น

1.6.7 การอ่านเชิงวิพากษ์ หมายถึง การอ่านที่ผู้อ่านเชื่อมโยงสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว สภาพความเป็นจริง และประสบการณ์ของตนสู่บทอ่าน ผู้อ่านใช้ทักษะการตั้งคำถามเพื่อสะท้อนมุมมองที่หลากหลายจากตัวบทอ่าน ผู้คนที่คิดเห็นต่างในบริบทของตนเพื่อหาวิธีการแก้ไขปัญหาให้ดีขึ้น เช่น การเขียนเปลี่ยนมุมมอง การเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยงานศิลป์ สื่อสร้างสรรค์ การแสดง การเล่าเรื่อง และอื่นๆ ในบริบท สพป.นราธิวาส เขต 2 ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาแม่ วัฒนธรรม อัตลักษณ์ และสิ่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้เรียนเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร การวิพากษ์บทอ่าน

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1.7.1 ชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมของครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือ กำกับ ติดตาม การจัดการเรียนการสอนของครู และสามารถประเมินการปฏิบัติการนิเทศของครูแกนนำ ครูวิชาการ ผู้บริหาร สถานศึกษา และศึกษานิเทศก์ เป็นต้น

1.7.2 ชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมของครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 สามารถนำมาใช้เป็นสื่อ นวัตกรรมการสอน อ่านเชิงวิพากษ์กับต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือบูรณาการด้านกิจกรรมส่งเสริมผู้เรียนด้านทักษะชีวิตได้

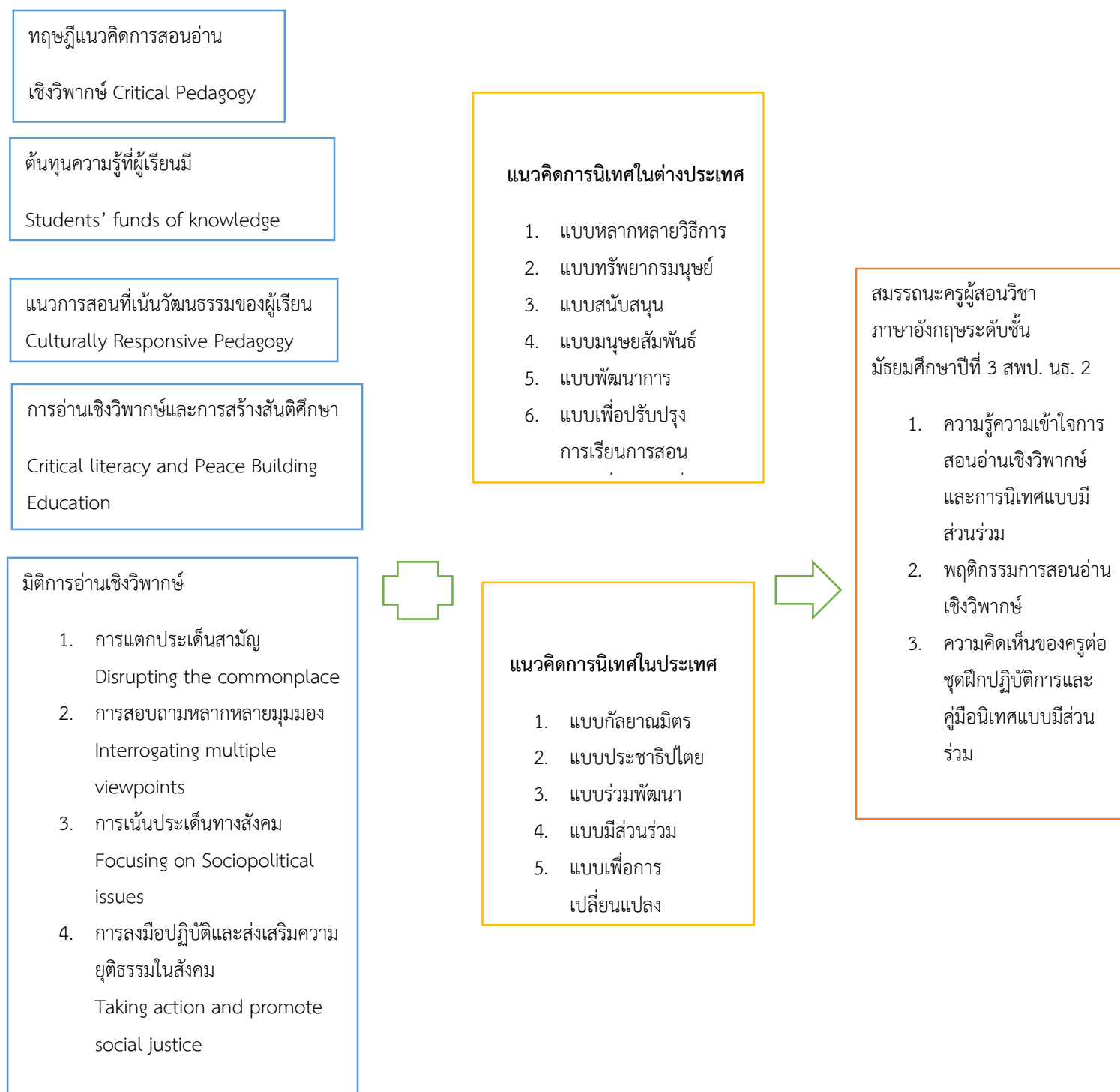
1.7.3 ผลการวิจัยสามารถเป็นข้อมูลพื้นฐานและเป็นแนวทางให้ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ได้ไปปรับใช้เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพทางการจัดการศึกษาที่เน้นทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ สื่อสาร และปฏิบัติการเพื่อการเปลี่ยนแปลงสังคม

1.7.4 แนวปฏิบัติจากการวิจัยสามารถเป็นทางเลือกให้แก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และหน่วยงานทางการศึกษาที่สนใจในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านทักษะการอ่าน การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ และการลงมือปฏิบัติเพื่อเปลี่ยนแปลงให้สังคมดีขึ้นตามศักยภาพผู้เรียนและความต้องการของแต่ละบริบท

1.8 กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดในการพัฒนาชุดฝึกปฏิบัติการสอนอ่านเชิงวิพากษ์และคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนอ่านของครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ครั้งนี้ สรุปลงได้ตามแผนภาพที่ 1 ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การนิเทศแบบมีส่วนร่วมการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 นี้ผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร แหล่งความรู้ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอสาระสำคัญแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการนิเทศ เทคนิค การนิเทศ กระบวนการนิเทศ แนวคิดทฤษฎีเชิงวิพากษ์ การสอนอ่านเชิงวิพากษ์ภาษาอังกฤษ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการนิเทศ

ความเป็นมาและความสำคัญของการนิเทศ

การนิเทศการศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งของกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ กระบวนการบริหารการศึกษา กระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศการศึกษา สำหรับกระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่ผู้นิเทศใช้ในการกระตุ้น เสริมแรง ริเริ่ม ทำทนาย ร่วมคิด ร่วมทำ และสนับสนุนให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้นตรงตามสภาพความต้องการที่แท้จริงของการพัฒนา โดยผ่านครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนรวมทั้งได้มีการพัฒนากระบวนการปฏิบัติงาน ศึกษา ค้นคว้า เทคนิควิธีการนิเทศทั้งระบบการนิเทศภายในและภายนอกให้มีประสิทธิภาพ

พระราชบัญญัติการศึกษาในปี 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม 2553 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาโดยการกำหนดให้โรงเรียนมีมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษาด้วยการประเมินและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดหรือปรับปรุงมาตรฐานให้สูงขึ้น พร้อมทั้งจะรับการประเมินภายในและภายนอก การนิเทศการศึกษาจึงควรปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมเพื่อให้เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้รับการนิเทศ มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูมีขวัญกำลังใจและมีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด รักษาไว้ และยกระดับคุณภาพให้สูงขึ้น ดำเนินการอย่างเป็นระบบโดยมีข้อมูลสารสนเทศเป็นฐาน ภายใต้บรรยากาศของความร่วมมือร่วมใจอันดีระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เคารพในความแตกต่างระหว่างบุคคล นำศักยภาพของผู้รับการนิเทศมาพัฒนางาน ส่งเสริมให้อยู่ในระดับมาตรฐานวิชาชีพ และยกย่องให้เป็นแบบอย่างกับเพื่อนร่วมวิชาชีพ อันเป็นองค์ประกอบสำคัญของการยกระดับคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา และยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามจุดเน้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

ปัจจัยสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนคือ การร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก มีการวางแผน กำหนดนโยบายสนับสนุน ประชุมหารือ และทำงานร่วมกันเพื่อส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนและทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรสนับสนุนครูผู้สอนผ่านกระบวนการบริหาร เช่น สนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ เครื่องอำนวยความสะดวก จัดหาบริการและสวัสดิการในด้านต่าง ๆ สำหรับครู จัดให้ครูได้ทำงานตามศักยภาพและความรู้ความสามารถ เปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความคิดเห็นร่วมตัดสินใจ ส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ผู้บริหารต้องควบคุม กำกับ ติดตามดูแลอย่างใกล้ชิดและเหมาะสม ครูให้การยอมรับและมีทัศนคติที่ดีต่อผู้บริหาร ส่วนผู้ปกครองจะให้การสนับสนุนช่วยเหลือครูด้วยการร่วมกันวางแผน เตรียมการ วินิจฉัยปัญหาและร่วมกันวางแผนพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้ครูได้สะท้อนคิดในกระบวนการจัดการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผลผู้เรียน บรรยากาศในการนิเทศนั้น ผู้บริหาร ครูผู้สอน และศึกษานิเทศก์ ต่างมีความเชื่อถือและให้การยอมรับซึ่งกันและกัน

ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ และคณะครู ทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด โดยผู้บริหารใช้กระบวนการบริหารอย่างรอบคอบในทุกมิติ และศึกษานิเทศก์ใช้กระบวนการนิเทศด้วยความจริงใจร่วมสนับสนุนส่งเสริมให้ครูผู้สอน ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพ และส่งผลให้นักเรียนมีสมรรถนะตามเป้าหมายของหลักสูตรและทักษะในศตวรรษที่ 21 ดังเช่น รุ่งรัชชดาพร เวหะชาติ (2557 : 37) กล่าวถึงความสำคัญของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

1. การศึกษาจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงตามสังคมที่เป็นพลวัต การนิเทศการศึกษาเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงในองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา
2. สหวิทยาการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาขึ้นตามความก้าวหน้าของโลกยุคปัจจุบัน ส่งผลต่อแนวคิดในเรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นใหม่ตลอดเวลา การนิเทศการศึกษาส่งเสริมให้ครูมีความรู้ ตามยุคสมัย
3. การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาได้จากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อช่วยแก้ปัญหาให้สำเร็จ
4. การควบคุมดูแลด้วยระบบการนิเทศการศึกษาช่วยส่งเสริมให้การศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ
5. การนิเทศการศึกษาช่วยลดกิจกรรมที่ซับซ้อนในการจัดการศึกษา เพื่อสนับสนุนความแตกต่างด้านความสามารถระหว่างบุคคลของครูผู้สอน
6. การนิเทศการศึกษาส่งเสริมทักษะการพัฒนาวิชาชีพของครูระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ในสถานการณจริง
7. ความจำเป็นต่อการช่วยเหลือครูในการเตรียมการจัดกิจกรรมเป็นพันธกิจสำคัญของการนิเทศการศึกษา
8. การนิเทศการศึกษาส่งผลต่อการทำให้ครูมีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

การนิเทศการศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนากระบวนการจัดการศึกษา พัฒนาระบบวิชาชีพของครูผู้สอนและมีจุดมุ่งหมายตามแนวคิดของสังต์ อุทรานันท์ (2533 : 15-17) 4 ประการคือ 1) เพื่อพัฒนาคน คือ เป็นการทำงานร่วมกันของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ผู้รับการนิเทศพัฒนาพฤติกรรมในเชิงบวก 2) เพื่อพัฒนางาน คือ การนิเทศส่งเสริมผลผลิตจากกระบวนการเรียนการสอนที่ครูได้รับการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นตามกระบวนการพัฒนา 3) เพื่อสร้างการประสานสัมพันธ์ ที่เกิดจากการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ และ 4) เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ ให้กับผู้ได้รับการนิเทศอันเป็นการเสริมแรงทางบวก อย่างไรก็ตามประเภทของการนิเทศต้องสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการนิเทศ ดังนี้ 1) นิเทศเพื่อการแก้ไข (Correction) 2) นิเทศเพื่อป้องกัน (Preventive) 3) การนิเทศเพื่อก่อ (Construction) และ 4) นิเทศเพื่อสร้างสรรค์ (Creation)

2.2 การนิเทศ การนิเทศการสอน

ตามทัศนะของวัชร่า เล่าเรียนดี (2556) ได้นิยามการนิเทศ และการนิเทศการสอนไว้ดังนี้

การนิเทศ (Supervision) หมายถึง การให้ความช่วยเหลือ การให้คำแนะนำ และการปรับปรุงเพื่อให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้

การนิเทศการสอน (Supervision of Teaching) หมายถึง กระบวนการของผู้นิเทศ ที่มุ่งให้คำแนะนำและความช่วยเหลือครูผู้สอน ในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดผลดีต่อการเรียนรู้และพัฒนาการของผู้เรียน ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาทางด้านวิชาการ ความรู้ นวัตกรรมทางการศึกษา หลักสูตร นโยบายการจัดการศึกษามีการปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง
2. เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงสภาวะทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม มีการปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา
3. เพื่อแก้ไขปัญหาในการจัดการศึกษา เพื่อป้องกันความผิดพลาดในการจัดการศึกษา เพื่อก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการจัดการศึกษา
4. เพื่อยกระดับมาตรฐานทางการศึกษา

2.3 หลักการนิเทศ

ตามแนวคิดของ เบอร์ตัน และบรูคเนอร์ (Burton and Brueckner อ้างถึงใน อัญชลี ธรรมะวิจิตรกุล 2553) ได้สรุปหลักการนิเทศการศึกษาไว้ 4 ประเด็นดังนี้

1. การนิเทศการศึกษาควรเน้นถูกต้องตามหลักวิชา วัตถุประสงค์ นโยบายที่วางไว้ ตามสภาพจริงและกฎเกณฑ์ที่ชัดเจน

2. การนิเทศการศึกษาควรเป็นเชิงวิทยาศาสตร์ หมายถึง มีระเบียบ การปรับปรุงและประเมินผลที่มาจาก การรวบรวมข้อมูล และการสรุปผลตามขั้นตอนที่มีประสิทธิภาพและน่าเชื่อถือ

3. การนิเทศการศึกษาควรเป็นประชาธิปไตย เคารพในความแตกต่างของบุคคล เน้นความร่วมมือร่วมใจ ในการดำเนินงาน และใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของงาน

4. การนิเทศการศึกษาควรจะเป็นการสร้างสรรค์ โดยแสวงหาความสามารถเฉพาะด้านของบุคคล เปิดโอกาสให้บุคคลได้แสดงศักยภาพและพัฒนาต่อยอดเต็มความสามารถ

ในทัศนะของ บริกส์ และจัสท์แมน (Briggs and Justman อ้างถึงใน อัญชลี ธรรมะวิธิกุล 2553) ได้เสนอแนะหลักการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

1. ยึดหลักประชาธิปไตย
2. เน้นการส่งเสริม และการสร้างสรรค์
3. สร้างความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลายคนในการเป็นผู้นิเทศ
4. เน้นการพัฒนาวิชาชีพมากกว่าความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
5. คำนึงถึงความแตกต่างและความถนัดของแต่ละบุคคล
6. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะและความสามารถ
7. ส่งเสริม สนับสนุน ครูผู้สอน และสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ
8. เริ่มต้นจากสภาพปัญหาที่ต้องการแก้ไข ณ ปัจจุบัน
9. ส่งเสริมความก้าวหน้าและความมุ่งมั่นของครูให้เพิ่มขึ้น
10. ส่งเสริมและปรับปรุงเจตคติ และข้อคิดเห็นของครูให้ถูกต้อง
11. พยายามหลีกเลี่ยงการปฏิบัติที่เป็นพิธีการ
12. ใช้เครื่องมือ และกลวิธีที่ง่าย สะดวกในการปฏิบัติ
13. ตั้งอยู่บนหลักการและเหตุผล
14. มีเป้าหมายที่ชัดเจนและสามารถประเมินผลได้ด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะหลักการนิเทศในทัศนะของ ไวลส์ (Wiles อ้างถึงใน อัญชลี ธรรมะวิธิกุล 2553) มีดังนี้

1. ให้ความสำคัญกับครูทุกคนและความต้องการความช่วยเหลือจากพวกเขา
2. การทำงานเป็นทีมส่งผลต่อความก้าวหน้า และความสำเร็จของแผนงาน
3. หาโอกาสพบปะอย่างเป็นกันเองกับคณะครูอย่างสม่ำเสมอ
4. ให้โอกาสสมาชิกแสดงความคิดเห็นและส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มใหม่ๆ
5. เป็นกัลยาณมิตรกับบุคคลทั่วไป
6. ปรึกษาหารือในคณะที่มีส่วนร่วมในการพัฒนางานที่มีการเปลี่ยนแปลง
7. พิจารณาสภาพปัญหาที่อยู่ในความสนใจร่วมกันของคณะครู

8. การกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ย่อมส่งผลต่อพฤติกรรมของครูเช่นกัน
9. การประสานงานและช่วยเหลือทางด้านวิชาการคือบทบาทที่สำคัญของศึกษานิเทศก์
10. การเป็นผู้รับฟังมากกว่าผู้พูด
11. ปัญหาของสมาชิกเป็นจุดเริ่มต้นของการปฏิบัติการ
12. วางแผนการปฏิบัติงานเป็นหมู่คณะ
13. ตำแหน่งของศึกษานิเทศก์ไม่เป็นข้อจำกัดในความเป็นกัลยาณมิตร
14. การให้ครูผู้ที่มีประสบการณ์ อาวุโสและความสามารถร่วมปฏิบัติงานก่อให้เกิดประโยชน์ในการนิเทศ
15. การตัดสินใจอย่างแน่วแน่และทันเหตุการณ์
16. เอาใจใส่ต่อภาระงานในหน้าที่
17. สำนวญและปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ
18. สนใจในสวัสดิภาพของสมาชิก
19. มีความรับผิดชอบ ปลูกฝังความรับผิดชอบต่อหมู่คณะ
20. ให้ความสำคัญต่อสวัสดิภาพของสมาชิก

แนวปฏิบัติที่ผู้นิเทศควรดำเนินการเมื่อทำการนิเทศภายในสถานศึกษา ตามทัศนะของวัชร่า เล่าเรียนดี (2556) มีประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

1. การนิเทศบนพื้นฐานการบริหารงานที่เป็นระบบ และมีการวางแผนการดำเนินงานทุกขั้นตอน
2. การนิเทศโดยเน้นหลักการมีส่วนร่วมในการทำงานเป็นสำคัญ และยึดหลักประชาธิปไตย เช่น เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น เป็นผู้นำหรือผู้ตามในโอกาสที่เหมาะสมตามภูมิรู้ ภูมิธรรมของแต่ละภาระงาน เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ
3. การนิเทศเป็นงานสร้างสรรค์ ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอน โดยให้ครูได้เรียนรู้สภาพปัญหาของตนเองเป็นอย่างไร และมีแนวทางการแก้ปัญหาได้อย่างไร
4. การนิเทศ เป็นการสร้างสภาพแวดล้อมในการทำงานให้ดีขึ้น สร้างความเข้าใจระหว่างกัน สร้างมนุษยสัมพันธ์ มีวิธีการทำงานที่ดีและสามารถที่จะอยู่ร่วมกันได้
5. การนิเทศ เป็นการสร้างความผูกพัน และความมั่นคงต่องานอาชีพ รวมทั้งความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง เกิดความพึงพอใจในการทำงาน
6. การนิเทศ เป็นการพัฒนาและส่งเสริมวิชาชีพครู ให้มีความรู้สึภาคภูมิใจในวิชาชีพว่าเป็นอาชีพที่ต้องใช้วิชาความรู้และความสามารถ พร้อมทั้งจะพัฒนาได้

ครุสภา (2556) ได้กำหนดมาตรฐานวิชาชีพในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ ไว้ดังนี้

1. ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนา วิชาชีพทางการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

2. ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมการนิเทศการศึกษา โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้รับการนิเทศ
3. มุ่งมั่นพัฒนาผู้รับการนิเทศให้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมจนเกิดผลต่อการพัฒนา อย่างมีคุณภาพ เต็มศักยภาพ
4. พัฒนาแผนการนิเทศให้มีคุณภาพสูง สามารถปฏิบัติให้เกิดผลได้จริง
5. พัฒนาและใช้นวัตกรรมการนิเทศการศึกษาจนเกิดผลงานที่มีคุณภาพสูงขึ้นเป็นลำดับ
6. จัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้รับการนิเทศ
7. ดำเนินการและรายงานผลการนิเทศการศึกษาให้มีคุณภาพสูงได้อย่างเป็นระบบ
8. ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี
9. ร่วมพัฒนางานกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์
10. แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา
11. เป็นผู้นำและสร้างผู้นำทางวิชาการ
12. สร้างโอกาสในการพัฒนางานได้ทุกสถานการณ์

กล่าวโดยสรุปได้ว่าการนิเทศการศึกษาตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักวิชา เป็นระบบ มีมาตรฐาน ตรวจสอบได้ เน้นการมีส่วนร่วมจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศ และพัฒนาศักยภาพของผู้รับการนิเทศโดยมีเป้าหมายสูงสุดในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 กระบวนการนิเทศ

กระบวนการนิเทศเป็นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ที่จะทำงานร่วมกันในฐานะเพื่อนร่วมวิชาชีพที่มีความไว้วางใจต่อกัน เคารพนับถือและให้การยอมรับกัน โดยผู้นิเทศจะอยู่ในฐานะผู้นำในการเตรียมการต่าง ๆ อย่างพร้อมเพรียงและร่วมกันวางแผนปรับปรุงการสอน/การพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างชัดเจน มีประสิทธิภาพในเชิงปฏิบัติ และปฏิบัติการนิเทศที่ผู้รับการนิเทศให้การยอมรับด้วยความเต็มใจ หลังการนิเทศสิ้นสุดลงก็จะร่วมกันประเมินผลอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ในการนิเทศการสอน/การจัดการศึกษาต่าง ๆ เมื่อพบข้อบกพร่องในขั้นตอนใด ทั้งผู้รับการนิเทศและผู้นิเทศก็จะร่วมกันปรับปรุงแก้ไข และเตรียมการวางแผนพัฒนาในวงจรต่อไป อาทิเช่น กระบวนการนิเทศตามแนวคิดของ แฮร์ริส (Harris, 1990 อ้างถึงใน วัชรา เล่าเรียนดี, 2556) ได้กำหนดไว้ดังนี้

- 1) ขั้นวางแผน (Planning) ประกอบด้วย การศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการ การตั้งวัตถุประสงค์ การคาดการณ์ล่วงหน้า การคิดหาวิธีการปฏิบัติ กำหนดปฏิทินปฏิบัติงาน และวางแผนดำเนินงาน
- 2) ขั้นการพัฒนาการดำเนินการ (Organizing) ประกอบด้วย การตั้งเกณฑ์มาตรฐาน การรวบรวมทรัพยากรด้านบุคลากร ข้อมูลและวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ การดำเนินงาน การประสานงานและการพัฒนานโยบาย
- 3) ขั้นการนำเข้าสู่การปฏิบัติ (Leading) ประกอบด้วย การร่วมตัดสินใจ การเลือกสรรบุคคลการจูงใจให้

มีกำลังใจคิดริเริ่มสร้างสรรค์งานใหม่ การสาธิต การจูงใจ และให้คำแนะนำ การสื่อสาร การกระตุ้น ส่งเสริม กำลังใจ การแนะนำนวัตกรรมและอำนวยความสะดวกในการทำงาน

4) ขั้นการควบคุม (Controlling) ประกอบด้วย การสั่งการ การให้รางวัล การให้โอกาสตำหนิ และการ บังคับให้ทำตาม

5) ขั้นการประเมิน (Appraising) ได้แก่การตัดสินการปฏิบัติงาน การวิจัย และการวัดผลการปฏิบัติงาน กิจกรรมที่สำคัญ คือ พิจารณาผลงานในเชิงปฏิบัติว่าได้ผลเพียงใด และวัดผลด้วยการประเมินอย่างมีแบบแผน และเป็นระบบ

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศ

แนวคิด ทฤษฎี ข้อค้นพบรูปแบบการนิเทศของนักวิชาการด้านการนิเทศการศึกษาพอสรุปได้ดังนี้

1. แกลททอน (Glatthorn, 1984 อ้างถึงใน วัชรา เล่าเรียนดี, 2556) เสนอแนวคิดการนิเทศแบบ หลากหลายวิธีการ (Differentiated Supervision) เป็นวิธีการนิเทศเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลาย ซึ่งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศสามารถเลือกใช้ได้ตามบริบทและความเหมาะสม เช่น การนิเทศ แบบคลินิก CS (Critical Supervision) การนิเทศแบบเพื่อนร่วมพัฒนาวิชาชีพ CPD (Cooperative Professional Development) การนิเทศแบบพัฒนาตนเอง (Self-Directed Professional Development) และการนิเทศโดยผู้บริหาร (Administrative Monitoring)

2. แมเกรเกอร์ (McGregor, อ้างถึงใน วัชรา เล่าเรียนดี, 2556) กล่าวถึงแนวคิดการนิเทศแบบ ทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Supervision) ที่เน้นความต้องการของมนุษย์ที่เห็นความสำคัญของตนเอง ความพึงพอใจต่อผลงาน และกาสนับสนุนจะกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ให้สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุ เป็นหมายที่ตั้งไว้

3. การ์ูโบ และรอสไตน์ (Garubo and Rosthstein 1998 อ้างถึงใน ศิริวรรณ ลี้กิจเจริญผล, 2559) เสนอแนวคิดการนิเทศแบบสนับสนุน (Supportive Supervision) ที่ต้องร่วมมือกันอย่างจริงจังระหว่างผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ การสร้างความเชื่อถือนะหว่างกันบนพื้นฐานของผู้นิเทศที่มีทักษะความชำนาญ มีความรู้ด้าน จิตวิทยา บุคลิกภาพ และความเป็นตัวตนของมนุษย์

4. เซอเจียนเวนนิ และสตาร์เรท (Sergiovanni and Starratte 1991 อ้างถึงใน ศิริวรรณ ลี้กิจเจริญผล, 2559) เน้นแนวคิดการนิเทศแบบมนุษย์สัมพันธ์ (Human Relationship Supervision) ที่กล่าวถึงความสามารถ และทักษะของครูเพิ่มขึ้นเมื่อมีส่วนร่วมในการวางแผน ตัดสินใจ และให้ความสำคัญกับครู ผู้นิเทศจะใช้ศักยภาพ ของครูเป็นเครื่องมือในการนิเทศ และความสัมพันธ์นี้ชี้ให้เห็นความต้องการยอมรับจากสังคมของครู

5. กลี๊กแมน และคณะ (Glickman et al, 1995 อ้างถึงใน ศิริวรรณ ลี้กิจเจริญผล, 2559) กล่าวถึงแนวคิดการนิเทศแบบพัฒนา (Development Supervision) ที่มุ่งส่งเสริมครูให้มีการพัฒนาวิชาชีพสู่ระดับสูงสุด รับผิดชอบต่อหน้าที่ มีความคิดที่นำสู่การปฏิบัติได้จริง และให้ความร่วมมือมากขึ้น

6. โบยันและคอปแลนด์ (Boyan and Copeland วัชรา เล่าเรียนดี, 2556) กล่าวถึงแนวคิดการนิเทศเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน (Supervision for Instructional Improvement) ที่เน้นการแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนโดยเฉพาะด้วยชุดฝึกอบรม โดยผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศสามารถเรียนรู้และปฏิบัติได้ เนื้อหาของชุดฝึกประกอบด้วยองค์ความรู้ แบบฝึกหัดและแบบฝึกปฏิบัติ อาทิเช่น ชุดฝึกอบรมเพื่อการนิเทศการเรียนการสอน

7. 롭บิ้น (Robbins, 1991 อ้างถึงในวัชรา เล่าเรียนดี, 2556) เสนอแนวคิดการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Supervising or Peer Coaching) ที่ครูสองคนร่วมกันเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อยกระดับผลการเรียนของนักเรียน

8. แนวคิดการนิเทศแบบกัลยาณมิตร ที่เน้นความเกื้อกูลกัน สร้างความเข้าใจ เน้นแนวทางที่ถูกต้องและยอมรับซึ่งกันและกัน (รุ่งรัชชาพร เวหะชาติ, 2557)

9. แนวคิดแบบประชาธิปไตย ที่คำนึงถึงสัมพันธภาพระหว่างการทำงานร่วมกันเป็นคณะเพื่อปรับปรุงการเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยมุ่งประโยชน์สูงสุดคือคุณภาพผู้เรียนด้วยการประเมินตนเอง โดยครูและผู้นิเทศร่วมกันประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนพร้อมทั้งแนวทางแก้ไขปัญหอย่างต่อเนื่อง (รุ่งรัชชาพร เวหะชาติ, 2557)

10. แนวคิดการนิเทศแบบร่วมพัฒนา เป็นปฏิสัมพันธ์ทางการนิเทศระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาศึกษานิเทศก์ และครูร่วมกันแก้ปัญหการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบที่มีการใช้เทคนิคการนิเทศการสอนเป็นหลัก พร้อมทั้งการร่วมคิด ร่วมทำ ช่วยเหลือ ยอมรับซึ่งกันและกัน ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อร่วมกันพัฒนาวิชาชีพที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน (รุ่งรัชชาพร เวหะชาติ, 2557)

11. แนวคิดการนิเทศแบบมีส่วนร่วม เป็นการนิเทศที่ให้ความสำคัญต่อการร่วมแก้ปัญหา ร่วมหาแนวทางในการดำเนินการปรับปรุงการเรียนการสอน ตามวิถีประชาธิปไตยด้วยความเหมาะสมตามสถานการณ์ และยึดหลักการพึ่งพากันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ (รุ่งรัชชาพร เวหะชาติ, 2557)

12. แนวคิดการนิเทศเพื่อการเปลี่ยนแปลง เป็นการนิเทศงานและการนิเทศพัฒนาวิชาชีพที่ปรับเปลี่ยนคุณภาพงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ด้วยหลักของการพัฒนาบุคลากรที่เป็นทรัพยากรบุคคลตามบริบทของสังคม ตามความศรัทธาด้วยความรู้เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงด้านอื่น ๆ ควบคู่กัน เช่น สภาพแวดล้อม วัฒนธรรมองค์กร วัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น (รุ่งรัชชาพร เวหะชาติ, 2557)

13. แนวคิดการนิเทศแบบพัฒนาผลงานทางวิชาการ หมายถึง เอกสารหรือหลักฐานที่จัดทำขึ้นจากความรู้ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ในการทำหน้าที่พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและนำสู่ความก้าวหน้าทางวิชาการ (รุ่งรัชชาพร เวหะชาติ, 2557)

14. แนวคิดการนิเทศการสอนภายในโรงเรียน (Supervising Process) เน้นการนิเทศภายในโรงเรียนที่เน้นการพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนโดยบุคลากรในโรงเรียนด้วยรูปแบบที่หลากหลายและเหมาะสมตามสภาพบริบทของการแก้ปัญหาเพื่อยกระดับการเรียนรู้ของนักเรียน อีกทั้งเป็นการพัฒนาวิชาชีพของครูผู้สอน (วัชรรา เล่าเรียนดี, 2553)

2.6 กิจกรรมการนิเทศการสอน

Activities for Supervision หรือ กิจกรรมการนิเทศการสอน เป็นวิธีการที่ผู้นิเทศจะต้องใช้ดุลพินิจในการเลือกใช้ให้เหมาะสมกับบริบทและสภาพปัญหาของสถานศึกษา หรือผู้รับการนิเทศ ส่วนเกณฑ์พิจารณานั้นเน้นจุดประสงค์ของการนิเทศ จำนวนผู้รับการนิเทศ และประโยชน์สูงสุดของผู้รับการนิเทศจะได้รับเป็นสำคัญ ดังเช่น แฮร์ริส (Harris 1985 : 71 อ้างถึงใน วัชรรา เล่าเรียนดี 2556 : 16-19) เสนอ 23 แนวทางดำเนินกิจกรรมการนิเทศไว้ดังนี้

1. การบรรยาย (Lecturing) เป็นกิจกรรมที่เน้นการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจของผู้นิเทศ (ผู้พูด) ไปสู่ผู้รับการนิเทศ (ผู้ฟัง)
2. บรรยายโดยใช้สื่อประกอบ (Visualized lecturing) เป็นการบรรยายที่ใช้สื่อช่วย เช่น แผนภูมิ แผ่นภาพ สไลด์ ฯลฯ สร้างความสนใจให้ผู้ฟังยิ่งขึ้น
3. การบรรยายเป็นกลุ่ม (Panel presenting) เป็นกิจกรรมการให้ข้อมูลเป็นกลุ่มที่มีจุดเน้นที่การให้ข้อมูลตามแนวคิดหรือแลกเปลี่ยนความคิดซึ่งกันและกัน
4. การให้ดูภาพยนตร์หรือโทรทัศน์ (viewing film or television) เป็นการใช้อุปกรณ์ที่เป็นสื่อทางสายตา เช่น วีดีโอเทป วีดีทัศน์ เพื่อให้ผู้รับการนิเทศได้รับความรู้และเกิดความสนใจมากขึ้น
5. การฟังคำบรรยายจากเทปวิทยุและเครื่องบันทึกเสียง (Listening to tape, radio recordings) ใช้เครื่องบันทึกเพื่อนำเสนอแนวคิดของบุคคลหนึ่งไปสู่อีกผู้ฟังคนอื่น
6. การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับวัสดุและเครื่องมือต่าง ๆ (Exhibiting materials and equipments) ช่วยในการฝึกอบรมหรือเป็นกิจกรรมสำหรับงานพัฒนาสื่อต่าง ๆ
7. การสังเกตชั้นเรียน (Observing in classroom) เป็นกิจกรรมที่ทำการสังเกตการปฏิบัติงานในสถานการณ์จริงของบุคลากร เพื่อวิเคราะห์สภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรซึ่งจะช่วยให้ทราบจุดเด่นหรือที่จุดที่ควรพัฒนา เพื่อเป็นข้อมูลในการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร
8. การสาธิต (Demonstrating) เป็นการให้ความรู้ที่มุ่งให้ผู้อื่นเห็นกระบวนการและวิธีการ
9. การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interviewing) เป็นการสัมภาษณ์ที่กำหนดจุดประสงค์ชัดเจนเพื่อให้ได้ข้อมูลต่าง ๆ ตามต้องการ
10. การสัมภาษณ์เฉพาะเรื่อง (Focused interviewing) เป็นกิจกรรมการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

โดยจะทำการสัมภาษณ์เฉพาะกลุ่มเป้าหมายที่สามารถให้ข้อมูลได้เท่านั้น

11. การสัมภาษณ์แบบไม่ชี้หน้า (Non- interview) เป็นการพูดคุยและอภิปรายหรือการ แสดงแนวความคิดของบุคคลที่สนทนาด้วย ลักษณะของการสัมภาษณ์จะสนใจกับปัญหาและความสนใจของผู้รับ การสัมภาษณ์

12. การอภิปราย (Discussing) เป็นกิจกรรมที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศปฏิบัติร่วมกัน ซึ่งเหมาะกับ กลุ่มขนาดเล็ก มักใช้กับกิจกรรมอื่น

13. การอ่าน (Reading) เป็นกิจกรรมที่ใช้ได้กับคนจำนวนมาก เช่น การอ่านข้อความจากวารสารและ นิยมใช้ร่วมกิจกรรมอื่น

14. การวิเคราะห์ข้อมูลและการคิดคำนวณ (Analyzing and calculating) ใช้ในการติดตาม ประเมินผล การวิจัยเชิงปฏิบัติการและการควบคุมประสิทธิภาพการสอน

15. การระดมสมอง (Brainstorming) เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเสนอแนวความคิด วิธีการ แก้ปัญหาหรือใช้ข้อแนะนำต่าง ๆ โดยให้สมาชิกแต่ละคนแสดงความคิดโดยเสรีไม่มีการวิเคราะห์หรือ วิพากษ์วิจารณ์กัน

16. การบันทึกวีดีโอและภาพถ่าย (Videotaping and photographing) วีดีโอเทปเป็นเครื่องมือที่ แสดงให้เห็นรายละเอียดทั้งภาพและเสียง ส่วนการถ่ายภาพมีประโยชน์มากต่อการจัดนิทรรศการและประเมินผล งานและการประชาสัมพันธ์

17. การจัดทำเครื่องมือและข้อทดสอบ (Instrumenting and testing) เกี่ยวข้องกับการใช้แบบ ทดสอบและแบบประเมินต่าง ๆ

18. การประชุมกลุ่มย่อย (Buzz session) เป็นการประชุมเพื่ออภิปรายในหัวข้อเรื่องที่เฉพาะเจาะจง มุ่งเน้นการปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มมากที่สุด

19. การจัดทัศนศึกษา (Field trip) เป็นการเดินทางไปสถานที่แห่งอื่นเพื่อศึกษาและดูงานที่สัมพันธ์ กับงานที่ตนปฏิบัติ

20. การเยี่ยมเยียน (Intervisiting) เป็นการเยี่ยมและสังเกตการณ์ทำงานของอีกบุคคลหนึ่ง

21. การแสดงบทบาทสมมติ (Role play) เป็นกิจกรรมที่สะท้อนให้เห็นความรู้สึกนึกคิดของบุคคล กำหนดสถานการณ์ขึ้นแล้วให้ผู้ทำกิจกรรมตอบสนองหรือปฏิบัติตนเองไปตามธรรมชาติที่ควรจะเป็น

22. การเขียน (Writing) ใช้เป็นสื่อกลางในการนิเทศเกือบทุกชนิด เช่น การเขียนโครงการนิเทศ การ บันทึกข้อมูล การเขียนรายงาน การเขียนบันทึก ฯลฯ

23. การปฏิบัติตามคำแนะนำ (Guided practice) เป็นการเน้นปฏิบัติในขณะที่ปฏิบัติมีการคอยดูแล ช่วยเหลือ มักใช้กับรายบุคคลหรือกลุ่มขนาดเล็ก

ในแต่ละกิจกรรมมีจุดเด่นและจุดด้อยแตกต่างกัน ผู้นิเทศจึงต้องคำนึงถึงลักษณะใดเหมาะสมกับการนิเทศใด ๆ อย่างน้อยต้องคำนึงถึง 3 ประเด็น คือ 1) เป้าหมายของการนิเทศ 2) จำนวนของผู้รับการนิเทศ และ 3) ประสบการณ์หรือประโยชน์โดยตรงที่ผู้รับการนิเทศจะได้รับ การนิเทศในชั้นเรียนในรูปแบบที่เหมาะสมกับบริบทนั้น ๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

2.7 การนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision)

การนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) จากแนวคิดของโกลด์ แฮมเมอร์ และโคแกน (Gold hammer and Cogan 1969, 1973 อ้างถึงในวัชรา เล่าเรียนดี, 2556) เป็นกระบวนการนิเทศเพื่อการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนโดยตรง เริ่มด้วยการพูดคุยปรึกษาหารือระหว่างผู้นิเทศและครูผู้สอนเกี่ยวกับแผนการสอน การสังเกตการณ์สอน การวิเคราะห์ข้อมูลการสอน และการให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับประเด็นที่มีการสังเกต (วัชรา เล่าเรียนดี, 2556 : 95)

ขั้นตอนการนิเทศการสอนแบบคลินิก

ดัดแปลงจากเอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะศึกษานิเทศก์กลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ด้วยรูปแบบการนิเทศแบบคลินิก โดยคณะศึกษานิเทศก์ที่เข้าร่วมโครงการ “Capability-Building Program in Leadership and Supervision of Language Instruction and Pedagogy for Supervisors of English Language Teachers in Thailand” ณ ประเทศสิงคโปร์ 2555

ขั้นก่อนการสังเกตการณ์สอน เป็นขั้นทบทวนแผนการสอนของครู ซึ่งประกอบด้วยวัตถุประสงค์ กิจกรรม และการประเมินผล ขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้นิเทศ ได้ทำการตกลงในประเด็นที่จะสังเกตการณ์สอนร่วมกัน

1. **ขั้นสังเกตการณ์สอน** เป็นขั้นการใช้เครื่องมือเพื่อบันทึกหลักฐานหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างที่ครูการสอน ผู้นิเทศควรเลี่ยงการแสดงความคิดเห็นส่วนตัว หรือตัดสินผลการสอนของครู
2. **ขั้นวิเคราะห์** เป็นขั้นการระบุประเด็นหรือหัวข้อ ตลอดจนลำดับความสำคัญของประเด็น หรือหัวข้อเหล่านั้นเพื่อที่จะร่วมสนทนาหรืออภิปรายร่วมกันหลังจากการสังเกตการณ์สอนเสร็จสิ้น
3. **ขั้นหลังการสังเกตการณ์สอน** เป็นขั้นให้ข้อมูลย้อนกลับถึงจุดเด่น และจุดที่ควรพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนของครู

แนวทางในการดำเนินการนิเทศ

1. การสร้างบรรยากาศที่ดีในการนิเทศ เป็นการเริ่มนำสนทนาโดยใช้คำพูดที่เป็นมิตร สร้างความคุ้นเคยกับผู้รับการนิเทศ ให้เหมาะสมกับบริบท

2. อภิปรายเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละการนิเทศนั้น ๆ เป็นการระบุดูจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาในการสอนครั้งนั้น ๆ ของผู้รับการนิเทศ
3. การให้ข้อมูลป้อนกลับโดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากการสังเกตการสอน เป็นการให้ข้อมูลที่บันทึกระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูและให้ครูผู้รับการนิเทศได้มีส่วนร่วมในการรับ-ส่ง ข้อมูลย้อนกลับ
4. การเสนอแนะเพื่อปรับปรุง เป็นการเสนอทางเลือกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศได้เห็นพ้องต้องกันในสิ่งนั้น ๆ
5. การสรุปสู่ทิศทางการพัฒนาในอนาคต เป็นการสรุปจุดแข็งของบทเรียนนั้น ๆ และช่วยให้ครูได้แนวทางในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ประเด็นในแต่ละขั้นตอน

1. ขั้นตอนก่อนการสังเกตการสอน

- 1.1 การสร้างบรรยากาศที่ดีก่อนการนิเทศ (Climate Setting)
- 1.2 การทำความเข้าใจแผนการสอนระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ (Clarifying lesson plan)
- 1.3 การระบุประเด็นที่จะสังเกตการณ์สอน (Identifying focus of observation)
- 1.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (Method of collecting evidence)

2. ขั้นตอนการสังเกตการสอน

- 1.1 ตกลงร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศในประเด็นที่จะทำการนิเทศ
- 1.2 กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ (การออกแบบเครื่องมือนิเทศควรดำเนินการก่อนการนิเทศ)
- 1.3 สังเกตการณ์สอนตามประเด็น และเครื่องมือที่ตกลงกันระหว่างผู้รับการนิเทศและผู้นิเทศ

ตัวอย่างประเด็นในการสังเกตการสอน เช่น การจัดการชั้นเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้คำถาม การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน การวัดและประเมินผล สื่อและแหล่งเรียนรู้ เป็นต้น

ตัวอย่างเครื่องมือในการสังเกตการสอน เช่น สังเกตและบันทึกข้อมูลในแบบบันทึกรายการแบบบันทึกภาคสนาม เครื่องบันทึกเสียงหรือวิดีโอ เป็นต้น

ตัวอย่างวิธีสังเกตการณ์สอน

จุดเด่น/จุดที่ต้องพัฒนาของผู้รับการนิเทศ	หลักฐาน ร่องรอย ข้อมูลที่รวบรวมได้
จุดเด่น	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
จุดที่ต้องพัฒนา	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

ข้อพึงระวังในการสังเกตการณ์สอน

- เครื่องมือ เหมาะสม สอดคล้องกับประเด็นที่จะสังเกต
- บันทึกตามสภาพจริง เก็บข้อมูลครอบคลุมประเด็นที่สังเกต
- ไม่นำเสนอความคิดเห็นของผู้นิเทศ
- สถานที่นั่งควรเป็นหลังชั้นเรียน
- ไม่รบกวนและขัดจังหวะการสอน
- สังเกตครบกระบวนการที่ตกกันก่อนการนิเทศ
- ระมัดระวังการใช้สีหน้า แววตา อากัปกิริยา

ขั้นตอนหลังสังเกตการณ์สอน

1. สร้างบรรยากาศที่ดีก่อนการให้ข้อมูลย้อนกลับ
2. ให้ผู้รับการนิเทศได้สะท้อนจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาของตนเอง
3. ร่วมหาแนวทางพัฒนาโดยใช้ร่องรอยหลักฐานประกอบการสนทนา

สะท้อนคิด

4. กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาในอนาคต

2.8 แนวทางการนิเทศแบบมีส่วนร่วม

การนิเทศเป็นปัจจัยหลักในการส่งเสริมให้บุคลากรได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ การนิเทศการศึกษาจะช่วยให้บุคลากรทางการศึกษาได้จัดกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามความต้องการของหลักสูตรและนโยบายการศึกษาแห่งชาติ การมีส่วนร่วมในการนิเทศจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ เรียนรู้ร่วมกัน และเป็นการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่องที่ส่งผลต่อผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

อัญชลี ธรรมะวิสิฎกุล (2553) ได้เสนอแนวทางการนิเทศแบบมีส่วนร่วม ไว้ดังนี้

องค์ประกอบของการนิเทศแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย

1. ผู้นิเทศ

2. ผู้รับการนิเทศ

3. เนื้อหาสาระที่นิเทศ

4. รูปแบบของการนิเทศแบบมีส่วนร่วม มี 6 ขั้นตอน 1) การเตรียมการนิเทศ 2) รูปแบบและแนวทางการนิเทศ 3) กำหนดเครื่องมือนิเทศ 4) ดำเนินการนิเทศ 5) การประชุม และ 6) การประเมินผล

4.1 การเตรียมการนิเทศ

4.1.1 จัดตั้งคณะทำงาน ตามนโยบาย แผนงานและโครงการ ในรูปแบบแผนปฏิบัติการประจำปี

4.1.2 ชี้แจงคณะทำงานเพื่อให้ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินงาน การติดตามและประเมินผล สร้างความเข้าใจระหว่างผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ

4.1.3 เตรียมข้อมูลร่วมกันระหว่างผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาอย่างเป็นประชาธิปไตย ยอมรับความคิดเห็นระหว่างกัน และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

4.1.4 นำผลประชุมสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม อย่างชัดเจนและถูกต้อง

4.1.5 การจัดการเกี่ยวกับทรัพยากร เน้นจากสิ่งที่มีอยู่ ดำเนินการทีละขั้นตอน และปรับปรุงแบบทีละเล็กละน้อย

4.1.6 ตั้งวัตถุประสงค์ในการนิเทศให้ชัดเจน เพื่อบรรลุจุดหมายร่วมกัน

4.1.7 ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และแสดงออกตามศักยภาพส่วนบุคคลเพื่อประโยชน์สูงสุดตามวัตถุประสงค์การนิเทศ

4.1.8 รักษามารยาท และความมีมนุษยสัมพันธ์

4.2 รูปแบบและแนวทางการนิเทศ

ตามแนวคิดของ สงัด อุทรานนท์ (2533, 15-17) เน้น 4 ประการในการพัฒนา คือ พัฒนาค้นพัฒนางาน สร้างการประสานสัมพันธ์ และเพื่อขวัญและกำลังใจ ด้วยการดำเนินการดังนี้

- 4.2.1 ชักซ้อมความเข้าใจกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ
- 4.2.2 เลือกเครื่องมือการนิเทศแบบทั่วไปและประเด็นของกิจกรรมนิเทศ เพื่อให้เป็นแนวปฏิบัติเดียวกัน
- 4.2.3 ร่วมกันกำหนดปฏิทินในการนิเทศให้เป็นระบบและต่อเนื่อง
- 4.2.4 การบันทึกข้อมูลทั่วไป ผู้รับการนิเทศเป็นผู้บันทึกและเก็บบันทึก รวมถึงการบันทึกเพิ่มเติมแนบท้ายในการช่วยเหลือตามกรณี
- 4.2.5 ผู้รับการนิเทศเก็บบันทึกรายการของเครื่องมือไว้ในแฟ้มปฏิบัติงานของตนเอง เพื่อรับฟังความคิดเห็นของผู้นิเทศ และหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกันต่อไป
- 4.2.6 ผู้นิเทศรวบรวมข้อมูลทุกด้านของการนิเทศเพื่อประเมินผลการนิเทศ
- 4.3 เครื่องมือประกอบการนิเทศ
- ในขั้นตอนที่ 2 ทั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ได้ร่วมกันเลือกใช้สื่อ ตำรา เอกสารต่าง ๆ ในการนิเทศหรือเชิญผู้มีประสบการณ์ร่วมนิเทศเพื่อให้ความรู้เฉพาะด้านตามเป้าหมายของการนิเทศ โดยดำเนินการดังนี้
- 4.3.1 ให้ความรู้ แนวทางแก่ผู้รับการนิเทศ ตามกิจกรรมที่กำหนดการนิเทศ
- 4.3.2 มอบหมายงานให้ผู้รับการนิเทศ ได้ศึกษาเอกสารและรายงานผู้นิเทศ
- 4.3.3 ผู้รับการนิเทศได้เผยแพร่นวัตกรรมหรือผลงานต่าง ๆ ต้องบันทึกร่องรอยเพื่อการรับการเสนอแนะเพิ่มเติม และการประเมินผลการนิเทศจากผู้นิเทศ
- 4.4 ดำเนินการนิเทศ
- เมื่อทราบปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อ การวัดและประเมินผลจากผู้รับการนิเทศ ทั้งสองฝ่ายคือผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ ร่วมดำเนินการดังนี้
- 4.4.1 ร่วมกันกำหนดนัยหมายการนิเทศล่วงหน้า ผู้รับการนิเทศต้องส่งแผนการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้นิเทศได้ศึกษารายละเอียดก่อนการนิเทศ
- 4.4.2 ดำเนินการนิเทศตามขั้นตอนที่ได้เลือกรูปแบบการนิเทศ เช่น Clinical Supervision เป็นต้น
- 4.4.3 ผู้นิเทศเสนอแนะปรับปรุง แก้ไขเป็นกรณี และบันทึกเพิ่มเติมแนบท้ายหลังการนิเทศ
- 4.4.4 ผู้รับการนิเทศ ดำเนินการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ และบันทึกการพัฒนางานตามวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนางานต่อไป
- 4.4.5 ข้อมูลจากการนิเทศเก็บไว้เพื่อการประเมินผลเมื่อสิ้นปีการศึกษา
- 4.5 การประชุม
- เมื่อสิ้นสุดการดำเนินการในขั้นตอนที่ 4 ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศวิเคราะห์ร่วมกันในจุดเด่นและจุดควรพัฒนา เพื่อประสิทธิภาพการดำเนินงานดังนี้

4.5.1 ดำเนินการประชุมครั้งสุดท้ายของการนิเทศในกิจกรรมนั้น ๆ เพื่อนำปัญหาต่าง ๆ จากขั้นตอนที่ 4 มาร่วมกันวิเคราะห์ผลร่วมกันทั้งสองฝ่าย

4.5.2 บันทึกการจัดกิจกรรมอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาตนเองของครูผู้สอน และการพัฒนางานนิเทศต่อไป

4.5.3 ผู้รับการนิเทศทำการสำรวจผู้เรียนในด้านต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนในด้านต่าง ๆ และนำเสนอผู้นิเทศทุกสิ้นเดือนเพื่อรับฟังข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม

4.5.4 เก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เพื่อการรายงานผลสิ้นปีการศึกษาหรือปีงบประมาณ

4.6 การประเมินผล

การประเมินผลการนิเทศการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการประเมินในประเด็น ดังนี้

4.6.1 คุณภาพของหลักสูตร/กิจกรรม

4.6.2 ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา

4.6.3 ความพึงพอใจของผู้เรียน/ผู้รับบริการ

4.6.4 คุณภาพของการจัดการศึกษา

การดำเนินการนิเทศตามรูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมดังกล่าวเบื้องต้น จะประสบผลสำเร็จได้ด้วย ปัจจัยความเหมาะสมด้านสภาพแวดล้อม ความแตกต่างระหว่างบุคคล และความร่วมมือจากทุกฝ่าย โดยจัดปฏิทินที่กำหนดภารกิจที่จะทำการนิเทศ วันเดือน ปี เวลา ชื่อผู้รับการนิเทศ และผู้นิเทศ

ในส่วนของตัวชี้วัดการนิเทศแบบมีส่วนร่วม มีดังนี้ 1) คุณภาพของการจัดการศึกษา 2) การบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการนิเทศ 3) การมีส่วนร่วมของผู้รับการนิเทศ และ 4) ความพึงพอใจของผู้รับการนิเทศ

2.9 การฝึกอบรม

ตามแนวคิด รสสุคนธ์ มกรมณี (2561: ออนไลน์) คือ การสร้างภาวะการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มพูนสมรรถภาพและประสิทธิภาพด้านความรู้ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ทำให้สามารถนำสิ่งที่ได้รับการฝึกอบรมไปปรับใช้ได้จริงในการทำงาน สื่อการเรียนรู้และเทคนิคการฝึกอบรมเป็นสิ่งจำเป็นในการฝึกอบรม

การอบรม การประชุมวิชาการหรือเชิงปฏิบัติการ การสัมมนาทางวิชาการหรือเชิงปฏิบัติการ การบรรยายพิเศษ การดูงาน การฝึกงาน ทั้งในและต่างประเทศ โดยมีโครงการหรือหลักสูตรและช่วงเวลาจัดที่แน่นอน

มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาบุคคลหรือเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยไม่มีการรับปริญญาหรือประกาศนียบัตร (ออนไลน์ : <http://web.kmutt.ac.th/treasury/manual>)

กระบวนการพัฒนาบุคลากร ด้านต่าง ๆ รวมถึงการปรับปรุงพฤติกรรม ที่ส่งเสริมผลลัพธ์ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์กรที่ตั้งไว้ การ Train ก็คือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดซึ่งเป็นแรงผลักดันสำคัญขององค์กรที่ประสบผลสำเร็จ แต่การ อบรม (Training) กับ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development : HRD) เป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน นั่นคือการฝึกอบรม (Training) เป็นเพียงหนึ่งในหลายวิธีการในการพัฒนาบุคลากรขององค์กร แต่หากองค์กรไม่บริหารฝึกอบรมให้กับบุคลากรอย่างถูกต้องและมีกระบวนการก็จะส่งผลกระทบต่อปริมาณผลผลิต คุณภาพของผลผลิต ต้นทุนของงาน การเกิดอุบัติเหตุอันจะส่งผลต่อการลดต้นทุนที่เกี่ยวข้อง และอัตราการหมุนเวียนและการขาดงานของบุคลากร (ออนไลน์: easy training.com)

การฝึกอบรมบุคลากร ตามแนวทางของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2561: ออนไลน์) คือการดำเนินงานเกี่ยวกับการส่งเสริมและปรับปรุง (Promotion Improvement) ให้บุคลากรในสังกัด มีความรู้ความสามารถ ทักษะและคุณธรรมจริยธรรมในการทำงานที่พึงประสงค์ ตลอดจนมีทัศนคติที่ดีในการทำงานอันจะเป็นผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายขององค์กร ตลอดจนเพื่อยกระดับมาตรฐานการทำงานให้สูงขึ้นตามนโยบายของรัฐด้วยมีวิธีการฝึกอบรมที่หลากหลาย เช่น การบรรยาย การอภิปราย การศึกษาดูงาน การประชุมปฏิบัติการ การสัมมนา การฝึกปฏิบัติ และการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นต้น ผู้รับการฝึกอบรมให้ความสำคัญและกระตือรือร้นที่จะเข้ารับการฝึกอบรม และวิธีการฝึกอบรม ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อการฝึกอบรมบุคลากรที่สำคัญ ได้แก่

1. ผู้เข้าร่วมฝึกอบรมหรือกิจกรรม ควรมีทัศนคติที่ดีและเข้าใจวัตถุประสงค์ มีความกระตือรือร้น มุ่งมั่นจะเรียนรู้ นำสิ่งที่ได้เรียนรู้มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน

2. ผู้บังคับบัญชา ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการฝึกอบรม

สรุปได้ว่า การฝึกอบรมเป็นกระบวนการเพิ่มพูนทักษะด้านองค์ความรู้ ทักษะ เจตคติ และพฤติกรรม การปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น องค์กรประกอบให้การฝึกอบรมประสบผลสำเร็จต้องอาศัยเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ สื่อ ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ วิทยากรหรือผู้ให้การอบรมต้องมีความชัดเจนในเนื้อหาของหลักสูตร วัน เวลา และสถานที่ที่เหมาะสมกับหลักสูตรการพัฒนาผู้เข้าอบรม

2.10 ชุดฝึกอบรม

จากนิยามการฝึกอบรมที่หลากหลายระบุงค์ประกอบสำคัญของการฝึกอบรมคือวิธีการ และสื่อในเนื้อหาของหลักสูตรการฝึกอบรม ชุดฝึกอบรมเป็นสื่อในการส่งเสริมผู้รับการอบรมให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการพัฒนาวิชาชีพแห่งตน ตัวอย่างความหมายชุดฝึกอบรม/หรือชุดฝึกปฏิบัติการ มีดังนี้

ชุดฝึกอบรม หมายถึง การจัดระบบการฝึกอบรมที่สมบูรณ์ ที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง หรือ ชุดฝึกอบรมที่ผู้ให้การฝึกอบรมเป็นผู้ใช้ในการบรรยายหรือจัดกิจกรรมในการฝึกอบรม ประกอบด้วย คู่มือการใช้ชุดฝึกอบรม แบบทดสอบก่อนเรียนหลังเรียน สื่อที่ใช้ในกิจกรรมการฝึกอบรม ชุดฝึกอบรมที่ใช้สื่อสิ่งพิมพ์เป็นหลักเรียกว่า ชุดเอกสารฝึกอบรม และที่ใช้สื่อประสมเป็นสื่อหลักเรียกว่าชุดฝึกอบรม เป็นเครื่องมือในการฝึกอบรมที่ประกอบด้วยหลักสูตร เนื้อหาสาระ วิธีการ สื่อ และการประเมินในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือวิชาใดวิชาหนึ่ง ที่รวบรวมอย่างเป็นระบบในกระบวนการฝึกอบรม

(ออนไลน์: <http://etheses.psu.ac.th/lib-irpsru/sites/default/files/site/default/thesis/5.%20ch2.pdf>)

ขั้นตอนการสร้างชุดฝึกปฏิบัติการ

การสร้างและหาคุณภาพของชุดฝึกปฏิบัติการ ตามแนวของนิตยา แซ่ตั้ง (2558) มีดังนี้

1) ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัย เครื่องมือพัฒนา และวิธีการสร้างเครื่องมือ ที่เกี่ยวข้องกับการสอน การอ่านเชิงวิพากษ์และการนิเทศแบบมีส่วนร่วม การสร้างชุดฝึกปฏิบัติการ และการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผล

2) กำหนดเนื้อหา แนวคิด วัตถุประสงค์ เพื่อจัดทำเป็นชุดฝึกปฏิบัติการ เรื่อง การนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

3) นำชุดฝึกปฏิบัติการ ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่านตรวจพิจารณาความเหมาะสม ความสอดคล้องเชิงโครงสร้างและเนื้อหา ได้แก่ ความเหมาะสมของเนื้อหา การจัดทำรูปเล่ม ภาพประกอบ ภาษาที่เหมาะสม และการประเมินผล โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of item object Congruence) และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

4) นำชุดฝึกปฏิบัติการ ที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง ดังขั้นตอนนี้

ขั้นที่ 1 การทดลองรายบุคคล (One to One)

ขั้นที่ 2 การทดลองกลุ่มเล็ก (Small group)

ขั้นที่ 3 การทดลองภาคสนาม (Field Try-out)

ขั้นที่ 4 การทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

สรุปได้ว่า การฝึกอบรมหรือการฝึกปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้นั้น ชุดฝึกอบรมและคู่มือการใช้เป็นเครื่องมือให้ผู้ให้การอบรมและผู้เข้ารับการอบรมได้มีแนวทางในการปฏิบัติตามข้อกำหนดของแต่ละการฝึกนั้น ๆ ดังนั้นขั้นตอนการสร้างชุดฝึกอบรมหรือฝึกปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องศึกษาให้ชัดเจนก่อนการสร้างชุดฝึกปฏิบัติ

2.11 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

ทำไมต้องเรียนภาษาต่างประเทศ

ในสังคมโลกปัจจุบัน การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีทัศน์ของชุมชนโลก และตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมุมมองของสังคมโลก นำมาซึ่งมิตรไมตรีและความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นดีขึ้น เรียนรู้และเข้าใจความแตกต่างของภาษาและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี การคิด สังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง มีเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษาต่างประเทศ และใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารได้ รวมทั้งเข้าถึงองค์ความรู้ต่าง ๆ ได้ง่ายและกว้างขึ้น และมีวิถีทัศน์ในการดำเนินชีวิต

ภาษาต่างประเทศที่เป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ซึ่งกำหนดให้เรียนตลอดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ภาษาอังกฤษ ส่วนภาษาต่างประเทศอื่น เช่น ภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน จีน ญี่ปุ่น อาหรับ บาลี และภาษากลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน หรือภาษาอื่น ๆ ให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานศึกษาที่จะจัดทำรายวิชาและจัดการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

เรียนรู้อะไรในภาษาต่างประเทศ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ มุ่งหวังให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศ สื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ แสวงหาความรู้ ประกอบอาชีพ และศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวและวัฒนธรรมอันหลากหลายของประชาคมโลก และสามารถถ่ายทอดความคิด และวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้

ภาษาเพื่อการสื่อสาร การใช้ภาษาต่างประเทศในการฟัง-พูด-อ่าน-เขียน แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร แสดงความรู้สึกและความคิดเห็น ดีความ นำเสนอข้อมูล ความคิดรวบยอดและความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างเหมาะสม

ภาษาและวัฒนธรรม การใช้ภาษาต่างประเทศตามวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาความสัมพันธ์ ความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับวัฒนธรรมไทย และนำไปใช้อย่างเหมาะสม

ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น การใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยง ความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น เป็นพื้นฐานในการพัฒนา แสวงหาความรู้ และเปิดโลกทัศน์ของตน

ภาษาด้วยความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก การใช้ภาษาต่างประเทศในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้ง ในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ชุมชน และสังคมโลก เป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาต่อ ประกอบอาชีพ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคมโลก

คุณภาพผู้เรียน

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ (กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา)

ปฏิบัติตามคำขอร้อง คำแนะนำ คำชี้แจง และคำอธิบายที่ฟังและอ่าน อ่านออกเสียงข้อความ ข่าว โฆษณา นิทาน และบทร้อยกรองสั้นๆ ถูกต้องตามหลักการอ่าน ระบุ/เขียนสื่อที่ไม่ใช่ความเรียงรูปแบบต่าง ๆ สัมพันธ์กับประโยคและข้อความที่ฟังหรืออ่าน เลือก/ระบุหัวข้อเรื่อง ใจความสำคัญ รายละเอียดสนับสนุน และ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่าง ๆ พร้อมทั้งให้เหตุผลและยกตัวอย่างประกอบ

สนทนาและเขียนโต้ตอบข้อมูลเกี่ยวกับตนเองและเรื่องต่าง ๆ ใกล้ตัว สถานการณ์ ข่าว เรื่องที่อยู่ในความสนใจของสังคมและสื่อสารอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม ใช้คำขอร้อง คำชี้แจง และคำอธิบาย ให้ คำแนะนำอย่างเหมาะสม พูดและเขียนแสดงความต้องการ เสนอและให้ความช่วยเหลือ ตอบรับและปฏิเสธการ ให้ความช่วยเหลือ พูดและเขียนเพื่อขอและให้ข้อมูล บรรยาย อธิบาย เปรียบเทียบ และแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับเรื่องที่ฟังหรืออ่านอย่างเหมาะสม พูดและเขียนบรรยายความรู้สึกและความคิดเห็นของตนเองเกี่ยวกับ เรื่องต่าง ๆ กิจกรรม ประสบการณ์ และข่าว/เหตุการณ์ พร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบอย่างเหมาะสม

พูดและเขียนบรรยายเกี่ยวกับตนเอง ประสบการณ์ ข่าว/เหตุการณ์/เรื่อง/ประเด็นต่าง ๆ ที่อยู่ในความสนใจของสังคม พูดและเขียนสรุปใจความสำคัญ/แก่นสาระ หัวข้อเรื่องที่ได้จากการวิเคราะห์เรื่อง/ ข่าว/เหตุการณ์/สถานการณ์ที่อยู่ในความสนใจ พูดและเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรม ประสบการณ์ และเหตุการณ์ พร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบ

เลือกใช้ภาษา น้ำเสียง และกิริยาท่าทางเหมาะกับบุคคลและโอกาส ตามมารยาทสังคม และวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา อธิบายเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมและประเพณี ของเจ้าของภาษา เข้าร่วม/จัดกิจกรรมทางภาษาและวัฒนธรรมตามความสนใจ

เปรียบเทียบ และอธิบายความเหมือนและความแตกต่างระหว่างการออกเสียงประโยคชนิดต่าง ๆ และการลำดับคำตามโครงสร้างประโยคของภาษาต่างประเทศและภาษาไทย เปรียบเทียบและ อธิบายความ เหมือนและความแตกต่างระหว่างชีวิตความเป็นอยู่และวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับของไทย และนำไปใช้อย่าง เหมาะสม

- ค้นคว้า รวบรวม และสรุปข้อมูล/ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นจากแหล่งการเรียนรู้ และนำเสนอด้วยการพูดและการเขียน
- ใช้ภาษาสื่อสารในสถานการณ์จริง/สถานการณ์จำลองที่เกิดขึ้นในห้องเรียน สถานศึกษา ชุมชน และสังคม
- ใช้ภาษาต่างประเทศในการสืบค้น/ค้นคว้า รวบรวม และสรุปความรู้/ข้อมูลต่าง ๆ จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ เผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสารของโรงเรียน ชุมชน และท้องถิ่น เป็นภาษาต่างประเทศ
- มีทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ (เน้นการฟัง-พูด-อ่าน-เขียน) สื่อสารตามหัวข้อเรื่องเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน สิ่งแวดล้อม อาหาร เครื่องดื่ม เวลาว่างและนันทนาการ สุขภาพและสวัสดิการ การซื้อ-ขาย ลมฟ้าอากาศ การศึกษาและอาชีพ การเดินทางท่องเที่ยว การบริการ สถานที่ ภาษา และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ภายในวงคำศัพท์ประมาณ ๒,๑๐๐-๒,๒๕๐ คำ (คำศัพท์ที่เป็นนามธรรมมากขึ้น)
- ใช้ประโยคผสมและประโยคซับซ้อน (Complex Sentences) สื่อความหมายตามบริบทต่าง ๆ ในการสนทนาทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

2.12 แนวคิดทฤษฎีวิพากษ์

แนวคิดทฤษฎีวิพากษ์ ของมาร์กซิสม์ (Critical theory)

ทิมมพร เอี่ยมเรไร. (2556) ได้สรุปแนวคิดวิภาษวิธีประวัติศาสตร์ของ เกออร์ก วิลเฮล์ม ฟรีดริช เฮเกิล (Georg Wilhelm Friedrich Hegel) และเศรษฐศาสตร์การเมืองของแอดัม สมิท (Adam Smith) และเดวิด ริคาร์โด (David Ricardo) ที่มีอิทธิพลต่อแนวคิดของมาร์ก นั้นคือการ เชื่อในความเป็นไปได้ที่จะศึกษาประวัติศาสตร์และสังคมในลักษณะที่เป็นวิทยาศาสตร์ ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจแนวโน้มของประวัติศาสตร์รวมถึงผลลัพธ์ของข้อขัดแย้งทางสังคมได้ด้วยการพิจารณาแบบวิภาษวิธี (dialectic) **thesis + antithesis** **synthesis** (ข้อวินิจฉัย + ข้อโต้แย้ง การประสม, การสังเคราะห์) และหนังสือของฟรีดริช เองเงิลส์ (Friedrich Engels) “The Condition of the Working Class in England in 1844” (สภาพของชนชั้นกรรมาชีพในอังกฤษในปี 1844) แสดงให้เห็นแนวคิดของมาร์กต่อวิภาษวิธีเชิงประวัติศาสตร์ออกมาในรูปของความขัดแย้งระหว่างชนชั้น และมองเป็นว่าชนชั้นกรรมาชีพสมัยใหม่จะเป็นแรงผลักดันที่ก้าวหน้าที่สุดสำหรับการปฏิวัติ

สรุปแนวคิดของคาร์ล มาร์กซได้ดังนี้

1.ประวัติศาสตร์ของมนุษย์เป็นการต่อสู้ระหว่างชนชั้น เช่น ทาสกับนาย โพรกับผู้ดี นายจ้างกับลูกจ้าง โดยมีฝ่ายหนึ่งเป็นผู้กดขี่และอีกฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ถูกกดขี่

2. นายทุนเอาเปรียบชนชั้นแรงงานทุกวิถีทาง อำนาจของนายทุนคืออำนาจทางเศรษฐกิจและการเมือง นายทุนเรียกร้องเสรีภาพ เช่น การค้าขายอย่างเสรี การแข่งขันเสรี แต่แท้จริงแล้วเป็นการเรียกร้องให้ตัวเองเอาเปรียบผู้อื่น

3. นายทุนเป็นพวกไร้ศีลธรรม มองเห็นความสัมพันธ์ของมนุษย์เป็นเพียงการสะสมเงินทอง ส่วนคุณค่าทางจิตใจ ความเมตตาปราณีหรือมนุษยธรรมแทบจะไม่มีอยู่ในสำนึกของนายทุน ท้ายสุดชนชั้นกรรมมาชีพจะชนะ นายทุน ในตอนแรกสังคมอาจมีหลายชนชั้น แต่สุดท้ายจะเหลือเพียง นายทุน และ กรรมมาชีพ ซึ่งจะถูกนายทุนข่มเหงตลอดเวลา จนต้องรวมตัวเป็นสหภาพกรรมกร และกลายมาเป็นพรรคการเมือง จนมีอำนาจเอาชนะนายทุนได้ ไม่มีทรัพย์สินส่วนตัว ลักษณะที่สำคัญที่สุดของระบอบคอมมิวนิสต์คือ การล้มล้างทรัพย์สินส่วนตัว เพราะสิ่งนี้คือสัญลักษณ์แห่งความเห็นแก่ตัวของนายทุน

คาร์ล มาร์กซ์ ปรับใช้วิธีคิดของเฮเกลด้วยการเปลี่ยนหน่วยการวิเคราะห์จากระดับวิถีคิดมาเป็นระดับสังคม โดยสรุปการใช้ทฤษฎีวิพากษ์ได้ดังนี้

1. ยึดปรัชญาทฤษฎีวิพากษ์ ด้วยการเน้นจิตที่มีวิจาร์ณญาณ (Critical mind)
2. พิจารณาองค์รวม (totality) เป็น วิธีการ (approach) สู่การแก้ปัญหา
3. ไม่เชื่อความเป็นกลาง
4. ไม่ศึกษาแค่สิ่งที่ เป็นไป (given) หา potential (องค์ประกอบ) เพื่อเปลี่ยนแปลงเสมอ
5. แก้ปัญหาแบบองค์คณะ (collectivity) ไม่เน้นแบบปัจเจก (individual)
6. วิธีการพูดในแต่ละสังคมย่อมเป็นของกลุ่มชนนั้น (Dialectic)
7. เน้นความเป็นพลวัต (dynamic) ไม่ยึดเกณฑ์ (norm) เป็นสำคัญ

ข้อวิจารณ์แนวคิดของมาร์กซ์

1. ยุคสมัยเป็นข้อจำกัดในการประยุกต์ใช้
2. แนวคิดตะวันตก ก่อให้เกิดประสบการณ์เฉพาะด้านเดียว
3. การพัฒนาทางวิชาการสายมาร์กซ์ตีความแตกต่างกันออกได้

แนวคิดสำนักคิดแฟรงค์เฟิร์ต (Frankfurt School)

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. (2556) เสนอแนวคิดของสำนักคิดแฟรงค์เฟิร์ต รุ่นแรกเริ่มประกอบด้วย Theodor W. Adorno, Max Horkheimer, Walter Benjamin, Herbert Marcuse และ Erich Fromm ที่พัฒนาแนวคิดของมาร์กซ์ในรูปแบบการศึกษาแบบสหวิทยาการ (interdisciplinary) ในการทำความเข้าใจสังคม และได้มีการเสนอทฤษฎีวิพากษ์ (Critical Theory) โดยมีจุดเน้นสำคัญ คือ (1) การใช้เหตุผลในการวิพากษ์ผ่านการปฏิบัติการของวัฒนธรรมและสถาบัน (2) เหตุผลเป็นสิ่งที่ครอบงำบุคคลหรือกลุ่มมากกว่าการให้อิสระทางความคิด และ (3) สิ่งสำคัญที่สุดคือความไม่มีเหตุผลเป็นองค์ประกอบหรือคุณสมบัติของการกำหนดเหตุผล

นักวิชาการในสำนักคิดแฟรงเฟิร์ตรุ่นที่สอง คือ ฮาเบอร์มาส (Habermas) มีแนวคิดที่เป็นสหวิทยาการและให้ความสำคัญในเรื่องของภาษา (linguistic) โดยเน้นที่ “ideal speech situation” ซึ่งมีลักษณะเป็นสถานการณ์ทางภาษาแบบอุดมคติที่มนุษย์สื่อสารระหว่างกัน บนพื้นฐานแนวคิดวิพากษ์สังคม (Social Criticism) และสร้างสังคมใหม่ที่เน้นในเรื่องเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เรื่องพื้นที่สาธารณะ วาทกรรม และเหตุผล อันเป็นที่มาของทฤษฎีการกระทำทางการสื่อสาร (Communicative Action) หรือการกระจายทางวัฒนธรรมที่จะทำให้คนเข้าใจซึ่งกันและกัน การสื่อสารและการบูรณาการทางสังคมเป็นตัวส่งเสริมการรับรู้ร่วมกัน ในความเป็นสังคม ในโลกความเป็นจริงจึงต้องอาศัยภาษาในการควบคุมทิศทางการสื่อสารให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันและเข้าใจสังคมวัฒนธรรม การใช้ภาษาในการสื่อสารเป็นลักษณะหนึ่งของการให้เหตุผลด้วยการอภิปราย ความผ่านการใช้ภาษา และการเข้าใจถึงวัฒนธรรมด้านการสื่อสารเป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดความเข้าใจในการสื่อสาร

2.13 แนวการสอนแบบวิพากษ์ (Critical Pedagogy)

แนวการสอนแบบวิพากษ์มีพื้นฐานความคิดจากทฤษฎีวิพากษ์สังคมของสำนักคิดแฟรงเฟิร์ต โดยเน้นแนวการสอนแบบวิพากษ์เป็นการควบคุมทั้งสังคมและผู้คนที่มีสามัญสำนึก ความคิดตามแบบฉบับของตน และความสามารถด้านสติปัญญา ในยุคถัดมา แฟร์ (Freire, 1970) ได้เสนอกระบวนการศึกษาเพื่อชีวิตบนพื้นฐานของการวิพากษ์วิจารณ์สังคมเป็นหัวใจของการสอน และเน้นย้ำว่าการศึกษาไม่เคยเป็นกลางด้วยเหตุผล บุคคลผู้มีจิตสำนึกแบบมีวิพากษ์ย่อมสามารถเปลี่ยนแปลงสังคม การนำมาปฏิบัติใช้ซึ่งก่อให้เกิดการถ่ายโอนความรู้สู่การเปลี่ยนแปลงสังคมให้ดีขึ้น อย่างไรก็ตามการศึกษาแบบเดิมที่เน้นผู้เรียนเป็นเพียงคลังเก็บความรู้ (Banking Education) จะไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ยึดติดต่อสู้กับสถานการณ์จริงในสังคมได้ เพราะการฝึกฝนให้เกิดจิตสำนึกแบบวิพากษ์ ในทิศทางตรงกันข้ามหากผู้เรียนได้ถูกฝึกให้ตั้งประเด็นคำถามในสิ่งที่เรียน (Problem posing education) ผู้เรียนจะสามารถสร้างสรรค์การแก้ปัญหาจากสิ่งที่เรียนได้ด้วยวิภาควิธี สอดคล้องกับ จีรอกซ์ (Giroux, 1988) และลูค (Luke, 1992) ที่เห็นว่า โรงเรียนและมหาวิทยาลัยเป็นสถาบันสำหรับฝึกฝนนักคิดแนววิพากษ์ โดยที่ผู้เรียนได้มีโอกาสเผชิญหน้ากับประเด็นทางสังคมและได้รับการพัฒนาด้านปัญญาในการวิพากษ์และฝึกหัดการต่อต้านหรือค้านด้วยเหตุผล โดยใช้ความจริงสะท้อนปัญหาต่าง ๆ ในสังคม ดังที่ แพนนี่ค็อก (Pennycook, 1999) ได้เน้นประเด็นเรื่อง ชนชั้น เชื้อชาติ เพศ และความแตกต่างด้านอื่น ๆ เป็นสาระเชื่อมโยงพลังอำนาจและความไม่เท่าเทียมกันหรือความเหลื่อมล้ำ เช่น การแบ่งแยก การเหมารวม การจ่ายที่ไม่เป็นธรรม การเข้าถึงการมีงานทำและการศึกษา สภาวะทางเพศ เผ่าพันธุ์ และสิ่งที่แสดงถึงความไม่เป็นพรรคพวกเดียวกันในสังคม สิ่งเหล่านี้เป็นความเหลื่อมล้ำที่นักเรียนจะได้ฝึกฝนผ่านแนวทางการสอนแบบวิพากษ์ อันจะเสริมแรงผู้เรียนให้สร้างสรรค์สังคมให้ดีขึ้นด้วยกระบวนการสนทนา การตั้งประเด็นคำถาม การสะท้อนคิด และการถ่ายโอนความรู้ที่เรียนสู่การปฏิบัติที่เชื่อมโยงต่อความเป็นสภาพจริงของผู้เรียน ชุมชนและระดับสังคมที่กว้างขึ้น

ตามแนวคิดของ แมคลาเรน (McLaren, 2000) และ คินเชอโล (Kincheloe, 2008) เน้นว่า การสอนแนววิพากษ์ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้วิจารณ์ ตีโต้ด้วยความคิดเห็นหรือเหตุผล และถ่ายโอนการเรียนรู้ในชั้นเรียนด้วยประเด็นคำถามแนวความเท่าเทียมกัน ประชาธิปไตย และจริยธรรมในหัวข้อทางสังคมทั้งระดับชุมชนและสังคมที่กว้างขึ้น สำหรับหลักการตามแนวคิด คีซิง-สไตลส์ (Keesing-Styles, 2003) ได้ให้ความสำคัญต่อการสอนแนววิพากษ์ว่า เป็นการตอบสนองด้านการศึกษามีต่ออำนาจการกดขี่ที่ปรากฏในสังคมทั้งความไม่เท่าเทียมกัน การแสวงหาโอกาสที่จะปลดปล่อย และการสะท้อนมุมมอง กล่าวโดยสรุปได้ว่า เป็นแนวทางการสอนผู้เรียนให้ค้นหาความจริงที่ถูกกลบเกล็นในสังคม และช่วยสร้างสรรค์สังคมให้ดีขึ้น สิ่งเหล่านี้สอดคล้องกับแนวการสอนที่เน้นวัฒนธรรมของผู้เรียน (Culturally Responsive Pedagogy)

2.14 แนวการสอนแบบวิพากษ์และการสอนที่เน้นวัฒนธรรมของผู้เรียน

ตามแนวคิดของ คินเชอโล Kincheloe (2008) และ กรูนิเวลด์ Gruenewald (2003) ระบุไว้ว่า บทบาทของการศึกษาในโลกที่มีการประสานความร่วมมือกันของประชากรโลก กระบวนการสอนแบบทฤษฎีวิพากษ์ให้ความรู้ที่ตอบสนองนักการศึกษาและความสนใจของผู้เรียนในการสร้างความยุติธรรมในสังคม ประเด็นด้านความหลากหลายและเหตุจากพฤติกรรมที่ขาดเหตุผลอันควรเป็นหัวข้อของการอภิปรายระหว่างกัน อีกทั้งความซับซ้อนทางสังคม และวัฒนธรรม เป็นพื้นฐานในการสอนที่เน้นวัฒนธรรมของผู้เรียน

ในส่วนแนวคิดของเกย์ (Gay, 2000) วิลลัสและลูกัส (Villegas and Lucas, 2002) และ แลตซัน-บิลลิง (Ladson-Billings, 1994) กล่าวว่า แนวการสอนที่เน้นวัฒนธรรมของผู้เรียนหรือการสอนประสานภูมิหลังบ้าน ประสบการณ์จากชุมชนของผู้เรียนสู่หลักสูตรในโรงเรียน สิ่งเหล่านี้เน้นการยอมรับ เคารพกันและกัน พร้อมทั้งการเข้าใจความแตกต่าง การสอนแนวนี้เน้นสามประเด็นสำคัญดังนี้ 1) การให้ความคาดหวังอย่างสูงต่อผู้เรียนทุกคน (ผู้เรียนมีความสำคัญเท่าเทียมกัน) 2) การช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาสมรรถนะด้านวัฒนธรรม และ 3) การชี้แนะผู้เรียนให้เกิดการตระหนักต่อวัฒนธรรมของตนเองและผู้อื่นอย่างมีวิจารณญาณ

แลตซัน-บิลลิง (Ladson-Billings, 1994) ได้เน้นถึงองค์ประกอบสำคัญของการจัดการศึกษาที่เน้นวัฒนธรรมของผู้เรียนว่า เป็นคุณค่าด้านความแตกต่างและให้โอกาสพร้อมทั้งประสบการณ์ด้านบทบาทความเป็นกลางด้านวัฒนธรรม การประเมินตนเองเช่น แบบสำรวจความทัศนคติ การประชุมกลุ่ม การสังเกตการณ์ การปฏิสัมพันธ์กับวัฒนธรรมอันเป็นการยอมรับความแตกต่างระหว่างมุมมองและความเป็นจริงด้านวัฒนธรรมระหว่างกัน ด้านการจัดการองค์ความรู้ขององค์กร เช่น นโยบายและแนวปฏิบัติของโรงเรียน และการให้บริการต่าง ๆ ที่ยอมรับความแตกต่างด้านชนชาติ เป็นต้น หรืออีกนิยามหมายถึง ต้นทุนทางความรู้ที่ผู้เรียนมี (Students' funds of knowledge) ที่ควรเน้นในการะบวนการจัดการเรียนการสอน ความเป็นจริงในชีวิตผู้เรียนจะช่วยปรับมุมมองต่อการความเป็นจริงของโลกและการปฏิบัติสู่การทำให้สังคมดีขึ้น

ริชาร์ด บราวน์ และ ฟอर्ड Richards, Brown and Forde (2006) เสนอมิติของการสอนที่เน้นวัฒนธรรมของผู้เรียน ประกอบด้วย มิติด้านองค์การหรือสถาบันที่ หมายถึง การบริหารจัดการและความเป็นผู้นำ ด้านระบบบริหารจัดการของโรงเรียน สิ่งเหล่านี้เกี่ยวข้องกับและสะท้อนนโยบายและแนวปฏิบัติของโรงเรียน มิติด้านบุคคล หมายถึง ทักษะต่อการสอนที่เน้นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนของนักการศึกษาและการนำสู่การปฏิบัติซึ่งส่งเสริมการพัฒนาการสร้างสรรค์ความรู้ของผู้เรียน และมิติด้านการจัดการสอน หมายถึง การที่ครูผู้สอนจะมีวิธีการอย่างไรในการประสานกิจกรรมในชั้นเรียนให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมของผู้เรียนสู่การเรียนการสอน

วิลส์กัสและลูกัส (2002) ได้ระบุคุณลักษณะของนักการศึกษา/ครูที่ประสานวัฒนธรรมของตัวผู้เรียนสู่กิจกรรมการสอนไว้ดังนี้ 1) ความตระหนักด้านสังคมวัฒนธรรม หมายถึง บุคคลนั้นรู้ถึงโครงสร้างทางสังคม วัฒนธรรมมีผลต่อประสบการณ์และโอกาสของปัจเจกชน 2) ความคาดหวังสูงต่อนักเรียนทุกคน หมายถึง บุคคลนั้นมีเจตคติด้านบวกและมุมมองที่ยอมรับภูมิหลังที่แตกต่างของผู้เรียน 3) ความกล้าตัดสินใจในการที่จะทำให้แตกต่างในฐานะผู้เป็นตัวแทนแห่งการเปลี่ยนแปลงเพื่อความเท่าเทียมกัน 4) การสร้างองค์ความรู้ หมายถึง นักการศึกษาหรือครูมีความเข้าใจว่าผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้เอง 5) ความรู้เบื้องต้นของผู้เรียน หมายถึง นักการศึกษาหรือครูรู้จักความเป็นอยู่ ครอบครัวยุคของผู้เรียนและผู้เรียนมีวิธีการเรียนรู้ได้ดีในรูปแบบใด และ 6) แนวปฏิบัติด้านการสอนที่เน้นวัฒนธรรมผู้เรียน หมายถึง นักการศึกษา/ครู ต้องสามารถออกแบบ และสร้างการสอนบนพื้นฐานวัฒนธรรมของผู้เรียนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดในระดับที่สูงขึ้นและการเรียนรู้ของผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ ลูค (Luke, 2011) ที่ได้ระบุว่า ประสบการณ์ของผู้เรียนช่วยในการวิเคราะห์ ตั้งคำถาม และสะท้อนบทอ่านหรือสื่อที่นำเสนอประเด็นทางสังคม

สรุปได้ว่าต้นทุนด้านวัฒนธรรมของผู้เรียนมีบทบาทต่อการเตรียมพวกเขาสู่ความแตกต่างหลากหลายในสังคมระดับท้องถิ่นและชุมชนโลก อย่างไรก็ตามการตระหนักด้านวัฒนธรรมทางสังคมของผู้เรียนสามารถพัฒนาได้จากสื่อการเรียนรู้และการปฏิบัติที่คำนึงถึงประเด็นด้านความยุติธรรมในสังคม ในส่วนต่อไปจะนำเสนอการอ่านเชิงวิพากษ์ที่มีหลักการและแนวคิดบนพื้นฐานของการสอนเชิงวิพากษ์

2.15 การรู้เรื่องการอ่าน (Literacy)

ความหมายพื้นฐานของความสามารถด้านการอ่านตามมุมมองนักการศึกษาต่างประเทศ หมายถึง ความสามารถของแต่ละบุคคลในการถอดความ เปลี่ยนรหัส และสร้างความหมายจากบทอ่านและสัญลักษณ์ ลาร์สัน และ มาร์ช (Larson and Marsh, 2015) ในยุคปัจจุบันการรู้เรื่องการอ่านเป็นพฤติกรรมทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับมโนคติ วัฒนธรรม ความรู้ พลังอำนาจ รวมถึงจุดประสงค์ที่หลากหลาย เช่น จุดประสงค์ด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง เป็นต้น ในมุมมองของ แฟร์และมาซีโด (Freire and Macedo, 1987) ระบุไว้ว่า การรู้เรื่องการอ่านของปัจเจกชนมีบทบาทอย่างเสรีและยืดหยุ่นในสังคมและสอดคล้องกับแนวคิดของ บอร์ดิเยอร์ (Bourdieu, 1991)

พฤติกรรมความสามารถด้านการอ่านเป็นเครื่องมือสำหรับแต่ละบุคคลที่พึงมีในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ตนเป็นสมาชิก

ตามทัศนะของ บาคติน (Bakhtin, 1986) ลาฟ และ เวนเกอร์ (Lave and Wenger, 1991) และกี (Gee, 2007) การรู้เรื่องการอ่าน คือพฤติกรรมของสังคมเพราะเป็นพื้นฐานของวิถีปฏิบัติในชีวิตประจำวันในบริบทเฉพาะเจาะจง และเป็นปฏิสัมพันธ์ในชุมชน และ สตรีท (Street, 1984) กล่าวว่า การรู้เรื่องการอ่านเกี่ยวข้องกับทักษะการอ่านและการเขียนที่สัมพันธ์กับบริบทต่าง ๆ ดังนี้ 1) รูปแบบพฤติกรรมด้านสังคมและการเมืองที่เอื้อบุคคลใช้ดำเนินการและถ่ายโอนเพื่อการเปลี่ยนแปลงสังคม 2 กระบวนของความเป็นมนุษย์ ที่ผู้อ่านนิยามและปรับนิยามใหม่ต่อโลกทัศน์ด้วยประสบการณ์และการเปิดรับมุมมองที่หลากหลายจากการสร้างความหมายจากบทอ่าน ผู้เขียน และการสนทนากับผู้อื่น และ 3) แนวคิดบนพื้นฐานของการหลวมรวมจากชุมชนและประชาธิปไตย

ความหมายตามพจนานุกรมไทยนิยามความหมายโดยรวมของ การรู้เรื่องการอ่าน (Literacy) คือ การรู้หนังสือ ความสามารถในการอ่านและเขียน ซึ่งครอบคลุมความเข้าใจในการอ่านที่มากกว่าการอ่านออกเขียนได้ นั่นคือการรู้เท่าทันสื่อที่อ่าน มุมมองที่หลากหลายในการนิยามหรือปรับนิยามต่อโลกทัศน์ของแต่ละบุคคล ขึ้นอยู่การถ่วงดุลพลังอำนาจ (ในแต่ละสถานการณ์ที่ตนมีอยู่) และความรู้ระหว่างสองฝ่าย ดังนั้น ในชั้นเรียน ครู นักเรียน และหรือบุคคลอื่น สามารถบริหารจัดการสิ่งเหล่านี้ได้ด้วยความเข้าใจความสัมพันธ์ของภาษา พลังอำนาจ และบทอ่าน จึงจะสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านการอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ภาษา อำนาจ และบทอ่าน

ทัศนะตามแนวคิดตะวันตก อาทิเช่น แฟร์คลาวฟ์ (Fairclough, 1989) กล่าวว่า ภาษาก่อให้เกิดความมีอำนาจเหนือผู้อื่น หรือการครอบงำระหว่างกลุ่มชน การสร้างความตระหนักถึงความเชื่อมโยงระหว่างภาษาและพลังอำนาจเป็นพื้นฐานของการปลดปล่อยหรือความเป็นอิสระในสังคม แนวคิดนี้มีประสิทธิผลต่อความต่อต้านและการเปลี่ยนแปลงเมื่อปัจเจกชนพัฒนาความตระหนักของตนเองอย่างมีวิจารณญาณต่อสิ่งที่ถูกกดขี่หรือถูกปฏิบัติอย่างอยุติธรรมและหาหนทางแก้ไขในปัญหานั้น ยกตัวอย่างเช่น บุคคลที่ใช้ภาษาในระดับของผู้ปกครอง ผู้นำ หรือบุคคลที่มีฐานะทางสังคม พลังอำนาจของการใช้ภาษาของกลุ่มบุคคลเหล่านี้ย่อมเหนือกว่ากลุ่มชนที่อยู่ใต้บังคับบัญชา หรือสถานะต่ำกว่าในสังคมนั้น สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของภาษาและพลังอำนาจ สอดคล้องกับทัศนะของ แบลล์ (Bells, 1994) ที่กล่าวถึงผู้ถูกกดขี่ด้วยภาษาของผู้ครอบงำหรือมีฐานะทางสังคมที่สูงกว่า ย่อมหาทางออกด้วยการใช้อำนาจทางภาษาในการปลดปล่อยตนเอง หรือแสดงออกถึงความคิดเห็นของตนเอง ในส่วนของบทอ่าน

ทัศนะของ ชอร์ (Shor, 1999) ลุค (Luke, 2000) และ แจงส์ (Janks, 2014) ภาษาหมายถึงภาษาพูด และสิ่งพิมพ์ที่มนุษย์ใช้เพื่อการสื่อสาร บทอ่านหรือสิ่งพิมพ์สื่อความคิดหรือมุมมองของผู้เขียนโดยผู้อ่านที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อสิ่งที่อ่านอย่างคล่องแคล่ว บทอ่านไม่มีความเป็นกลางเพราะผู้เขียนได้กำหนดมุมมองของตนในการเขียนสื่อความและผู้อ่านตีความตามความคิดของตน ดังนั้นการตีความจากสิ่งที่อ่านมีหลายหลายมิติซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กี (Gee, 2008) ที่ให้ความสำคัญต่อมุมมองของภาษาขึ้นอยู่กับสองประเด็น หนึ่งคือ สิ่งที่หล่อหลอมการแสดงออกของมนุษย์ และสิ่งที่ส่งเสริมมนุษย์ในการสร้างสรรค์ สองประเด็นนี้สร้างมุมมองหรือประสบการณ์มนุษย์ นั้นหมายถึง ภาษาแสดงถึงสถานการณ์ที่นำไปสู่การปฏิบัติ มุมมองของมนุษย์ ภาษาในสังคมและการสนทนาหรือวาทกรรม อันเป็นที่รวมแห่งความเป็นตัวตน เช่น การใช้คำ คุณค่า ความคิด การกระทำ ปฏิสัมพันธ์ จุดมุ่งหมายและอื่น ๆ ด้านกฎเกณฑ์ทางสังคมที่ปรากฏในสิ่งพิมพ์หรือบทอ่านมักเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความไม่เท่าเทียมกัน เช่น เชื้อชาติ ชนชั้น เพศ ความสามารถ ฐานะทางครอบครัวหรือสังคม เป็นต้น ประเด็นเหล่านี้ช่วยให้ผู้สอนได้พัฒนาทักษะการอ่านให้ลึกไปการอ่านตามเนื้อหาที่ปรากฏด้วยการเชื่อมโยงกับสังคมที่กว้างขึ้น วัฒนธรรมการปฏิบัติในสังคม และเปลี่ยนแปลงสังคมให้ดีขึ้นอันเป็นเป้าหมายสูงสุดของการอ่านเชิงวิพากษ์

2.16 การอ่านเชิงวิพากษ์ Critical literacy (CL)

นักวิชาการต่างประเทศได้นิยามการอ่านเชิงวิพากษ์ตามกรอบแนวคิดและมุมมองที่แตกต่างกันไป ในส่วนของนักการศึกษาในประเทศไทยยังมีข้อจำกัดในการนิยามด้านนี้ ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้จึงสังเคราะห์ตามแนวคิดจากนักวิชาการต่างประเทศได้ดังนี้

แฟร์ (Freire, 1970) เป็นผู้บุกเบิกและนิยามการอ่านเชิงวิพากษ์ว่า เป็นการอ่านที่กระตุ้นให้ผู้อ่านกระตือรือร้นในการปฏิสัมพันธ์กับบทอ่านด้วยการตั้งคำถาม ตรวจสอบพลังอำนาจระหว่างผู้เขียนและผู้อ่าน สิ่งเหล่านี้จะส่งเสริมอำนาจ การสะท้อนคิด การเปลี่ยนผ่าน และการปฏิบัติ หรือกล่าวได้ว่า เป็นการสร้างความคิดสร้างสรรค์และเสริมพลังผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ คัมเบอร์ (Comber, 2001) ที่กล่าวว่า ผู้อ่านมีโอกาสในการใช้ภาษาในทิศทางที่มีพลังยิ่งขึ้น เช่น การตั้งคำถามบทอ่าน และการหาข้อสรุปในการเปลี่ยนแปลงสู่โลกแห่งความเป็นจริง และ ชานนัน (Shannon, 1995) ได้เสริมแนวคิดนี้ว่า เป็นการให้เสรีภาพต่อผู้อ่านในการที่จะสืบเสาะ และปฏิบัติการสู่การเปลี่ยนแปลงของสังคม

ชอร์ (Shor, 1999) แจงส์ (Janks, 2000) และ แมคคลาฟลิน และเดอวูด (McLaughlin & DeVood, 2004) เสนอแนวคิดในทิศทางเดียวกันว่า การอ่านเชิงวิพากษ์ส่งเสริมความยุติธรรมในสังคมด้วยการสนับสนุนให้

นักเรียนได้ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจและการใช้ภาษา เพราะบทอ่านที่ไม่เป็นกลาง มีอคติแฝง ดังนั้น ผู้เรียน/ผู้อ่าน ควรปรับคุณค่าของการสร้างบทอ่านใหม่ด้วยการเสพมุมมองของคนเขียนจากภาษาที่เน้นความไม่เท่าเทียมกันในสังคมและไม่เอื้อประโยชน์ต่อสังคม นอกจากนี้ การอ่านเชิงวิพากษ์ช่วยให้ผู้อ่านได้ทำความเข้าใจในระดับลึกจากที่ปรากฏในบทอ่าน ผู้อ่านมีความคล่องแคล่วในการอ่านแล้วเห็นด้วยหรือขัดแย้ง การตั้งคำถามในสิ่งที่ผู้เขียนนำเสนอหรือมองข้ามไปในบทอ่าน และผู้อ่านปฏิบัติการเปลี่ยนแปลงในแนวทางที่ควรจะเป็นที่สะท้อนความจริงในสังคม

แจงส์ (Janks, 2000) และสมิธ (Smyth, 2004) กล่าวว่า การอ่านเชิงวิพากษ์ คือ ฝึกผู้เรียนให้เป็นผู้เรียนที่คล่องแคล่ว เพื่อการตั้งคำถามบทอ่าน ตรวจสอบด้วยการวิเคราะห์ถึงมุมมองของ ชนชั้น เพศ เชื้อชาติ ชนชาติ และการกีดกีดเพศในบทอ่าน และปฏิบัติเพื่อความเท่าเทียมในสังคม จึงนิยามการอ่านเชิงวิพากษ์ดังนี้ คือ ทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ที่เชื่อมโยงความจริงกับตัวบทอ่าน และค้นหาแนวทางในการเปลี่ยนแปลงสังคมให้ดีขึ้น ครูและนักเรียนเป็นหุ้นส่วนในการสร้างองค์ความรู้และเปลี่ยนแปลงตามสภาพการณ์ของสังคมผู้เรียน

จากแนวคิดดังกล่าว อาจสรุปได้ว่า การอ่านเชิงวิพากษ์เป็นกระบวนการอ่านแบบคล่องแคล่วและท้าทาย ในการฝึกวิเคราะห์บทบาทของอำนาจ วัฒนธรรม ชุมชน เพศ หรือประเด็นทางสังคมที่ปรากฏในบทอ่าน ผู้อ่านสามารถสร้างสมดุลในการใช้ภาษาและอำนาจจากมุมมองผู้เขียนด้วยการตรวจสอบผ่านการสนทนา หรือสอบถาม จากหลากหลายมุมมอง สะท้อนความคิดเห็นและปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลงสังคมให้ดีขึ้น

2.17 มิติของการอ่านเชิงวิพากษ์

ลูวิสสัน และคณะ (Lewison, Flint and Sluys, 2002) ได้สังเคราะห์จากหลักฐานการนิยามที่หลากหลาย ของนักการศึกษาด้านการรู้เรื่องการอ่าน นักทฤษฎี และนักภาษาศาสตร์ และกำหนด 4 มิติของการอ่านเชิงวิพากษ์ไว้ดังนี้

1. การแตกประเด็นสามัญ (Disrupting the commonplace) นักเรียนได้รับมุมมองด้วยการเข้าใจ ข้อความหรือสถานะการจากบทอ่านในทิศทางที่หลากหลายบนพื้นฐานจากประสบการณ์หรือมุมมองที่มีต่อโลก หรืออีกนัยหนึ่งตามทัศนะของชอร์ (Shor, 1987) แฟร์กลาวฟ (Fairclough, 1989) กี (Gee, 1990) ชานนัน (Shannon, 1995) และ ลุคและฟรีบอดี (Luke & Freebody, 1997) ที่เสนอไว้ว่า มุมมองใหม่ๆ ที่จะเข้าใจและ พิจารณาเสาะหาวิธีการตั้งคำถามต่อประเด็นการเรียนรู้ สอบถามหรือสืบเสาะด้วยการวิเคราะห์ว่าคนถูกจัดวาง หรือสร้างการรับรู้จากบทอ่านหรือสื่อ อีกทั้งเป็นการเรียนรู้ว่าภาษา อัตลักษณ์ การวิพากษ์ทางวัฒนธรรม และ สภาพการณ์ของผู้อ่านเป็นตัวแปรในการตีความของผู้อ่าน

2. การสอบถามหลากหลายมุมมอง (Interrogating multiple viewpoints) นักเรียนได้รับการกระตุ้นให้คิดเกี่ยวกับข้อความและสิ่งที่ซ่อนอยู่ในตัวบทอ่านจากหลากหลายมุมมองของตัวนักเรียนและผู้อื่น ตามทัศนะของฮาร์สท์ และคณะ 2002 (Harste et al, 2000 อ้างถึงในลูวิสัน และคณะ 2002 Lewison et al, 2002) การสร้างมุมมองที่แตกต่างทำให้ค้นพบสิ่งที่ไม่ได้กล่าวถึง หรือเสียงกลุ่มชายขอบ ที่ถูกมองข้ามไปในบทอ่าน ตามที่ เฟลพลส์ (Phelps, 2010) เสนอไว้ว่า การชี้แนะผู้เรียนในขณะที่เชื่อมต่อกับบทอ่านด้วยการตั้งคำถาม เช่น จุดประสงค์ของบทอ่านนี้คืออะไร (What is the purpose of this text?) บทอ่านนี้จัดวางตัวผู้อ่านไว้อย่างไร (How does the text position the reader?) ความสนใจของใครที่ไม่ได้ถูกกล่าวถึงในบทอ่าน (Whose interests are or are not served by the text?) มุมมองโลกด้านใดที่ได้รับการนำเสนอหรือขาดหายไป (What worldviews are presented or are missing?)

3. การเน้นประเด็นทางสังคม (Focusing on sociopolitical issues) นักเรียนตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและอำนาจในการใช้ภาษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงในระหว่างบุคคลสู่ประเด็นทางสังคม สอดคล้องกับ จีรอกซ์ (Giroux, 1993) ได้กล่าวไว้ว่า การเพิ่มโอกาสให้กับกลุ่มชายขอบได้มีส่วนร่วมในสังคมผ่านการปฏิบัติด้วยความมีจิตสำนึก และต่อต้านจากการรู้เรื่องการอ่าน

4. การลงมือปฏิบัติและส่งเสริมความยุติธรรมในสังคม (Taking Action and promote social justice) นักเรียนได้รับการเชิญให้ตัดสินใจในการปฏิบัติสำหรับการเปลี่ยนแปลงด้วยประเด็นความยุติธรรมในสังคม สอดคล้องกับจีรอกซ์ (Giroux (1993) ได้เสนอแนะว่านักเรียนควรได้รับการกระตุ้นให้เป็นผู้ก้าวข้ามขอบของวัฒนธรรมเพื่อที่จะเข้าใจผู้อื่น และสร้างจุดยืนของที่จะต้องเผชิญต่อแหล่งข้อมูลด้านวัฒนธรรมที่แตกต่าง เช่นเดียวกับแนวคิดของแจนส์ (Janks, 2000) และ คัมเบอร์ (Comber, 2001) ที่ระบุว่า การใช้ภาษาเพื่อฝึกพลังอำนาจในวิถีชีวิตประจำวัน และการตั้งคำถามเกี่ยวกับความยุติธรรม ภาษาและวัฒนธรรมของผู้เรียนเป็นที่ยอมรับจากภาษาและวัฒนธรรมที่ต่างกันในสังคม สิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติต่อสังคม ดังเช่น แฟร์ (Freire, 1970) ได้เน้นย้ำว่า การที่จะประสบผลด้านความยุติธรรมในสังคมต้องตั้งอยู่บนงานที่ผ่านกระบวนการการปฏิบัติ (Praxis) อันประกอบด้วย การสะท้อนคิด การปฏิบัติและการเปลี่ยนแปลงสภาพ (reflection, action, and transformation)

บิชอป (Bishop, 2014) ได้สังเคราะห์วัฏจักรการอ่านเชิงวิพากษ์ของคัมเบอร์และซิมป์สัน (Comber & Simpson, 2001) และองค์ประกอบการเปลี่ยนแปลงสภาพในแนวการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ของลูวิสันและคณะ 2002 (Lewison et al, 2002) การจัดแบ่งองค์ประกอบของการอ่านเชิงวิพากษ์เป็น 5 แนวทางเพื่อให้นักวิจัย นักการศึกษา และนักเรียนได้นิยามด้วยคำพูดและมุมมองทางโลกของตนเองจาก องค์ประกอบทั้ง 5 ที่คาบเกี่ยวกัน

ดังนี้ 1) ระดมนักเรียนในฐานะผู้ปฏิบัติทางสังคมในการแตกประเด็นสามัญด้วยความรู้ และทักษะของผู้เรียน 2) ปฏิบัติการวิจัย วิเคราะห์ และสอบถามต่อประเด็นใดประเด็นหนึ่งด้วยมุมมองที่หลากหลาย 3) ระบุประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสังคม สภาพจริง และบริบทของชีวิตนักเรียน 4) ออกแบบและปฏิบัติการต่อความยุติธรรมในสังคม นอกชั้นเรียนของนักเรียน และ 5) สะท้อนผลต่อการปฏิบัติการที่เกิดขึ้นและสร้างวิสัยทัศน์ต่อโครงการในอนาคต

2.18 กรอบการสอนการอ่านแบบวิพากษ์

นักวิชาการ นักทฤษฎี และนักภาษาศาสตร์จำนวนมากได้พัฒนากรอบการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์เพื่อเป็นทางเลือกให้กับนักวิจัยได้ทดลองใช้ในชั้นเรียนของตนเอง ในส่วนต่อไปนี้เป็นตัวอย่างของกรอบการสอนการอ่านพอเป็นสังเขป

คัมเบอร์ (Comber, 1994) ได้เสนอแนะประเด็นความยุติธรรมทางสังคมสามารถสอนได้ด้วยการอ่านเชิงวิพากษ์ด้วย 3 ประเด็นหลัก ดังนี้ การวางตำแหน่งหรือบทบาทผู้เรียนใหม่ในฐานะผู้วิจัยด้านภาษาด้วยให้สืบเสาะและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและพลังอำนาจของภาษา เคารพภาษาของชนกลุ่มน้อยด้วยการใช้ภาษาวัฒนธรรมและบริบทท้องถิ่น และการตั้งประเด็นคำถามจากบทอ่านด้วยการออกแบบบทอ่านใหม่ในมุมมองของโลกแห่งความเป็นจริง

กลุ่มลอนดอนใหม่ (The New London Group, 1996) พัฒนาวิธีการสอนการอ่านที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุทั้งการเรียนรู้การอ่านและออกแบบสังคมอนาคตด้วยตัวผู้เรียนเอง วิธีการสอนนี้ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนของการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ดังนี้ 1) การจัดสถานการณ์การฝึกหัด 2) หลอมรวมประสบการณ์หรือการวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของผู้เรียน การสอนที่ชัดเจน ด้วยการใช้ความหลากหลายทางด้านภาษาเพื่อการเรียนรู้ที่ตระหนัก การเป็นระบบ การวิเคราะห์ และความเข้าใจอย่างถ่องแท้ 3) กรอบการคิดวิเคราะห์ประกอบด้วย การตีความบริบททางสังคมและวัฒนธรรมต่อการออกแบบเฉพาะด้านในการสร้างความหมาย และการเปลี่ยนแปลงสู่การปฏิบัติ หมายถึงการเปลี่ยนถ่ายการสร้างความหมายสู่การปฏิบัติในบริบทอื่น ๆ

ฟรีบอดีและลูค (Freebody and Luke, 1999) ทบทวนหลักการของการอ่านเชิงวิพากษ์และแนะนำผู้อ่านและผู้เขียนที่มีวิจารณญาณควรใช้แนวทางการอ่านด้วย 1) การถอดรหัสบทอ่านด้วยการจดจำองค์ประกอบของคำพื้นฐาน เช่น ตัวอักษร เสียง การสะกดคำ โครงสร้างทางภาษาและความสัมพันธ์กับการวิเคราะห์วาทกรรมด้วยความรู้ และประสบการณ์ของผู้อ่านในการตีความ 2) การใช้บทอ่านตามบทบาท/หน้าที่ที่นำเสนอด้วยวัฒนธรรมและหน้าที่ตามบริบทสังคม และการนำสู่การปฏิบัติที่หลากหลายตามบริบทสังคม 3) การวิเคราะห์อย่าง

มีวิจารณ์ญาณ และ 4) การเปลี่ยนแปลงบทอ่านด้วยแนวคิดที่ว่า บทอ่านปราศจากความเป็นกลางและได้รับอิทธิพลจากผู้เขียนและผู้อ่านในการ อย่างไรก็ตาม แลนค์เชียร์และโนเบล (Lankshear and Knobel, 2004) คำนึงแนวคิดนี้ว่า ผู้เรียนสวมบทบาททั้งผู้ผลิตและผู้วิเคราะห์บทอ่านทั้งบริบทในโรงเรียนและชีวิตจริง พวกเขาเน้นการผลิตบทอ่านมากกว่าการวิเคราะห์บทอ่าน ความแตกต่างคือ บทบาทของผู้ผลิตบทอ่านคือ เน้นที่จะปรับเปลี่ยนบทอ่านหรือสร้างใหม่บนพื้นฐานของมุมมองตนเอง ส่วนบทบาทของผู้วิเคราะห์บทอ่านคือผู้ที่ตีความอย่างมีวิจารณ์ญาณด้วยมุมมองที่หลากหลาย สิ่งเหล่านี้เป็นโจทย์ให้ครูผู้สอนได้หาทางออกในการจัดการเรียนรู้ที่ลดความซับซ้อนลงเพื่อนำสู่การปฏิบัติได้จริงในชั้นเรียน

แมคลาฟลินและเดอวูด (McLaughlin and DeVogd, 2004) ได้นำเสนอสี่ส่วนของกรอบบทเรียนของการอ่านเชิงวิพากษ์ดังนี้ การให้ผู้เรียนผูกพันกับการคิด การชี้แนะการคิดของผู้เรียน การต่อยอดความคิดของผู้เรียน และการสะท้อนคิดครูผู้สอนใช้การตั้งประเด็นคำถามในการชี้ให้นักเรียนได้คิดอย่างมีวิจารณ์ญาณและตรวจสอบบทอ่านด้วยหลากหลายมุมมอง การสะท้อนคิดช่วยให้ผู้เรียนได้ควบคุมความก้าวหน้าในการเรียนรู้ สร้างความหมายจากสิ่งที่ตนได้เรียนรู้และประยุกต์ใช้มันทัศนหรือความรู้ใหม่สู่ชีวิตจริงหรือปัญหาในสังคม

แจนส์ Janks (2002, 2014) ได้นิยามใหม่พร้อมทั้งสร้างกรอบแนวคิดของการอ่านเชิงวิพากษ์ใหม่ด้วย 4 หลักการอันประกอบด้วย 1) อำนาจหรือการอยู่เหนือ ที่เน้นอำนาจผ่านการอยู่เหนือหรือมีอิทธิพลเหนือ อันหมายรวมถึงการถูกกดขี่ทางเชื้อชาติ เพศ ชั้นชั้น อายุและความแตกต่างทางสังคมด้านอื่น ๆ ความหมายของการอยู่เหนือผู้อื่นในการอ่านเชิงวิพากษ์สามารถคงสภาพเดิมหรือเปลี่ยนแปลงได้บนพื้นฐานของการวิเคราะห์วาทกรรม (หลากหลายมุมมองและปฏิสัมพันธ์กับโลกแห่งความเป็นจริงและผู้คนเพื่อการบรรลุถึงความเท่าเทียมหรือความยุติธรรม) 2) ความแตกต่างเน้นการสืบเสาะจากหลากหลายแหล่งที่เป็นลักษณะเฉพาะด้วยบทอ่านที่หลายหลายนุ่มนวลและเป้าหมายการนำเสนอ สภาพวะความแตกต่างเป็นความเป็นไปได้ในการที่บุคคลในสังคมจะสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ให้สังคมดีขึ้น 3) การเข้าถึง เน้นการที่ผู้เรียนได้เข้าถึงหรือได้รับความรู้ ทั้งผู้เรียนที่มีฐานะความพร้อมหรือไม่พร้อมจากครอบครัวล้วนสามารถเข้าถึงได้บนพื้นฐานของความต้องการที่แตกต่างกันซึ่งถูกแบ่งแยกด้วยภาษา ความรู้ และอำนาจของผู้เรียนที่มีอยู่ ความแตกต่างเชื่อมโยงสู่อำนาจที่นำมาซึ่งการมีสิทธิพิเศษ และความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึง (อาทิเช่น เพศ เชื้อชาติ ชนชาติ ความสามารถและอื่น ๆ) แหล่งเรียนรู้หรือทรัพยากรด้านอื่น และ 4) การออกแบบหรือการออกแบบซ้ำ หมายถึงการสร้างหรือดัดแปลงบทอ่านผ่านการคัดสรร และจัดเรียงในการสร้างความหมายจากบทอ่าน เช่น สัญลักษณ์ รูปภาพ เสียงและสื่อ การออกแบบซ้ำ เป็นปฏิบัติการของการ

สร้างใหม่หรือการเปลี่ยนแปลงในทิศทางอื่นเพื่อสังคมนั้น ๆ การลดอำนาจผู้อื่นไม่ใช่จุดประสงค์ของการออกแบบ
ซ้ำเพื่อการเปลี่ยนแปลงโลก การเริ่มต้นเปลี่ยนแปลงจากสิ่งเล็ก ๆ จะค่อย ๆ ให้อิสระต่อมวลมนุษย

ตามทัศนะของ แลงเชียร์และแมคคลาเรน (Lankshear and McLaren, 1993) ได้เสนอแนะว่า ไม่มีรูปแบบ
การอ่านเชิงวิพากษ์ที่ตายตัว แนวคิดที่นำเสนอในเบื้องต้นเพื่อเป็นประโยชน์ในการประยุกต์ใช้การสอนการอ่านเชิง
วิพากษ์ในแต่ละบริบทของชั้นเรียน อาทิเช่น การวิเคราะห์บทอ่านเป็นการประยุกต์ใช้การอ่านเชิงวิพากษ์ด้วยการ
สอนให้ผู้เรียนได้อ่านอย่างวิเคราะห์ คิดย้อนไปจากที่นำเสนอในบทอ่าน และตั้งประเด็นคำถามที่ให้ออกาสผู้เรียนได้
ตรวจสอบบทอ่าน สะท้อนมุมมองของตนเองด้วยโลกทัศน์ส่วนตัว และยอมรับในมุมมองที่หลายหลายซึ่งสามารถ
ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้บริโภค ผู้ผลิต และผู้นำเสนอบทอ่านหรือข้อมูลที่มีการคิดวิเคราะห์

2.19 การอ่านเชิงวิพากษ์และการปฏิบัติการทางสังคม (Critical Literacy and social action)

ตามแนวคิดของชอร์ แจงส์ แมคซาฟลิน และเดอวูด (Shor, 1999; Janks, 2000; McLaughlin and
DeVood, 2004) ได้กล่าวถึงประเด็นหลักของการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์เพื่อผดุงความยุติธรรมในสังคมด้วยการ
ส่งเสริมให้นักเรียนได้ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจและการใช้ภาษา หลักการบทอ่านปราศจากความเป็น
กลางส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้คุณค่าทางความคิดของตนในการสร้างบทอ่านใหม่ การบริโภคความคิดหรือมุมมองของ
ผู้เขียนผ่านภาษาโดยมุ่งเน้นประเด็นความไม่เท่าเทียมกันในสังคมและบทอ่านที่ไม่เอื้อประโยชน์ต่อผู้คนที่ถูก
มองข้ามในสังคม หลักการดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของเบอฮราแมน Behraman (2008) ที่ได้ทบทวน
วรรณกรรมเกี่ยวกับกิจกรรมหรือภาระงานที่ใช้ในการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ตั้งแต่ปี 1999-2003 ไว้ดังนี้ 6
ประการของกิจกรรมการเรียนการสอนประกอบด้วย การอ่านบทอ่านเพิ่มเติม การอ่านบทอ่านที่หลากหลาย การ
อ่านจากมุมมองที่ต่อต้าน การผลิตในทิศทางตรงกันข้าม ปฏิบัติการโครงการวิจัยตามสิ่งที่นักเรียนเลือกเอง และ
การปฏิบัติทางสังคม แนวคิดในการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ในชั้นเรียนศิลปภาษา และสังคมศึกษาหรือวิชาต่าง ๆ
สามารถบูรณาการการตั้งประเด็นคำถามแบบคิดวิเคราะห์ เช่น เนื้อหาเฉพาะเจาะจงในบทอ่านเป็นที่ยอมรับและ
โดดเด่นอย่างไร อะไรที่เป็นจริงตามหลักการและใครเป็นผู้ตัดสินว่าใช่ เพราะเหตุใด คำถามตามเนื้อหาประเภทใด
และลักษณะใดที่มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและหลักประพจน์ในชุมชน

2.20 การอ่านเชิงวิพากษ์และการสร้างสันติศึกษา (Critical literacy and Peace Building Education)

แลนค์เชียร์ และ แมคแลเรน(Lankshear and McLaren, 1993) กล่าวว่า การอ่านเชิงวิพากษ์ให้แนวทางที่หลากหลายในการปฏิบัติเพื่อสังคม การอ่าน และการเขียนสามารถเกี่ยวโยงสู่การเป็นผู้สร้างความหมายในบริบทของสังคม วัฒนธรรม และการเมือง ผู้สร้างความแบบมีวิจารณญาณตีความซ้ำและผลิตซ้ำหรือแสดงออกทางการเปลี่ยนแปลงในการปฏิบัติต่อสังคม สอดคล้องกับ กิลและไนน์ส Gill and Niens, 2014) ได้เสนอว่า การสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณและการสนทนากันทำให้ประเด็นไม่ยุติธรรมได้รับการแก้ไข หลักการของการอ่านเชิงวิพากษ์มีบางประเด็นที่คล้ายคลึงกับการสร้างสันติศึกษา ในทัศนะของแฟร์ แฟร์และมาซิโด และชอร์ (Freire, 1970; Freire and Macedo, 1987; Shor, 1999) เมื่อพิจารณาถึงการอ่านเชิงวิพากษ์ที่เป็นกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของการอ่าน การเขียน และกิจกรรมอื่น ๆ โดยมีเป้าประสงค์หลักคือ การส่งเสริมให้ผู้เรียนปฏิสัมพันธ์ด้วยการตั้งคำถามต่อบทอ่าน สร้างความหมายและตรวจสอบประเด็นอำนาจ การสื่อสาร การสะท้อนจากหลากหลายมุมมอง เปลี่ยนแปลงและปฏิบัติการ และโดซียอร์ จอห์นตันและโรเจอร์ (Dozier, Johnston and Rogers, 2006) ระบุว่า มุมมองต่อภาษาและการรู้เรื่องการอ่านสามารถเป็นเครื่องมือในการเปลี่ยนแปลงสังคม

ตามทัศนะของลูวีสัน ลีแลนด์ และฮาร์สท์ (Lewison, Leland and Harste, 2015) การสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ชี้แนะสู่การปฏิบัติต่อสังคมอย่างมีวิจารณญาณอันเป็นคุณลักษณะของการสร้างสันติที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ซึ่งประกอบด้วยทรัพยากรบุคคลและวัฒนธรรม การปฏิบัติต่อสังคมอย่างมีวิจารณญาณ และทัศนคติต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในประเด็นทรัพยากรบุคคลและวัฒนธรรมเกี่ยวข้องกับครูผู้สอนและผู้เรียนในเรื่องของประสบการณ์ และบทอ่านในหลายรูปแบบเช่น หนังสือเรียน เว็บไซต์ สื่อด้านวัฒนธรรม ความสนใจของนักเรียน และประเด็นทางสังคมในระดับท้องถิ่นและในระดับที่กว้างขึ้น สิ่งเหล่านี้เน้นให้เห็นว่าทั้งครูและนักเรียนคือผู้สร้างความรู้ร่วมกันด้วยบทอ่านในชีวิตประจำวันในระดับท้องถิ่นและระดับสากล สำหรับประเด็นการปฏิบัติการเพื่อสังคมส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีมุมมองที่กว้างขึ้นต่อสังคมและวัฒนธรรมในชีวิตจริงของตนเอง ผู้เรียนได้มีมุมมองที่กว้างขวาง และมีมีโนทัศน์ต่อสังคมและวัฒนธรรมมีผลต่อการตัดสินใจและวิถีชีวิตของตน สิ่งเหล่านี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของกรอบแนวคิด 4 มิติของปฏิบัติการต่อสังคมอย่างมีวิจารณญาณของ ลูวีสัน ฟลินท์ และแวน สลุยส์ (Lewinson, Flint, and Van Sluys, 2002) ดังนี้ 1) การแบ่งแยกสิ่งสามัญ หมายถึง การตั้งประเด็นคำถาม ความเข้าใจ และการสังเคราะห์ต่อการสร้างมุมมองใหม่ 2) พิจารณาหลากหลายมุมมอง หมายถึง การยอมรับและเคารพมุมมองต่าง ๆ ในการพิจารณา 3) การเน้นประเด็นสังคม หมายถึง ภาษาและอำนาจที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อสังคม และ 4) ปฏิบัติการต่อการส่งเสริมความยุติธรรมในสังคม หมายถึง การรู้เรื่องการอ่านนำสู่การสะท้อนคิด และปฏิบัติการต่อการถูกกดขี่ ในส่วนขององค์ประกอบด้านทัศนคติต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณประกอบด้วย การเข้าร่วมอย่างมีจิตสำนึก ซึ่งรวมถึงการตั้งใจต่อการใช้ภาษา การตัดสินใจต่อการตีความ ตอบสนอง และผลิตผลิตในหลากหลายช่องทางของการเป็นอยู่ เช่น สร้างสรรค์ และพยายามสร้างการสนทนาใหม่เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลในการ

เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างพลังอำนาจ การมีความรับผิดชอบต่อการตั้งคำถาม การตั้งประเด็นคำถามเพื่อความเข้าใจในระดับลึก และการสะท้อนกลับด้วยการใช้มุมมองของตนเองและผู้อื่นในระบบปฏิบัติการเพื่อความยุติธรรม ดังที่กล่าวมาเบื้องต้น คุณลักษณะของการอ่านเชิงวิพากษ์สามารถบูรณาการและเปลี่ยนผ่านสู่การสร้างสันติศึกษาในบางลักษณะ ดังเช่น แนวคิดสภาพจริงและการสนทนาอย่างมีวิจารณ์ญาณของแฟร์ (Freire (1970) ส่งเสริมให้เกิดความตระหนักรู้ที่มีวิจารณ์ญาณ และสอดคล้องกับแนวคิดของแอปเปิ้ล (Apple, 1990) ในเรื่องของโอกาสที่ผู้เรียนได้ผูกพันและร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้

ในส่วนของมุมมองนักวิชาการไทยเช่น นายแพทย์ประเวศ วสี (Wasi, 2006) วัฒนธรรมของสันติเกี่ยวข้องกับคนไทยทั้งประเทศซึ่งเกี่ยวข้องกับสันติภาพและประชาธิปไตยที่ยั่งยืนในประเทศไทย โดยเฉพาะสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีสถานการณ์ความไม่สงบ พื้นฐานของความยุติธรรมในสังคม และการเคารพต่อเกียรติของความเป็นมนุษย์โดยเฉพาะกลุ่มชายขอบ อำนาจของทางสังคมและองค์กรเป็นพื้นฐานความสันติสุขของผู้คนในสังคม วัฒนธรรมอันเป็นวิถีของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในบริบทที่แตกต่างกันบ่งชี้ถึงการพัฒนา และการศึกษาเพื่อความเข้าใจตนเองและผู้อื่นส่งผลต่อทักษะการแก้ไขข้อขัดแย้งอย่างสันติ สิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานทั้งด้านสันติสุขและประชาธิปไตยที่ยั่งยืนในประเทศไทย และสอดคล้องกับแนวคิดของ บัวหลวง (Bualuang, 2006) ได้กล่าวว่า วัฒนธรรมมาเลย์และความเชื่อด้านศาสนาของคนมุสลิมในชุมชนของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้สร้างความแตกต่างจากวิถีไทยในประเทศ สิ่งเหล่านี้เป็นผลต่อความรู้สึกของคนในพื้นที่ถึงความเป็นชนกลุ่มน้อย ถูกทอดทิ้งและถูกแบ่งแยกจากทางภาครัฐ ดังนั้นงานวิจัยนี้มุ่งสร้างเยาวชนในท้องถิ่นให้เป็นประชากรที่มีวิจารณ์ญาณผ่านกระบวนการอ่านเชิงวิพากษ์อันเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างสันติศึกษา กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนจะเน้นการศึกษาที่เน้นความเป็นมนุษย์ บทบาทของครูและนักเรียนเป็นผู้ร่วมสร้างองค์ความรู้ ทักษะของครูและนักเรียนจะเปลี่ยนแปลงสู่การยอมรับมุมมองที่แตกต่างอีกทั้งเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันด้วยความเข้าใจกันอย่างดี

2.21 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาในครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ด้านที่ 1 คือการนิเทศแบบมีส่วนร่วม และด้านที่ 2 คือ การสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.21.1 การนิเทศแบบมีส่วนร่วม

รัตนา นครเทพ (2552: 90-91) ศึกษาการนำเสนอรูปแบบการนิเทศภายในโดยการประยุกต์ใช้แบบจำลองมิติตรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ด้วยการสังเคราะห์และพัฒนาจากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษาและศึกษานิเทศก์ โดยมีองค์ประกอบดังนี้ 1) สภาพการดำเนินการนิเทศภายใน ได้แก่ สภาพปัญหาและการดำเนินการนิเทศ การ

สร้างความรู้ความเข้าใจในการนิเทศ ความสัมพันธ์ที่ดี การมีส่วนร่วม การสร้างควมมีส่วนร่วมและการยอมรับซึ่งกันและกัน 2) ความต้องการในการนิเทศภายใน ได้แก่ พัฒนาครูให้ทันการเปลี่ยนแปลง การสร้างควมร่วมมือ การลดปัญหาความขัดแย้ง และการเปิดโอกาสให้ครูแสดงความสามารถ 3) การจัดองค์กร ได้แก่ การจัดตั้งองค์กรภายใน และบทบาทขององค์กร 4) กระบวนการนิเทศ ประกอบด้วย ขั้นตอนกระบวนการ กิจกรรมการนิเทศ และเทคนิคการนิเทศ และ 5) การประเมินผลสำเร็จ ได้แก่ ครูมีสมรรถนะในการปฏิบัติการสอน ครูมีเจตคติที่ดีต่อการทำงานอย่างกระตือรือร้น และครูมีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นประสานงานกับผู้อื่นได้

สิทธิพล พรหมมินทร์ (2553: 90-91) ศึกษารูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 2 และผู้ทรงคุณวุฒิ 10 ท่านได้เสนอแนะองค์ประกอบของรูปแบบที่ประกอบด้วย 1) ความเชื่อเกี่ยวกับการนิเทศภายในองค์กร ได้แก่ การนิเทศภายในเป็นการพัฒนาภายในองค์กรที่คู่ขนานไปกับการบริหารโดยมุ่งพัฒนาบุคคลากร ที่เน้นกระบวนการนิเทศจากการเรียนรู้ร่วมกัน และเกิดจากการร่วมมือและช่วยเหลือกันและกัน 2) กระบวนการนิเทศ ได้แก่ ผู้รับการนิเทศสมัครเข้าร่วมโครงการพัฒนา ศึกษาปัญหาาร่วมกัน ออกแบบกิจกรรมการแก้ปัญหาของผู้มีปัญหาร่วมกัน ดำเนินตามกิจกรรมที่ออกแบบ และประเมินผลการพัฒนาร่วมกัน 3) เทคนิคการนิเทศ ได้แก่ การนิเทศการสอน การสะท้อนความรู้สึก สนทนา การฟังอย่างลึกซึ้ง และกระบวนการถอดบทเรียน และ 4) ปัจจัยเอื้อต่อความสำเร็จของการนิเทศภายในโรงเรียน ได้แก่ ผู้อำนวยการนิเทศ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ศุภฎี อังครุระชี (2554) พัฒนาระบบการนิเทศการศึกษาแบบมีส่วนร่วม รูปแบบ Together + ICT โรงเรียนนิคมขานูมานสงเคราะห์ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่านจเรณู ผู้ร่วมวิจัยประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน ครูผู้สอน จำนวน 4 คน และครูธุรการ จำนวน 1 คน ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ตามแนวคิดของ Kemmis & MC Taggart ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน นำไปปฏิบัติเป็น 2 วงรอบ ดังนี้ วงรอบที่ 1 ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน (Plan) ขั้นที่ 2 การปฏิบัติตามแผน (Action) ที่ร่วมกันกำหนดกิจกรรมไว้ และนิเทศผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตด้วยบล็อกและอีเมล ขั้นที่ 3 การสังเกต (Observation) เป็นการเก็บข้อมูลในระยะเวลาที่กำลังจัดกิจกรรมด้วยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ขั้นที่ 4 การสะท้อนผลและการวิเคราะห์ผล (Reflection) เป็นการประชุมเพื่อนำเสนอผลการดำเนินงานและการนำปัญหาอุปสรรคในวงรอบที่ 1 ไปพัฒนาปรับปรุงในวงรอบที่ 2 ผลการศึกษากระบวนการนิเทศการศึกษาแบบมีส่วนร่วม Together + ICT สามารถพัฒนาครูให้ออกแบบการจัดการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย ครูมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง แสดงความคิดเห็นและนำเสนอวิธีการของตนเอง สร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่ายมีความพึงพอใจ

สำเร็จ ยุรชัย และคณะ (2560: 514-522) พัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้วยวิธีการดำเนินการวิจัยแบบวิจัยและพัฒนา 4 ขั้นตอน คือ ยกร่างแนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม พัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม ตรวจสอบความเหมาะสมด้วยการทดลองใช้ และสรุปและสะท้อนแนวทางการนิเทศภายใน

แบบมีส่วนร่วม กลุ่มเป้าหมายคือ ครูโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบประเมินเจตคติ และแบบประเมินความพึงพอใจ ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม มี 3 องค์ประกอบคือ องค์ประกอบที่ 1 หลักการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม มี 4 หลักการ ได้แก่ หลักการเสริมพลังอำนาจ หลักการพัฒนาการบุคลากร หลักการมีส่วนร่วม และหลักการพัฒนาคุณภาพงาน องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการนิเทศภายใน ได้แก่ การวางแผนการนิเทศ การให้ความรู้ความเข้าใจในการทำงาน การลงมือปฏิบัติงาน การสร้างเสริมกำลังใจ และการประเมินผลการปฏิบัติงาน และองค์ประกอบที่ 3 ประสิทธิภาพของการนิเทศภายใน ได้แก่ ผลการพัฒนาบรรลุปเป้าหมายทั้งด้านความรู้ ความสามารถและเจตคติที่ดีต่อรูปแบบการทำวิจัยในชั้นเรียน และความพึงพอใจของครูต่อแนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม

2.21.2 การสอนอ่านเชิงวิพากษ์

งานวิจัยภายในประเทศระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่มีผลการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยต่างประเทศ

การพัฒนาครูด้านการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์

ราไมเรซ-นาวา (Christina Marie Ramirez-Nava, 2013) ศึกษาครูที่อาสาสมัครจำนวน 17 คนจากการสำรวจครูมัธยมต้นจำนวน 143 คนในเขตหนึ่งของอเมริกาเพื่อเข้าร่วมกรณีศึกษาต่อความรู้ความเข้าใจการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ด้วยกรอบแนวคิดของ ลุยวิสัน และคณะ (2002) ที่ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ การแตกประเด็นสามัญ การสืบเสาะหลากหลายมุมมอง การเน้นประเด็นทางสังคม และการปฏิบัติเพื่อความยุติธรรมในสังคม และการปฏิบัติการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ การเก็บข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่มจำนวน 4 ครั้งและอภิปรายในระบบออนไลน์ 4 ครั้ง ประเด็นที่ศึกษาเอื้อต่อการฝึกนักศึกษาฝึกสอน และสนองตอบความต้องการของครูผู้สอนที่ต้องการแนวทางการสอนในชั้นเรียนที่สอดคล้องกับบริบทและพัฒนาผู้เรียนด้วยทักษะของการอ่านเชิงวิพากษ์ ผลการศึกษาสะท้อนถึงการผสมผสานแนวทางการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ บรรยากาศความร่วมมือกันระหว่างครูเป็นการสนองความต้องการในการพัฒนาวิชาชีพ และส่งเสริมความยุติธรรมในสังคม

จิน จิน กัสทิน (Gin Gin Gustine, 2014) ศึกษาการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ในบริบทชั้นเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศในระดับมัธยมศึกษา เมืองบังคอง ผังขวาตะวันตก ประเทศอินโดนีเซีย เป็นการพัฒนาวิชาชีพของครูผู้สอนต่อนวัตกรรมการสอนแนวทฤษฎีวิพากษ์และส่งผลต่อทักษะด้านการอ่านเชิงวิพากษ์ของผู้เรียน โดยใช้ กรอบแนวคิด 4 มิติของการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ของ ลุยวิสัน และคณะ (Lewison et al, 2002) ที่เป็นทั้งแนวทางการสอนและเครื่องมือในการวิเคราะห์บทอ่าน การศึกษาสอดคล้องกับหลักสูตรใหม่ของที่เป็นทั้งแนวทางการสอนและเครื่องมือในการวิเคราะห์บทอ่าน การศึกษาสอดคล้องกับหลักสูตรใหม่ของอินโดนีเซียในปี 2013 หลักการปฏิรูปของซูฮาร์โต ซึ่งสัมพันธ์กับความไม่เพียงพอของการศึกษาการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ที่ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศในบริบทของประเทศแถบเอเชีย

กลุ่มตัวอย่างคือ ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ 1 คนเป็นครูที่ได้รับการสนับสนุนจากทางมหาวิทยาลัย และอยู่ในโครงการวิจัยพัฒนาวิชาชีพของครู และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 39 คน รูปแบบของการเรียนรู้ในการพัฒนาวิชาชีพ ประกอบด้วยวงจรของการเรียนรู้ การโค้ช และแผนการสอนที่พัฒนาจากการมีส่วนร่วมของครูในการสร้างแผนการสอน ข้อมูลได้จากการสังเกตชั้นเรียน สัมภาษณ์ครูผู้สอนและนักเรียน การบันทึกการสะท้อนคิดของนักเรียน และตัวอย่างชิ้นงาน การวิเคราะห์ผลการสังเกตการณ์ในชั้นเรียนด้วยการวิเคราะห์ข้อความ/วาทกรรม (Discourse Analysis) ตามแนวคิดของเกี (Gee, 2004) การพัฒนาการด้านการอ่านเชิงวิพากษ์ และการพัฒนาด้านการใช้ภาษาจาก ศูนย์พัฒนาการศึกษาและการศึกษาด้านปฐมวัย ในการตรวจสอบผลงานนักเรียน

ผลการศึกษา แสดงให้เห็นความสำเร็จจากการบูรณาการการสอนเชิงวิพากษ์ร่วมกับแนวทางการเรียนรู้ในการพัฒนาวิชาชีพของครูผู้สอน ความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน ครูผู้สอนกับนักการศึกษา (ที่ร่วมปฏิบัติการวิจัย) ส่วนหลักสำคัญของการดำเนินงานคือ การเคารพกันและกัน ความร่วมมือ การสะท้อนคิดและการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ การสอนการอ่านเชิงวิพากษ์เปลี่ยนผ่านการสอนแบบคลังความรู้ (Banking Education) สู่อ่านการสอนแนวทฤษฎีวิพากษ์ ของแฟร์ (Freire, 1970) การสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ อุดมคติถกเถียงและตระหนักต่อสังคม ภาษาของผู้เรียนพัฒนาขึ้นด้วยโครงสร้างประโยคที่ซับซ้อนขึ้น และการสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษของผู้เรียนสูงขึ้นเช่นกัน

2.21.3 ทศนคติครูผู้สอนต่อการอ่านเชิงวิพากษ์

เคอร์ท คิสเตียนเซน (Curt-Christiansen, 2011) ศึกษาทศนคติและความเชื่อต่อการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษชาวสิงคโปร์จำนวน 58 คน ด้วยการสำรวจความคิดเห็นแบบเผชิญหน้าด้วยคำถามปลายเปิดและข้อคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยการสอนการอ่านตามรูปแบบ 4 ประการของ ฟรีบอดีและลุก (Freebody and Luke, 1999) ที่ประกอบด้วย การถอดรหัสบทอ่าน การสร้างความหมาย หน้าที่/บทบาทของบทอ่าน และการคิดวิเคราะห์บทอ่าน ผลการศึกษาระบุว่าครูกลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อว่านักเรียนที่อ่อนขาดความสามารถในการอ่านเชิงวิพากษ์ อันเป็นการขัดแย้งต่อแนวคิดของ คอมเบอร์ วาสเกส ลุก คัมเบอร์และเกรท , Comber (2007); Vasquez (2005, 2010); Luck, Comber and Grant (2003) ที่ได้เสนอว่า การสอนการอ่านเชิงวิพากษ์สามารถฝึกหัดผู้เรียนได้ด้วยคำถามในการถกเถียง/หรือเอาเปรียบในชีวิตประจำวันทั้งในโรงเรียนและชุมชน บทอ่านปราศจากความเป็นกลางซึ่งสามารถเป็นเครื่องมือให้ผู้เรียนได้ฝึกการเรียนรู้ที่จะรับมุมมองที่แตกต่าง เด็กเล็กและเด็กที่มีศักยภาพอ่อนด้อยในภาษาสามารถพัฒนาทักษะด้านการวิเคราะห์บทอ่านเมื่อเด็กเหล่านั้นมีโอกาสที่จะฝึกหัดด้วยวิธีการที่หลากหลายโดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ งานวิจัยนี้เสนอแนะว่า

ความเชื่อของครูมีการเปลี่ยนแปลงได้หากได้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการครูผู้สอนพร้อมทั้งสังเกตชั้นเรียนอันจะเป็นข้อมูลในการตรวจสอบความเที่ยงของผลการวิจัย

เรตต์ Reid (2012) ศึกษาทัศนคติและการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ของครูสองคนในแผนกภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาในเอเดนเบอร์ฟ ประเทศอังกฤษ ผลการสอบถามและนโยบายสู่การปฏิบัติมีดังนี้ 1) ครูส่วนใหญ่และนโยบายเน้นขั้นตอนการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์มากกว่าขั้นสร้างชิ้นงานใหม่ 2) ผู้เรียนมีทักษะการโน้มน้าวในการเขียนและอภิปราย ในขณะที่การนำสู่การปฏิบัติต่อประเด็นทางสังคมและช่องว่างหรือที่ถูกมองข้ามในบทอ่านอันเป็นหลักการสำคัญของการอ่านเชิงวิพากษ์ได้ถูกมองข้ามไป ข้อจำกัดของแบบสอบถามปลายเปิดของการศึกษานี้ส่งผลต่อการวิเคราะห์ผลและได้เสนอแนะให้ตีกรอบการตอบในประเด็นทางการอ่านเชิงวิพากษ์เพื่อการวิเคราะห์ที่เที่ยงตรงมากขึ้น ผู้ตอบแบบสอบถามมีทักษะด้านลบต่อการสิ้นเปลืองเวลาในการทดสอบและการเตรียมบทเรียน ข้อเสนอแนะสำหรับผู้กำหนดนโยบายควรนิยามชิ้นผลิต/สร้างใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับความรับผิดชอบหรือหน้าที่ของประชากรตามที่หลักสูตรสู่ความเป็นเลิศของสกอตแลนด์ได้ระบุไว้ นั่นคือ มีคุณสมบัติในการเคารพผู้อื่น ความสามารถในการพัฒนาความรู้และความเข้าใจทั้งในระดับชาติและระดับโลก (ความแตกต่างด้านความเชื่อและวัฒนธรรม และความสามารถในการให้ข้อมูลทางเลือกและการตัดสินใจ

ในบริบทของประเทศไทยด้วยนโยบายการศึกษาที่เท่าเทียมและเพื่อทุกคนของกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2559) สอดคล้องกับแนวคิดของ เวสเกส (Vasquez, 2013) ที่ว่า การอ่านเชิงวิพากษ์สามารถเริ่มต้นจากระดับปฐมวัยถึงทุกช่วงวัยด้วยการปรับวิธีการและเลือกบทอ่านที่เหมาะสมกับภูมิหลัง ความสนใจ ชุมชน และชีวิตของผู้เรียน เช่นเดียวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 มุ่งเน้นความเป็นประชากรที่รับผิดชอบต่อหน้าที่ตน ในขั้นผู้สร้างสรรค์ต่อสังคมเช่นกัน สิ่งเหล่านี้เป็นองค์ประกอบหลักการของการสร้างสันติศึกษาเพื่อปลูกฝังความเป็นประชากรที่รับผิดชอบต่อสังคมของเยาวชนไทยได้ในระดับหนึ่ง

2.21.4 การสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ในชั้นเรียน

การสอนการอ่านเชิงวิพากษ์เป็นที่นิยมและแพร่หลายในต่างประเทศ ศักยภาพด้านนี้มีความแตกต่างกันตามบริบท กลุ่มตัวอย่าง การใช้กรอบแนวคิดที่ต่างกัน และระเบียบวิธีวิจัยที่หลากหลาย ดังต่อไปนี้

วู้ด Wood (2005) ได้ศึกษาการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์กับนักเรียนระดับปฐมวัยจำนวน 15 คนมีนักเรียนชายสี่ผิวเพียง 1 คนด้วยการใช้แบบเรียนเป็นจุดเริ่มต้นในการอภิปรายและบันทึกการสนทนาที่เกี่ยวข้องกับประเด็นความยุติธรรมในสังคม เพศ เชื้อชาติ วัฒนธรรม ชนชั้น หรือหัวข้อที่คล้ายคลึงกัน โรงเรียนที่ตั้งของการศึกษานี้ เป็นโรงเรียนเล็ก ๆ ชานเมืองของออนตาริโอ ประเทศอเมริกา ที่ผสมผสานวัฒนธรรม ภาษาและสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม ในชั้นเรียนนักเรียนเรียนรู้ในการตรวจสอบคำถามและตั้งคำถามในแต่ละบทอ่าน

นักเรียนเขียนบทอ่านตามความเข้าใจของตน และครูเป็นผู้ช่วยทำให้สมบูรณ์และช่วยทำให้ข้อความที่ต้องการปฏิบัติต่อสังคมนอกชั้นเรียน วัตต์ใช้แนวการสอนการรู้เรื่องการอ่านของ ลุคและฟรีบอดี (Luke & Freebody, 1997) และแนวความคิดให้คุณค่าการใช้ภาษาของผู้เรียนและการรู้เรื่องการอ่านที่ใช้ในโรงเรียน การสะท้อนความคิดและการยืนยันด้วยประสบการณ์ผู้เรียนของ เวสเกส (Vasquez, 2004) การเก็บข้อมูลจากการเปรียบเทียบ จากจุดเริ่มต้นจนถึงปีการศึกษาด้วยการจดบันทึกการสอนรายวัน การสังเกตการณ์ ภาพถ่าย การอภิปรายกับครูใหญ่ และเพื่อนร่วมงาน การปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครองเกี่ยวกับภาระงานของนักเรียน การทบทวนประเด็นที่ขาดหายไป และการตรวจสอบสามเส้าเพื่อลดจุดอ่อนของแหล่งข้อมูลได้กระทำอย่างต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา ผลการศึกษามีดังนี้ 1) นักเรียนมีส่วนร่วมในปฏิบัติการเพื่อความยุติธรรมในสังคมและรูปแบบปฏิบัติการเป็นไปตามความต้องการของชุมชน 2) ครูมีความคิดและความเชื่อว่าการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์สามารถสอนผู้เรียนที่ยังอ่อนวัยได้ 3) บทอ่านคือตำราในชั้นเรียน และ 4) การส่งเสริมการสอนอย่างคิดวิเคราะห์ด้วยคำถามเหล่านี้ บทอ่านนี้เขียนเพื่อใคร ใครได้ประโยชน์จากข้อความในบทอ่านนี้ และ เรื่องนี้จะเป็นอย่างไหากเขียนในมุมมองอื่น

โรเจอร์ (Rogers, 2007) ได้วิจัยกรณีศึกษาการสอนเพิ่มระดับการรู้เรื่องการอ่านด้วยกรอบแนวคิดการอ่านเชิงวิพากษ์ด้วยวิธีการสอนที่พัฒนาขึ้น การเพิ่มระดับการรู้เรื่องการอ่านเน้นพื้นที่รอยต่อการพัฒนาในการอ่านและเขียน ระดับของบทอ่านที่นำไปสู่การประชุมปฏิบัติการของครูจำนวน 6 ครั้งเกี่ยวเนื่องกับประเด็นทางสังคมและฝึกหัดการสอนที่ส่งเสริมให้ครูเป็นผู้อ่านที่การวิเคราะห์ได้ ข้อมูลเชิงคุณภาพรวบรวมจาก 5 สัปดาห์ อันประกอบด้วย การสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์สอน และตัวอย่างงานเขียน และโรเจอร์พร้อมผู้ช่วยงานวิจัยได้เขียนบทความสั้น ๆ ที่เกี่ยวกับ ครู 1 คน นักเรียน 1 คน งานวิจัยนี้ได้ชี้แนะการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อฝึกครูผู้สอนก่อนปฏิบัติการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ในชั้นเรียนเป็นสิ่งควรปฏิบัติก่อนการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพในเวลา 5 สัปดาห์

โลเปซ Lopez (2011) ศึกษาการสอนเน้นวัฒนธรรมของผู้เรียนและการอ่านเชิงวิพากษ์ด้วยการเขียนบทกวีกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตพหุวัฒนธรรมของประเทศแคนาดา กลุ่มตัวอย่างคือครูหนึ่งคนที่ทำวิจัยในชั้นเรียนที่จัดการเรียนรู้ด้วยการสอนที่เน้นวัฒนธรรมของผู้เรียนที่สร้างสรรค์การเปลี่ยนแปลงอย่างมีเป้าหมาย การเรียนรู้เริ่มต้นจากการสนทนากันและนักเรียนแต่งบทกวีด้วยประสบการณ์ของตนเองโดยครูเป็นต้นแบบของการตั้งคำถามแบบคิดวิเคราะห์ การศึกษาในครั้งนี้ตรวจสอบจุดยืนของคนแต่ง นักเรียนอภิปรายบริบททางสังคม วัฒนธรรม และการเมืองของผู้แต่งด้วยมุมมองที่หลากหลาย นักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่มและร่วมกันเขียนบทกวีตามข้อตกลงของกลุ่ม ท้ายสุดผู้เรียนเชื่อมโยงการเรียนรู้สู่ชีวิตจริง ผลงานของนักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของคะแนนปลายภาคเรียน การศึกษานี้เน้นทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการอ่านเชิงวิพากษ์ ผลการศึกษาชี้แนะประสบการณ์การสอนของครูที่พยายามสอนการรู้เรื่องการอ่าน การเป็นผู้บริโภคและผลิตบทอ่าน และการเน้นวัฒนธรรมของผู้เรียนในการสอนเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงสังคม การอ่านเชิงวิพากษ์เป็นศูนย์กลางและสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือและความตระหนักคิดวิเคราะห์

เคอร์แลนด์-ฮัฟเฟส (Cridland-Hughes, 2012) ศึกษาการโต้ว่าที่ส่งเสริมพัฒนาการทักษะการอ่านเชิงวิพากษ์กับสมาชิกการโต้ว่าที่ของชุมชนจำนวน 11 คน การอ่านเชิงวิพากษ์เป็นเครื่องมือที่ท้าทายสิ่งอรรถธรรมในสังคมที่นำไปสู่ปฏิบัติการโต้ว่าที่ระดับชุมชนเมือง นักเรียนแต่ละคนเรียนรู้ในการฝึกทักษะด้านการรู้เรื่อง การอ่านเพื่อเข้าร่วมการโต้ว่าที่ในชุมชนส่งเสริมให้นักเรียนได้ค้นหาข้อมูลทั้งในระดับท้องถิ่นและสังคมที่กว้างขึ้น การเรียนรู้จากชุมชนขัดเกลาให้นักเรียนเป็นผู้มีความตระหนักรู้อย่างมีวิจารณญาณ อีกทั้งการตั้งคำถามแบบคิดวิเคราะห์ และการสนทนาส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสังเกตการณ์ 10 ครั้ง การบันทึกเสียงจำนวน 15 ชั่วโมง และการบันทึกวิดีโอที่สนทนาจำนวน 9 ชั่วโมง ผลการศึกษาระบุว่า ประเด็นการสนทนาและการมีติดกับประเด็นความไม่ยุติธรรมอย่างมีวิจารณญาณส่งผลต่อการเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงในชุมชนและสังคมวงกว้างขึ้น

แกทโต (Gatto, 2013) ศึกษาโครงการอาหารกลางวันไม่เหมาะสมเป็นเวลา 3 ปีการศึกษา กับนักเรียนจำนวน 22 คน (วงรอบที่ 1-3 จากชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-4) ในเมืองด้านตะวันตกของนิวยอร์ก การเรียนรู้การอ่านเชิงวิพากษ์ในโครงการนี้มี 3 ประการ คือ 1) ปฏิบัติการอย่างใส่ใจ นักเรียนตระหนักถึงการสะท้อนคิดในการบริโภคและการผลิตบทอ่าน 2) การปฏิบัติการเชื่อมโยง นักเรียนใช้บทอ่านเป็นเครื่องมือสู่การเปลี่ยนแปลง 3) ปฏิบัติการแตกประเด็น นักเรียนสะท้อน และตรวจสอบบทอ่านเพื่อการเปลี่ยนแปลงจากสภาพจริงของตน การรวบรวมข้อมูลจากการบันทึกวิดีโอในชั้นเรียน ชิ้นงานนักเรียน งานสร้างสรรค์จากชั้นเรียน (การเขียนเกี่ยวกับอาหารกลางวัน แผ่นชาร์ตที่ร่วมกันทำ และจดหมายอิเล็กทรอนิกส์) บันทึกภาคสนาม และเอกสารที่นักเรียนลงมือปฏิบัติ ผลการศึกษามีดังนี้ 1) การอ่านเชิงวิพากษ์ส่งเสริมผู้เรียนให้เป็นผู้กระตือรือร้นในการตั้งคำถาม เช่น ใครเขียนบทอ่านนี้ ผู้เขียนต้องการให้ผู้อ่านเชื่ออะไร และผู้เขียนนำเสนอหรือละเว้นการนำเสนอเรื่องอะไร 2) การใช้ความคิดรวบยอดในการร่วมคัดเลือกเพื่อการทำเอกสาร ผลิตภัณฑ์ที่สนทนาจดหมายข่าวรายเดือนของโรงเรียน จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ที่เชื่อมโยงชีวิตจริงของนักเรียนสู่สาธารณะ 3) การอ่านเชิงวิพากษ์สามารถออกแบบในสิ่งใกล้ตัว ความสนใจ ชีวิต และจุดยืนของผู้เรียนเพื่อความเป็นผู้บริโภคและผลิตข้อมูลต่อความยุติธรรมในสังคม และ 4) การใช้เวลานานเป็นเรื่องท้าทายให้ปรับตามบริบท กลุ่มตัวอย่าง ครูผู้สอน และจุดประสงค์ของการวิจัย

เวทเซล และคณะ (Wetzell et al, 2013) ศึกษาวิธีการฝึกการอ่านรู้เรื่องด้วยแนวทางประชุมเชิงปฏิบัติการในการพัฒนาทัศนคติและการเรียนรู้ให้เข้าถึงบทอ่านกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 นักเรียนเหล่านี้ได้รับการฝึกหัดการเขียนตามประเด็นจากประสบการณ์ของตนเองด้วยการเน้นในการสร้างใหม่ หรือปรับบทอ่าน และวิเคราะห์ว่าททกรรมในชิ้นงานการเขียนหนังสือพิมพ์ของชั้นเรียน ครูกลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 คนฝึกผู้เรียนด้วยการอ่านออกเสียงร่วมกันก่อนการอ่านส่วนตัวและแลกเปลี่ยนกับเพื่อนร่วมชั้น การเก็บข้อมูลวิจัยนี้จากชิ้นงานเขียนข่าวของนักเรียน และสัมภาษณ์ครูผู้สอนหลังการทดลอง ผลการวิจัยชี้แนะแนวทางระเบียบวิธีวิจัยทางเลือกในการทำวิจัยนั้นคือการผสมผสานวิธีร่วมสังเกตการณ์กับระเบียบวิธีวิจัยอย่างอื่นที่เหมาะสมกับบริบทของการสอน

อ่านเชิงวิพากษ์ การอ่านออกเสียงในขั้นก่อนการอ่านอาจเหมาะสมในกระบวนการสอนอ่านอีกทั้งส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือที่เป็นขั้นเริ่มต้นของการสืบเสาะบทอ่านในลำดับถัดไป

เวสเกส (Vasquez, 2014) ศึกษาการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ในชั้นเรียนที่แตกต่างกันทางสังคมและเศรษฐกิจในประเทศแคนาดา ด้วยการพัฒนาแนวการสอนจากกรอบแนวคิดของ ลุคและฟรีบอดี (Luke and Freebody, 1997) แจงค์ Jank (2000) และคัมเบอร์ Comber (2001) ทฤษฎีหลังยุคใหม่และสตรีนิยม การศึกษาใช้การตรวจสอบจากการจัดแสดงบนป้ายประกาศเพื่อให้นักเรียนได้แวะเวียนเยี่ยมชม อ่านซ้ำ วิเคราะห์ และจินตนาการซ้ำเพื่อให้เกิดการคิดวิเคราะห์ที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของผู้เรียน การเรียนการสอนเพิ่มประเด็นทางสังคมและการเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมและผลัดเปลี่ยนกันรับผิดชอบต่อหน้าที่ในการพบปะรายสัปดาห์ ครูผู้สอนนำผู้เรียนสู่การอภิปราย ตั้งคำถาม แลกเปลี่ยนสิ่งที่ครูและนักเรียนสนใจและใช้ความเท่าเทียมหรือความยุติธรรมในโรงเรียนสู่การปฏิบัติเพื่อสังคม อีกทั้งครูผู้สอนกระตุ้นให้นักเรียนเชื่อมโยงอำนาจที่สัมพันธ์กันการอ่านรู้เรื่องและการใช้ภาษาในบทอ่านนั้น ผลการศึกษาระบุว่า การใช้การตรวจสอบจากการจัดแสดงบนป้ายประกาศส่งเสริมให้ผู้เรียนวางแผนที่จะปฏิบัติการประเด็นสนใจในชีวิตตนต่อประเด็นทางสังคม หลักการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญส่งเสริมการมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบของผู้เรียน และความเป็นไปได้ในการบูรณาการกรอบแนวคิดทฤษฎีหลังยุคใหม่และสตรีนิยมในการจัดการเรียนการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์

ฮายิก Hayik (2015) ศึกษาการอ่านเชิงวิพากษ์กับนักเรียนหญิงที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 10 คน ด้วยหลักสูตรเข้มข้น 6 สัปดาห์ในช่วงปิดภาคเรียนฤดูร้อนปีการศึกษา 2551 โดยมีวัตถุประสงค์ในการพิจารณาประเด็นความลำเอียงด้านเพศในนิทาน กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษานี้ยึดหลัก 4 มิติของลูวิสสันและคณະ (Lewison et al, 2008) ควบคุมเทคนิคการอ่านออกเสียง นักเรียนตอบสนองบทอ่านทั้งด้วยปากเปล่า งานเขียนและปฏิบัติการด้วยการเขียนจดหมายวิพากษ์ผู้เขียนนิทานของดิสนีย์เรื่องซินเดอเรลลา งานวิจัยนี้ตั้งจุดตั้งมุสลิมและต่างศาสนาในการให้ความสำคัญต่อประเด็นความลำเอียงด้านเพศ อีกทั้งเป็นการให้มุมมองต่อนักเรียนเพศหญิงชาวมุสลิมในระดับคำและโลกแห่งความเป็นจริง เทคนิคการอ่านออกเสียงตามแนวคิดของเวดส์เวิร์ด (Wadsworth, 2008) เสนอว่าเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนในทุกช่วงวัยและทุกวิชา เป็นการเสริมแรง จูงใจ ไร้พลัง สร้างภูมิหลัง ช่วยในการเชื่อมโยง พัฒนาความเข้าใจต่อบทอ่าน และเหมาะสมกับการเป็นแบบอย่างของการอ่านถูกต้องและความคล่องแคล่วในการอ่าน

งานวิจัยด้านการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ที่กล่าวมาเบื้องต้นแสดงถึงวิธีการสอนที่หลากหลายตามบริบทชั้นเรียนและแนวทางที่นักเรียนปฏิบัติการสู่การเปลี่ยนแปลงสังคม ประเด็นสำคัญที่สังเคราะห์ได้มีดังนี้ ประเภทบทอ่านที่หลากหลาย เช่น หนังสือเรียน บทกวี บทอ่านในชีวิตประจำวัน และนิทานเป็นต้น ส่วนกรอบแนวคิดในการสอนประกอบด้วย 4 มิติการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ของ ลุคและฟรีบอดี Luke and Freebody (1997) แจงค์ (Jank, 2000) คัมเบอร์ (2001) ลูวิสสันและคณະ (Lewison, Flint and Sluys, 2002) ทฤษฎีหลังยุคใหม่และสตรีนิยม และเทคนิควิธีที่บูรณาการเช่น การออกเสียง การประชุมเชิงปฏิบัติการ การวิเคราะห์วาทกรรมและการ

ตรวจสอบจากการตีพิมพ์ประกาศ เป็นต้น ประเด็นอายุและชั้นเรียน งานวิจัยที่ผ่านมาแสดงให้เห็นความเป็นไปได้ในการสอนระดับปฐมวัยถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย ด้านปฏิบัติการสู่การเปลี่ยนแปลงสังคมของผู้เรียนมีอย่างหลากหลาย เช่น การเขียนข่าวในหนังสือพิมพ์ของชั้นเรียน จดหมายข่าวของโรงเรียน การทำโครงการ แผ่นป้าย ผนังรณรงค์ การโต้วาที เขียนบทกวี เป็นต้น ด้านบทบาทครูผู้สอนเป็นผู้อำนวยการอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนได้ตั้งประเด็นคำถาม อภิปราย สะท้อนมุมมอง และการเน้นวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ชุมชน สภาพจริงของผู้เรียน และระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในงานวิจัยที่ผ่านมาเป็นเชิงคุณภาพ

สรุปได้ว่า จุดเด่นของงานวิจัยการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ คือ การตั้งประเด็นคำถาม ทักษะการตั้งคำถามของครูในชั้นเรียน บทบาทของครูผู้สอนส่งผลต่อพฤติกรรมผู้เรียน และใช้เทคนิควิธีการอื่น ๆ ร่วมในการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถอ่านเข้าใจลึกซึ้งกว่าที่ปรากฏในบทอ่าน วิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล และปฏิบัติการเพื่อการเปลี่ยนแปลงได้ ในส่วนที่เป็นประเด็นพัฒนาต่อไป คือ งานวิจัยไม่กล่าวถึงผู้เรียนที่ติดขัดกับการอ่านเชิงวิพากษ์ และการปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลงสังคมในเชิงบวกของผู้เรียนกลุ่มนี้ ดังนั้น การศึกษาในครั้งนี้จึงพัฒนาครูผู้สอนและกลุ่มสนใจก่อนการปฏิบัติจริงในชั้นเรียน สังเกตการณ์ในชั้นเรียน รวมถึงการนิเทศแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มสนใจเป็นทางเลือกในการปฏิบัติการวิจัยในครั้งนี้

บทที่ 3

วิธีการดำเนินวิจัย

การศึกษาการชดฝีกปฏิบัติการและคู่มือนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2 มีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

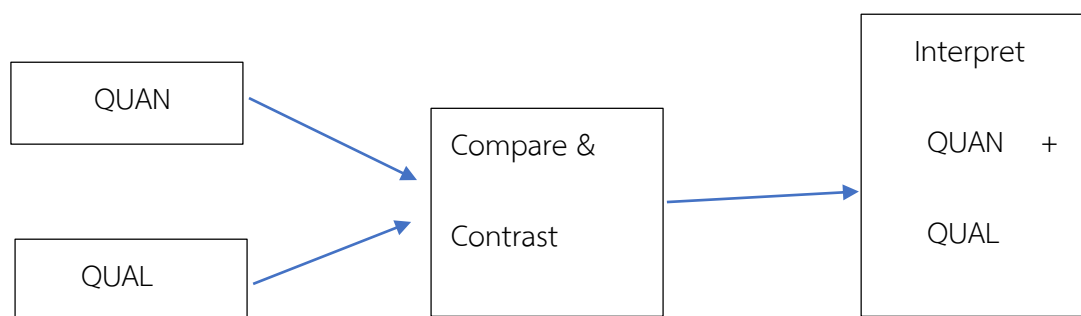
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาส สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 จำนวน 18 คน

กลุ่มตัวอย่าง ครูได้มาโดยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้ความ สมัครใจของครูผู้สอนที่เป็นตัวแทน (ไพศาล วรคำ, 2559 : 113) เป็นครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 จำนวน 10 คน และหลังการฝึก ปฏิบัติการครูจำนวน 5 คนอาสาสมัครทดลองสอน

แบบแผนการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ใช้การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed method) (Creswell , 2003) รัตนะ บัวสนธ์ (2551) และ วัลนิกา ฉลากบาง (2560) เสนอไว้ว่า เป็นการหาคำตอบให้กับปัญหาวิจัยเรื่องเดียวกัน โดยเชิงคุณภาพและ ปริมาณในน้ำหนักเท่าเทียมกัน ระยะเวลาดำเนินการวิจัยในห้วงเดียวกัน เพื่อนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาเปรียบเทียบ ความเหมือนและความแตกต่างแล้วสรุปตีความ ตอบปัญหาวิจัยที่ร่วมกัน ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 แบบแผนการวิจัยเชิงผสมผสานแบบสามเส้า

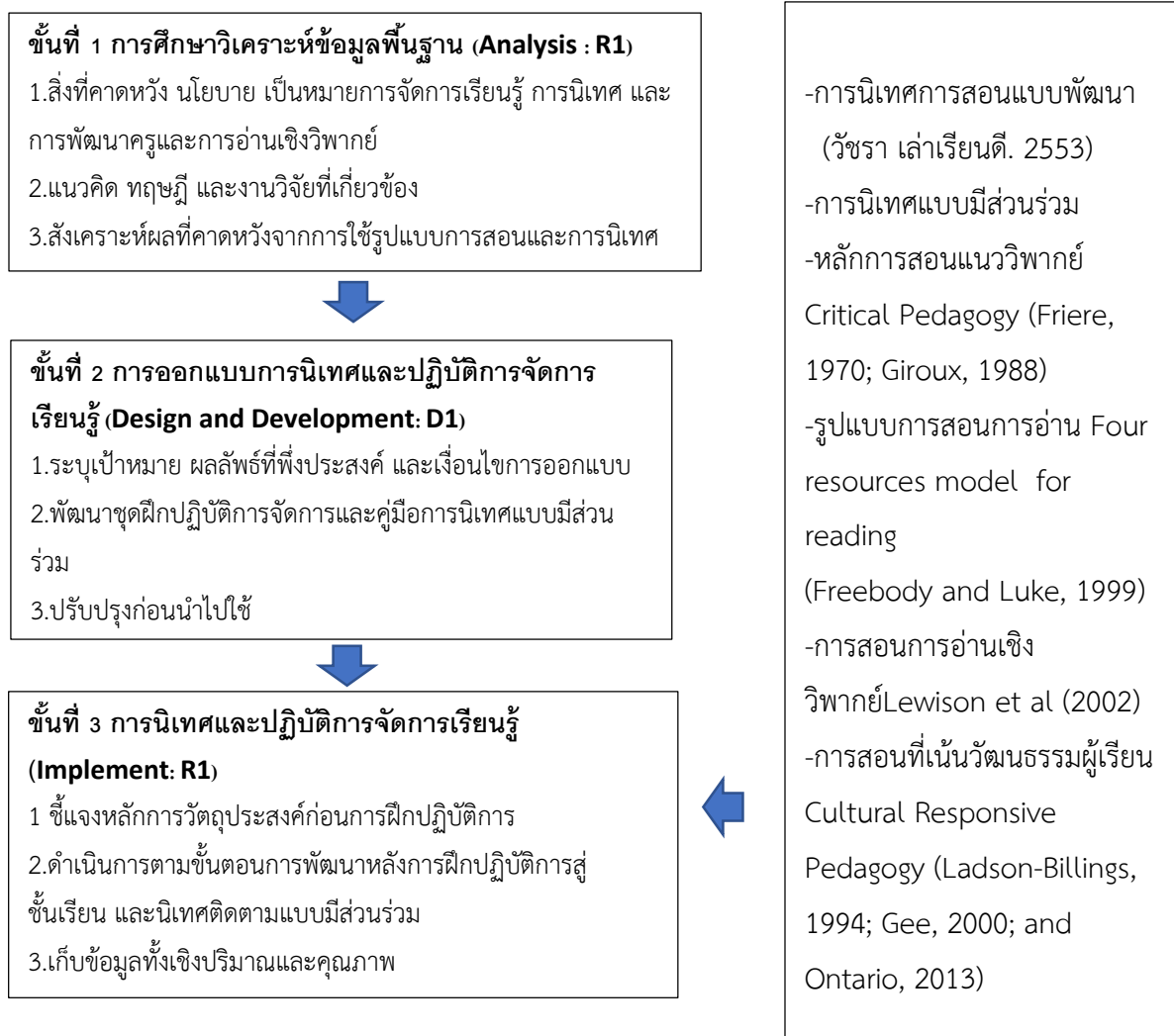
เมื่อ QUAN และ QUAL หมายถึงการให้น้ำหนักความสำคัญของวิธีการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเท่าเทียมกัน

เครื่องหมาย + หมายถึง การดำเนินการวิจัยควบคู่กันไป

Creswell (2015 อ้างถึงใน วัลนิกา ฉลากบาง 2560: 127) สรุปจุดประสงค์ของการวิจัยแบบผสมผสานดังนี้ 1) เพื่อแก้ไขจุดอ่อนและเสริมจุดแข็งของการวิจัยเชิงเดี่ยว 2) เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นในผลการวิจัยด้วยการใช้วิธีต่าง ๆ ในการตรวจสอบสามเส้า 3) เพื่อเสริม หรือเติมเต็มประเด็นที่แตกต่างของปรากฏการณ์ที่ศึกษา 4) เพื่อค้นหาประเด็นหรือข้อค้นพบที่ผิดปกติ ชัดแย้ง หรือเป็นทัศนะใหม่ 5) เพื่อนำผลการศึกษาในระยะหนึ่งไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในอีกระยะหนึ่งของการวิจัย 6) เพื่อขยายงานวิจัยให้มีขอบเขตกว้างขวาง ลุ่มลึกมากขึ้น และ 7) เพื่อให้ได้ข้อมูลการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

ขั้นตอนการวิจัย

แผนภาพที่ 3 ขั้นตอนการวิจัย

ขั้นที่ 4 การประเมินผลการสอนและการนิเทศการสอน
(Evaluation: D2)

1. ประเมินด้วยการสัมภาษณ์ และสอบถามความคิดเห็น
2. สังเคราะห์ข้อมูล สะท้อนผลการสอน และปรับปรุงการนิเทศ

**ชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนอ่านเชิงวิพากษ์สำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษ
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือการวิจัยในการตอบคำถามวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่

1. แบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกปฏิบัติการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. ชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 4 ชุด
3. แบบนิเทศและสังเกตการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษที่อาสาทดลองสอนจำนวน 5 คน
4. แบบสอบถามความคิดเห็นครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนการอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ที่มีต่อชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วม

ขั้นตอนการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการ ดังนี้

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการรวบรวมข้อมูลที่เป็นนโยบายการจัดการศึกษาระดับชาติและสภาพปัญหา ความต้องการของครูผู้สอนในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้านสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมในวิชาภาษาอังกฤษของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2 นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมากำหนดเป้าหมาย จุดประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้ตรงกับนโยบายระดับชาติและระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส

เขต 2

ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของครูผู้สอนในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและด้านการนิเทศการสอน เพื่อนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมากำหนดกรอบเนื้อหาการพัฒนาครูและรูปแบบการนิเทศศึกษาและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยนำกรอบแนวคิดของ Freebody and Luke (1999) และ Lewison et al (2002) เป็นฐานในการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ และรูปแบบการนิเทศ โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับนิเทศการสอน การนิเทศแบบมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กของ สำเร็จ ยुरชัย และคณะ (2560: 514-522) รวมทั้งรูปแบบการนิเทศแบบคลินิกเป็นกรอบในการดำเนินการนิเทศครูผู้สอนภาษาอังกฤษกลุ่มเป้าหมาย ตาม 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง (R1 : Research)

- 1.แบบวิเคราะห์เอกสาร วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.แบบสอบถาม-สัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัญหา ความต้องการ ในการจัดการเรียนการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และการนิเทศการสอน

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาและการตรวจสอบคุณภาพของชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วม (D1 : Development)

แบบตรวจสอบความสมเหตุสมผลเชิงทฤษฎี ความเป็นไปได้ และความสอดคล้องของต้นแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ระหว่างการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) การนิเทศแบบมีส่วนร่วมและเทคนิควิธีการนิเทศแบบคลินิก

ขั้นตอนที่ 3 การนำไปใช้ (R2 : Research)

- 1.ทดลองใช้แบบนิเทศการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
- 2.ทดลองใช้แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจของครูผู้สอนเกี่ยวกับการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
- 3.ทดลองใช้รูปแบบการนิเทศและการสังเกตการสอน (ประเมินโดย ผู้วิจัย ครูผู้รับการนิเทศ และผู้อำนวยการสถานศึกษา)
- 4.ทดลองใช้แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมกรรมการดำเนินการจัดกิจกรรมการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
- 5.ทดลองใช้แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อแนวทางการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และการนิเทศแบบมีส่วนร่วมของผู้นิเทศและรับการนิเทศ

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและปรับปรุง (D2 : Evaluation)

เพื่อทบทวน และปรับปรุงรายละเอียดของการใช้แนวทางการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์(Critical literacy) ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และการนิเทศแบบมีส่วนร่วมให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และพร้อมที่จะนำไปขยายผลในวงรอบการวิจัยต่อไป

ตรวจสอบต้นแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และแนวทางการนิเทศแก้ไข ปรับปรุง ต้นแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และแนวทางการนิเทศ นำแนวทางการจัดการเรียนการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สู่การสอนในชั้นเรียนของครูกลุ่มเป้าหมายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 ดังนี้

1. ประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านเชิงวิพากษ์ และการนิเทศแบบมีส่วนร่วมกับครูกลุ่มเป้าหมาย
2. ประชุมเชิงปฏิบัติการการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านเชิงวิพากษ์และการนิเทศแบบมีส่วนร่วมกับครูกลุ่มเป้าหมาย สัมภาษณ์ สอบถาม ความคิดเห็นของครูหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการต่อการสอนอ่านเชิงวิพากษ์
3. นิเทศ ติดตาม และสังเกตการณ์สอนในชั้นเรียน
4. ประเมินความคิดเห็นของครูกลุ่มเป้าหมายเพื่อพัฒนาต่อยอดการจัดการเรียนรู้การอ่านเชิงวิพากษ์และการนิเทศแบบมีส่วนร่วมต่อไปทบทวน และปรับปรุงรายละเอียดของแนวทางการจัดการเรียนการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และการใช้รูปแบบการนิเทศ ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นและพร้อมที่จะนำไปขยายผลการใช้ต่อไป

การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพของชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

การสร้างเครื่องมือการประเมินและตรวจสอบคุณภาพของชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. ผู้ศึกษากำหนดจุดประสงค์ของการประเมิน ศึกษาเอกสารและงานวิจัย เพื่อกำหนดประเด็นการประเมินคุณภาพของชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศการอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบด้วย กิจกรรมการนิเทศช่วยพัฒนาครูตามความต้องการจำเป็น ความเหมาะสมของกิจกรรมนิเทศ และกระบวนการนิเทศ

2. สร้างแบบประเมินคุณภาพชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศการอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอคำแนะนำ ปรับปรุงแก้ไขและตรวจสอบความถูกต้อง

3. นำแบบประเมินคุณภาพชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศการอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องของแนวคิด การสร้างชุดฝึกปฏิบัติการ การสร้างคู่มือนิเทศ การพัฒนารูปแบบการนิเทศ และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ถ้าผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเหมาะสม กำหนดคะแนนเป็น +1 ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าไม่แน่ใจกำหนดคะแนนเป็น 0 และผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าไม่เหมาะสม กำหนดคะแนนเป็น -1 นำผลการพิจารณาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญไปหาค่าความสอดคล้อง (IOC : Index of Item – objective Congruency) ทุกประเด็น

เกณฑ์ในการพิจารณาการประเมินคุณภาพชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

พิจารณาจากค่าเฉลี่ยคะแนนความสอดคล้องตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่นำมาแปลความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยคะแนน	1.00 – 1.50	หมายถึง	เหมาะสมน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ยคะแนน	1.51 – 2.50	หมายถึง	เหมาะสมน้อย
ค่าเฉลี่ยคะแนน	2.51 – 3.50	หมายถึง	เหมาะสมปานกลาง
ค่าเฉลี่ยคะแนน	3.51 – 4.50	หมายถึง	เหมาะสมมาก
ค่าเฉลี่ยคะแนน	4.51 – 5.00	หมายถึง	เหมาะสมมากที่สุด

เกณฑ์ค่าเฉลี่ยคะแนนของความสอดคล้องในการวิจัยครั้งนี้ ค่าเฉลี่ยคะแนนของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.0 ถือว่าชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็น ซึ่งถือว่าเหมาะสมมาก ผู้ศึกษาได้นำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง และนำไปทดลองใช้ต่อไป

4. การนำชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศการอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. การทดลองแบบรายบุคคล (1 : 1) ผู้ศึกษานำชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คัดเลือกโดยวิธีเลือกเจาะจง

จากการทดลองผู้วิจัยได้นำผลและจุดบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไขขั้นตอนของการจัดกิจกรรม ชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.การทดลองแบบกลุ่มย่อย (1 :10) ผู้ศึกษานำชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลองและผู้วิจัยได้นำผลและจุดบกพร่องมาแก้ไขต่อไป

3.การทดลองแบบภาคสนาม (1 : 20) ผู้ศึกษา ชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง มีประสิทธิภาพ 81.97/81.50 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทำให้ชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศการอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและหาประสิทธิภาพกับกลุ่มตัวอย่างต่อไปได้ ซึ่งมีความเหมาะสมสำหรับการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและหาประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยต่อไป

4.ผู้ศึกษานำชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการปรับปรุงแล้ว จัดพิมพ์เพื่อนำไปใช้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพแบบทดสอบวัดความรู้ความสามารถด้านการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) และคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วม ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการดังนี้

1.ศึกษาทฤษฎี หลักการ วรรณกรรมและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบทดสอบ และดำเนินการสร้างแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

2.สร้างแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังใช้ชุดฝึกปฏิบัติการ จำนวน 30 ข้อ เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตัว 4 ตัวเลือกที่มีตัวถูก 1 ตัวเลือก จากการวิเคราะห์หลักสูตร แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและโครงสร้าง

3. นำแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังใช้ชุดฝึกปฏิบัติการจำนวน 30 ข้อไปทดลองใช้กับครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

4. วิเคราะห์ความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) โดยใช้เทคนิค 25 % แล้วเลือกข้อที่มีค่าความยากง่าย (P) ระหว่าง .20 ถึง .80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ได้ข้อสอบจำนวน 20 ข้อ

5. หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) จากการทดลองกับครูผู้สอนภาษาอังกฤษที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คนโดยใช้สูตร kr 20 ของคูเตอร์ ริชาร์ดสัน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบประสิทธิภาพของชุดฝึกปฏิบัติการทั้งฉบับ เท่ากับ 0.87

การตรวจสอบคุณภาพแบบทดสอบวัดความรู้ความสามารถด้านการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดำเนินการดังนี้

1. นำแบบทดสอบวัดความรู้ความสามารถด้านการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบ โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับตัวชี้วัดที่ต้องการวัด ตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน โดยให้คะแนนดังนี้

ให้	+1	คะแนน	เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ระบุไว้
ให้	0	คะแนน	เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ระบุไว้
ให้	-1	คะแนน	เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบไม่ได้วัดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ระบุไว้

2. นำผลรวมของคะแนนของข้อสอบแต่ละข้อของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดมาวิเคราะห์หาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามของแบบทดสอบกับตัวชี้วัดโดยใช้สูตร IOC (พิชิต ฤทธิ์จรูญ. 2555: 150) คัดเลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.60 – 1.00 จำนวน 20 ข้อ จากแบบทดสอบวัดความรู้ความสามารถด้านการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) และการนิเทศการศึกษาของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 30 ข้อที่สร้างไว้

3. นำแบบทดสอบวัดความรู้ความสามารถด้านการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ผ่านเกณฑ์พิจารณา ไปทดลองใช้กับครูคนละกลุ่มกับกลุ่มภาคสนามนำกระดาษคำตอบวัดความรู้ความสามารถด้านการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) และการนิเทศแบบมีส่วนร่วม ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการมาตรวจแล้วบันทึกผลคะแนนของครูกลุ่มเป้าหมายไว้ โดยให้คะแนนตามเกณฑ์ โดยแบบทดสอบวัดความรู้ความสามารถด้านการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ฉบับก่อนเรียนมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 ขึ้นไป และฉบับหลังเรียนมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 สามารถนำไปใช้เป็นแบบทดสอบวัดความรู้ความสามารถด้านการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

4. นำแบบทดสอบวัดความรู้ความสามารถด้านการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่แก้ไข ปรับปรุงไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 จำนวน 10 คน

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัยดังนี้

1. เพื่อพัฒนาชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

2. เพื่อศึกษาผลการใช้ชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1 ความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังใช้ชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.2 ความสามารถในการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.3 ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy)

สมมติฐานการวิจัย

1. ชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

2. ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ การสอนอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) หลังใช้ชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วม อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

3. ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความคิดเห็นต่อชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) อยู่ในระดับมาก

สมมติฐาน	เครื่องมือ	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
1.ชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้น	-ชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	-หาค่า E1 จากคะแนนระหว่างฝึกปฏิบัติการจากชุดฝึกจำนวน 4 หน่วย -หาค่า E2 จากคะแนนทดสอบหลังการใช้ชุดฝึกปฏิบัติการจำนวน 4 หน่วยแล้วจำนวน 1 ฉบับ

มัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สร้าง ขึ้นมีประสิทธิภาพตาม เกณฑ์มาตรฐาน 80/80		
2.ครูผู้สอนวิชา ภาษาอังกฤษชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ การ สอนอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) หลังใช้ ชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือ การนิเทศแบบมีส่วนร่วม อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01	-แบบทดสอบก่อนและหลังการฝึก ปฏิบัติการ -แบบสังเกตการสอนประเภท ตรวจสอบรายการ -แบบบันทึกการนิเทศประเภท ภาคสนาม -แบบสอบถามสัมภาษณ์	-ครูผู้ร่วมฝึกปฏิบัติจำนวน 10 คน ทดสอบก่อนและหลังการใช้ชุดฝึก ปฏิบัติการและคู่มือนิเทศแบบมีส่วนร่วม ๆ -ครูผู้อาสาทดลองสอนจำนวน 5 คน ได้รับการประเมินคุณภาพพฤติกรรม การสอน
3. ครูผู้สอนวิชา ภาษาอังกฤษชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความ คิดเห็นต่อชุดฝึกปฏิบัติการ และคู่มือการนิเทศแบบมี ส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการ สอนอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) อยู่ใน ระดับมาก	-แบบสอบถาม	--ครูผู้ร่วมฝึกปฏิบัติจำนวน 10 คน ตอบ แบบสอบถามหลังการใช้ชุดฝึก ปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมี ส่วนร่วมๆ

ตารางที่ 3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

จากตารางการเก็บรวบรวมข้อมูลในสมมติฐานข้อที่ 1 ครูผู้ฝึกปฏิบัติการจำนวน 10 คน ใช้ชุดฝึกปฏิบัติการจำนวน 4 หน่วยๆละ 20 คะแนน โดยมีคะแนนระหว่างเรียนจำนวนเต็ม 80 คะแนน เป็นคะแนน E1 และทดสอบหลังการใช้ชุดฝึกปฏิบัติการด้วยแบบทดสอบ 1 ฉบับจำนวน 20 ข้อ 20 คะแนน เป็นคะแนน E2

สมมติฐานข้อที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบปริมาณจากการทดสอบก่อนฝึกปฏิบัติการ (Pre – Test) โดยครูกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้ความสามารถด้านการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) และการนิเทศ

การสอนวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 20 ข้อ โดยเก็บรวบรวมผลการทดสอบก่อนเรียนเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป ในส่วนพฤติกรรมการสอนรวบรวมเชิงปริมาณจากครูผู้สอนทดลองสอนจำนวน 5 คนโดยใช้แบบสังเกตการสอน ประเภทตรวจสอบรายการ และข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบบันทึกภาคสนาม การสอบถามและสัมภาษณ์

สมมติฐานข้อที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบปริมาณจากแบบสอบถามความคิดเห็นครูผู้สอนที่เข้าร่วมฝึกปฏิบัติการจำนวน 10 คนหลังการใช้ชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนอ่านเชิงวิพากษ์

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการเปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยของการทำกิจกรรมระหว่างการอบรมได้ถูกต้องร้อยละ 80 และคะแนนค่าเฉลี่ยของการทำแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ถูกต้องร้อยละ 80 และการวิเคราะห์การนิเทศแบบมีส่วนร่วมส่งผลกระทบต่อการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ โดยใช้สถิติพื้นฐาน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ดังนี้

ค่าสถิติพื้นฐาน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้โปรแกรม SPSS ในการคำนวณ

สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

สถิติที่ใช้เปรียบเทียบความแตกต่างของแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนอบรมและหลังอบรมสถิติเปรียบเทียบ ใช้ t-test แบบกลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระต่อกัน (Independent Sample) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของความสามารถด้านการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบวัดความรู้ด้านการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) และการนิเทศแบบมีส่วนร่วม ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 การหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้องของ IOC (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2555 : 150) ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum \square}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับผลการเรียนรู้

$\square$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นรายชื่อ

การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) และการนิเทศแบบมีส่วนร่วม ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้งฉบับ

1.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ 80/80 โดยใช้สูตร ดังนี้

$$E_1 = \frac{\sum x}{N} \times 100$$

เมื่อ E_1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการ

$\sum x$ แทน คะแนนของแบบฝึกหัดหรือของแบบทดสอบย่อยทุกชุดรวมกัน

A แทน คะแนนเต็มของแบบฝึกหัดทุกชุดรวมกัน

N แทน จำนวนครูทั้งหมด

$$E_2 = \frac{\sum x}{N} \times 100$$

เมื่อ E_2 แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์

$\sum x$ แทน คะแนนรวมของแบบทดสอบหลังอบรม

B แทน คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังอบรม

N แทน จำนวนครูทั้งหมด

การสร้างแบบประเมินความคิดเห็นของครู

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินความคิดเห็น
2. กำหนดรูปแบบของแบบสอบถาม โดยใช้แบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 82 – 83) ดังนี้

ระดับความคิดเห็น	ระดับ
ความพึงพอใจมากที่สุด	5
ความพึงพอใจมาก	4
ความพึงพอใจปานกลาง	3
ความพึงพอใจน้อย	2
ความพึงพอใจน้อยที่สุด	1

กำหนดเกณฑ์ให้คะแนนความคิดเห็นของครูที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนา เพื่อพัฒนาทักษะการสอนภาษาอังกฤษเชิงวิพากษ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 82 – 83)

ความพึงพอใจมากที่สุด	ระดับคะแนนเฉลี่ย	4.51 – 5.00
ความพึงพอใจมาก	ระดับคะแนนเฉลี่ย	3.51 – 4.50
ความพึงพอใจปานกลาง	ระดับคะแนนเฉลี่ย	2.51 – 3.50
ความพึงพอใจน้อย	ระดับคะแนนเฉลี่ย	1.51 – 2.50
ความพึงพอใจน้อยที่สุด	ระดับคะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.50

3.3 นำแบบประเมินความคิดเห็นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 10 ข้อ เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของข้อคำถามและส่วนที่ยังบกพร่อง ผู้เชี่ยวชาญได้ แนะนำให้ปรับปรุงเกี่ยวกับการใช้คำ ประโยคให้มีความชัดเจน เข้าใจง่าย

3.4 นำแบบประเมินความคิดเห็นที่แก้ไขเรียบร้อยแล้วไปใช้กับกลุ่มทดลอง

การสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

การสัมภาษณ์ (Interview) เป็นวิธีการเก็บข้อมูลที่ผู้วิจัยใช้วิธีการการสนทนา กับผู้ตอบ ใน ลักษณะที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน (face to face interaction) การศึกษาในครั้งนี้ได้กำหนดโครงสร้างและคำถามที่จะ ใช้ในการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้าก่อนการไปเก็บข้อมูล ซึ่งการสัมภาษณ์นี้ใช้หลังการประชุมเชิงปฏิบัติการสอนการ อ่านเชิงวิพากษ์เพื่อยืนยันความรู้ความเข้าใจของครูกลุ่มเป้าหมาย ดังหลักการสร้างคำถามสัมภาษณ์ จิตติรัตน์ แสง เลิศอุทัย (2558) ได้เสนอไว้แนวทางดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับเรื่องที่จะสัมภาษณ์ให้ชัดเจน โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่ เกี่ยวข้องว่ามีประเด็น อะไรบ้าง
2. นิยามหรือให้ความหมายพฤติกรรมที่จะสัมภาษณ์ แยกเป็นรายละเอียดที่จะสร้างเป็นข้อคำถามที่ จะสัมภาษณ์ได้
3. ร่างข้อคำถามที่จะสัมภาษณ์ ถ้าเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างให้เรียงลำดับคำถามให้ร้อยรัด ชัดเจน

4. ตรวจสอบแบบสัมภาษณ์คุณภาพเที่ยงตรงด้วยตนเองและผู้เชี่ยวชาญ และนำผลที่ได้ มาปรับปรุงแก้ไข

5. ทดลองใช้เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้กับเป้าหมายที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

6. ปรับปรุงแก้ไข พิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับจริง แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้

ในการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนอ่านเชิงวิพากษ์สำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 มีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ในหัวข้อต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การนิเทศแบบมีส่วนร่วม

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของผู้สอนการอ่านเชิงวิพากษ์

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์

การพัฒนาชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์เพื่อใช้ในการอบรมเชิงปฏิบัติการที่เน้นกระบวนการปฏิบัติจริง เนื้อหาสาระชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศ ประกอบด้วย หน่วยที่ 1 ทฤษฎีการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ หน่วยที่ 2 ทฤษฎีสู่การปฏิบัติในชั้นเรียน หน่วยที่ 3 การนิเทศแบบมีส่วนร่วม และหน่วยที่ 4 การนิเทศการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ ดังมีรายละเอียดดังนี้

หน่วยที่ 1 ทฤษฎีการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์
แบบประเมินตนเองก่อนเรียน
หัวข้อที่ 1.1 แนวคิดทฤษฎีวิพากษ์
1.2 การอ่านเชิงวิพากษ์
1.3 การสอนแบบวิพากษ์และการเน้นวัฒนธรรมผู้เรียน
1.4 มิติการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์
แบบประเมินตนเองหลังเรียน
บรรณานุกรม

<p>หน่วยที่ 2 ทฤษฎีสู่การปฏิบัติในชั้นเรียน</p> <p>แบบประเมินตนเองก่อนเรียน</p> <p>หัวข้อที่ 1.1 แนวทางการสอนมิติที่ 1 Disrupting the commonplace</p> <p>1.2 แนวทางการสอนมิติที่ 2 Interrogating multiple viewpoints</p> <p>1.3 แนวทางการสอนมิติที่ 3 Focusing on sociopolitical issues</p> <p>1.4 แนวทางการสอนมิติที่ 4 Taking Action & Promoting Social Justice</p> <p>แบบประเมินตนเองหลังเรียน</p> <p>บรรณานุกรม</p>
<p>หน่วยที่ 3 การนิเทศแบบมีส่วนร่วม</p> <p>แบบประเมินตนเองก่อนเรียน</p> <p>หัวข้อที่ 1.1 การนิเทศการสอน</p> <p>1.2 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศ</p> <p>1.3 การนิเทศแบบคลินิก</p> <p>1.4 การนิเทศแบบมีส่วนร่วม</p> <p>แบบประเมินตนเองหลังเรียน</p> <p>บรรณานุกรม</p>
<p>หน่วยที่ 4 คู่มือการนิเทศการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์</p> <p>แบบประเมินตนเองก่อนเรียน</p> <p>หัวข้อที่ 1.1 เครื่องมือนิเทศการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ แบบตรวจสอบรายการ</p> <p>1.2 เครื่องมือนิเทศการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ แบบบันทึกพฤติกรรมการสอน</p> <p>1.3 รูปแบบขั้นตอนการสังเกตชั้นเรียนแบบคลินิก</p> <p>1.4 การสะท้อนผลการจัดการเรียนการสอน</p> <p>แบบประเมินตนเองหลังเรียน</p> <p>บรรณานุกรม</p>

เมื่อการจัดทำชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์เสร็จสิ้น ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา พบว่า ความคิดเห็นต่อชุดฝึกปฏิบัติการมีความเหมาะสมในระดับมาก และได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นดังปรากฏในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับคุณภาพของชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
เนื้อหาสาระ			
1. ความครอบคลุมประเด็นสำคัญครบถ้วนตามหัวข้อ	4.67	0.47	มากที่สุด
2. ความถูกต้องของเนื้อหา	4.67	0.47	มากที่สุด
3. ความทันสมัยของเนื้อหา	5.00	0.00	มากที่สุด
4. ความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย	4.33	0.47	มาก
5. แบบประเมินก่อนเรียนและหลังเรียนช่วยประเมิน ความก้าวหน้าของผู้ร่วมอบรมปฏิบัติการ	5.00	0.00	มากที่สุด
ความเหมาะสมด้านเนื้อหาสาระ	4.67	0.43	มากที่สุด
การนำเสนอ			
1. ความเหมาะสมของลำดับเนื้อหา	4.67	0.47	มากที่สุด
2. การใช้ภาษาถูกต้องและชัดเจน	4.67	0.47	มากที่สุด
3. ลำดับเนื้อหาสัมพันธ์และง่ายต่อการเรียนรู้	4.47	0.47	มากที่สุด
4. ความครบถ้วนของเนื้อหาสาระ	4.67	0.47	มากที่สุด
5. ความครบถ้วนของการอ้างอิง	5.00	0.00	มากที่สุด
ความเหมาะสมด้านการนำเสนอ	4.74	0.38	มากที่สุด
การนำไปใช้ประโยชน์			
1. คู่มือส่งเสริมการเพิ่มพูนความรู้	4.67	0.47	มากที่สุด
2. สามารถนำไปสู่การปฏิบัติในชั้นเรียน	4.67	0.47	มากที่สุด
3. ความเหมาะสมด้านการนำไปใช้ประโยชน์	4.67	0.41	มากที่สุด
ความเหมาะสมของคู่มือฝึกปฏิบัติการโดยภาพรวม	4.70	0.13	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.1 ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับคุณภาพของชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ในรายด้านมีดังนี้ ด้านเนื้อหาสาระ ประเด็นที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ความครอบคลุมประเด็นสำคัญครบถ้วนตามหัวข้อ ความถูกต้องของเนื้อหา ความทันสมัยของเนื้อหา และแบบประเมินก่อนเรียนและหลังเรียนช่วยประเมินความก้าวหน้าของผู้ร่วมอบรมปฏิบัติการ สำหรับความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายมีคุณภาพจากการประเมินในระดับมาก

ประเด็นความเหมาะสมด้านเนื้อหาสาระด้านการนำเสนอ ผลการประเมินในความเหมาะสมของลำดับเนื้อหา การใช้ภาษาถูกต้องและชัดเจน ลำดับเนื้อหาสัมพันธ์และง่ายต่อการเรียนรู้ ความครบถ้วนของเนื้อหาสาระ และความครบถ้วนของการอ้างอิง อยู่ในระดับ มากที่สุด

สำหรับประเด็นความเหมาะสมด้านการนำเสนอและการนำไปใช้ประโยชน์ ผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งสามรายการ คือ คู่มือส่งเสริมการเพิ่มพูนความรู้ สามารถนำไปสู่การปฏิบัติในชั้นเรียน และความเหมาะสมด้านการนำไปใช้ประโยชน์

สรุปได้ว่าความเหมาะสมของชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ในภาพรวมค่าเฉลี่ยที่ 4.70 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.13 มีคุณภาพระดับมากที่สุด

ตารางที่ 4.2 แสดงประสิทธิภาพของชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์

จำนวน 10 คน

เรื่อง	คะแนนระหว่างเรียน			คะแนนหลังเรียน		
	เต็ม	($\bar{X}$)	(E1)	เต็ม	($\bar{X}$)	(E2)
ชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์	80	68.90	88.75	20	17.50	87.50

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ครูผู้ร่วมประชุมปฏิบัติการมีคะแนนเฉลี่ยการทดสอบระหว่างเรียนเท่ากับ 68.90 คะแนนเต็ม 80 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 17.50 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน ชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์มีประสิทธิภาพเท่ากับ 88.75/87.50 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (80/80)

ตอนที่ 2.1 ผลการวิเคราะห์ความรู้

การวิเคราะห์ข้อมูลคะแนนก่อนและคะแนนหลังการ ประชุมเชิงปฏิบัติการด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ที่ได้ค่าสถิติ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่าคะแนนต่าง และค่าเฉลี่ยของค่าแตกต่าง

ค่าเฉลี่ยในการทดสอบก่อนประชุมเชิงปฏิบัติการ 13.20 การทดสอบหลังประชุมเชิงปฏิบัติการ 17.50 ร้อยละของคะแนนพัฒนาเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.30 ของจำนวนครูผู้ร่วมฝึกปฏิบัติการจำนวน 10 คน

ตอนที่ 2.2 ผลการวิเคราะห์การนิเทศแบบมีส่วนร่วม

ข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือการสังเกตชั้นเรียนแบบตรวจสอบรายการจำนวน 15 รายการ จากครูผู้สอน 5 คนที่อาสาสมัคร ทำการสอนหลังการประชุมปฏิบัติการจำนวน 3 บทเรียนรวม 15 ชั่วโมง ด้วยการสังเกตชั้นเรียนบทเรียนละ 2 ครั้ง รวมทั้งสิ้น 6 ครั้ง ต่อครู 1 คน วิเคราะห์ข้อมูลจากระดับการปฏิบัติดังนี้ 1.ไม่ปรากฏ 2. เล็กน้อย 3. ปานกลาง 4. มาก 5. มากที่สุด โดยใช้ค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย ดังปรากฏในตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.3 ผลการสังเกตชั้นเรียน

ที่	รายละเอียด	ระดับ1	ระดับ2	ระดับ3	ระดับ4	ระดับ5
1	กระตุ้นประสบการณ์เดิมผู้เรียน	-	2	2	1	-
2	การใช้คำถามเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับบทอ่าน	-	2	2	1	1
3	บทอ่านเน้นสภาพปัญหาด้านสังคมในบริบทของผู้เรียน	-	-	5	-	-
4	การสอนคำศัพท์ใหม่ด้วยการถอดรหัส (Decoding)	-	2	2	1	-
5	ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ระหว่างผู้เรียน	-	2	2	1	-
6	ส่งเสริมการสร้างความหมายบทอ่านจาก การตีความของผู้อ่าน	-	2	3	-	-

7	ผู้เรียนประยุกต์ใช้โครงสร้างรูปประโยคในบทอ่านได้	-	2	3	-	-
8	ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน (รายบุคคล รายกลุ่ม)	-	-	3	2	-
9	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ระดมความคิดในการสร้างสรรค์สังคม	-	1	3	1	-
10	ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม	-	-	3	2	-
11	การประเมินผู้เรียน (ทางการ/ไม่เป็นทางการ) ก่อน ระหว่าง หลัง เรียน	-	-	3	2	-
12	กิจกรรมในชั้นเรียนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้องค์ความรู้ในชุมชน	-	-	4	1	-
13	จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เสนอแนวความคิดสะท้อนคิด และยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง	-	-	2	3	-
14	การเปิดโอกาสใช้ภาษา วัฒนธรรม และอัตลักษณ์ผู้เรียนในการเข้าใจบทอ่านภาษาอังกฤษ	-	-	-	3	2
15	การสรุปองค์ความรู้เพื่อพัฒนาต่อยอด	-	-	2	3	-
	คิดเป็นร้อยละ	-	17.33	50.67	28.00	4.00

จากตารางที่ 4.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูตามกรอบการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์สรุปได้ดังนี้ พฤติกรรมการสอนในระดับ 2 คือ มีพฤติกรรมเพียงเล็กน้อย คิดเป็นร้อยละ 17.33 พฤติกรรมการสอนในระดับ 3 คือ มีพฤติกรรมปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 50.67 ระดับ 4 คือ พฤติกรรมมีมาก คิดเป็นร้อยละ 28.00 และระดับ 5 คือ พฤติกรรมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.00

แบบบันทึกการนิเทศการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ (การสังเกตชั้นเรียน) เชิงคุณภาพ

บทเรียนที่ 1 The poor and the rich

บทเรียนที่ 2 Call for a ban on Child boxing

บทเรียนที่ 3 Save the environment

4 องค์ประกอบ มิติการสอนการอ่านเชิง วิพากษ์	ร่องรอยการปฏิบัติการสอนของครู	การตอบสนองของผู้เรียน	ไม่ปรากฏ การปฏิบัติ
1. แดกประเด็นสามัญ (Disrupting the commonplace)	<ul style="list-style-type: none"> -มีความพยายามในการตั้งคำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดตามเนื้อหาที่จะนำเสนอ เช่น การถามบทอ่านหรือเรื่องที่น่าสู่การเรียนรู้พยายามที่จะจัดสถานะผู้อ่านไปในทิศทางใด -ใช้ภาษาไทย/มลายูท้องถิ่น อธิบายควบคู่ภาษาอังกฤษ -ใช้บริบทท้องถิ่นในการชี้แนะผู้เรียนให้เข้าใจประเด็นคำถาม เชื่อมโยงบทเรียนสู่ชีวิตจริงของผู้เรียน -เสริมแรงผู้เรียนให้กล้าแสดงออก พูดคุย ไม่ต้องกลัวการนำเสนอความคิด -พัฒนาภาษาในการวิพากษ์ แนะนำผู้เรียนให้หล่อหลอมความเป็นตัวตนของผู้เรียน วิเคราะห์บริบท วาทกรรม และสิ่งที่สนับสนุนหรือลดทอนสถานะของผู้เรียนในสังคม 	<ul style="list-style-type: none"> -มีความพยายามตอบด้วยภาษาของตนเอง หรือถามเมื่อไม่เข้าใจ -การช่วยเหลือระหว่างเพื่อนร่วมชั้นในการเสนอความคิดเห็น หรือตอบคำถาม -เริ่มคุ้นชินวิธีการนำเสนอความคิดอย่างเสรี หลังการถูกเร่งให้ตอบหลายครั้ง -ทุกคำตอบคือคำตอบที่ถูก สร้างความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ของผู้เรียน และสนใจในการมีส่วนร่วมในการพูดคุย แดกประเด็นร่วมกันในสิ่งที่เห็นหัวข้อสนทนาในบทเรียน 	-
2.เสาะหามุมมองที่ หลากหลาย (Interrogating multiple views point)	<ul style="list-style-type: none"> -ฝึกผู้เรียนได้สอบถามจากหลากหลายมุมมอง เริ่มจากเพื่อนใกล้ตัว คนรอบข้างในทัศนะที่มีต่อเรื่องที่อ่าน -ฝึกผู้เรียนให้เรียบเรียงความคิดเห็นข้อเท็จจริงจากที่ถาม/สืบค้น ก่อนการสรุปหรือตัดสินความถูกต้อง -ฝึกให้ผู้เรียนยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และมีวิธีการนำเสนอ 	<ul style="list-style-type: none"> -มีทักษะการแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มขึ้น เช่น สืบค้นตามที่ครูผู้สอนชี้แนะ ถามจากคนรอบข้าง หรือยอมรับฟังความคิดเห็นต่างของเพื่อนร่วมชั้น -มีความสนใจใฝ่รู้สิ่งที่เกี่ยวข้อง กับเนื้อหาที่เรียนโดยเรียนรู้การเชื่อมโยงจากบริบทในชุมชน 	-

	<p>ความคิดของตนเองในเรื่องที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย</p> <p>-ฝึกผู้เรียนให้สะท้อนคิดถึงใครเป็นผู้ได้เปรียบ เสียเปรียบ ในสิ่งที่อ่าน/ฟัง มุมมองของใครบ้างที่ไม่ได้กล่าวถึง</p>	<p>-เรียนรู้จากหลากหลายทัศนะที่ต่างจากความคิดตนเอง จากสื่อ/บทอ่านที่เรียน และการนำเสนอของผู้เขียน</p> <p>-พยายามในการเข้าใจผู้อื่นมากขึ้น รับฟังมากขึ้น</p> <p>-มีเหตุผลสนับสนุนความคิดของตนเองมากขึ้น</p>	
3. เน้นประเด็นทางสังคม (Focusing on socio-political issues)	<p>-เนื้อหาเน้นข้อปัญหาในสังคมระดับท้องถิ่น/ระดับชาติ</p> <p>-ชี้ให้นักเรียนให้คิดสะท้อนปัญหาในสังคมรอบข้าง ยกตัวอย่าง ประกอบการคิดสะท้อนปัญหา มุมมองของนักเรียน เพื่อนร่วมชั้นและสังคม</p> <p>-ครูเป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวกในการนำเสนอตัวอย่าง แนวทางการคิด เน้นการสร้างมโนทัศน์จากสิ่งแวดล้อมใกล้ตัวนักเรียน</p> <p>-ครูพัฒนาทักษะการตั้งคำถาม เชื่อมโยงมากขึ้นตามลำดับ และแสดงให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ การรู้เรื่องการอ่าน (Literacy) เป็นพฤติกรรมต่อเนื่องที่สร้างความตระหนักและด้านทานต่อสิ่งนั้น ๆ ได้</p>	<p>-กล้านำเสนอปัญหาใกล้เคียงกันในห้องเรียน</p> <p>-เริ่มต้นการคิดสะท้อนจากบทอ่าน เชื่อมโยงสู่ชีวิตจริงรอบตัวเอง</p> <p>-ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในชั้น ในกลุ่ม และครูผู้สอน มีพัฒนาการเชิงบวกตามลำดับขั้น เวลา ของการสอน</p> <p>-อุปสรรคของการอ่านคล่อง อ่านเอาความลดน้อยลงเมื่อนักเรียนใช้ทักษะการคาดเดา เชื่อมโยงจากภาพ การพูดคุย</p>	-
4. ปฏิบัติการเพื่อการเปลี่ยนแปลง (Taking Action)	<p>-ครูกระตุ้นการคิดแนวทางเพื่อการเปลี่ยนแปลง จากแบบง่ายสู่ความซับซ้อนยิ่งขึ้น เช่น เปลี่ยนตัวละครเป็นชาย/หญิง มุมมองที่นักเรียนคิดสร้างสรรค์ให้ดีขึ้น การแสดงออกด้วยงานศิลปะรูปแบบต่าง ๆ การรณรงค์ต่าง ๆ และการใช้ภาษาแสดงออกทาง</p>	<p>-ผู้เรียนกระตือรือร้นในการแสดงออกทางความคิด เมื่อมีโอกาสได้คิด เสนอแนวทาง ร่วมกันตัดสินใจเลือกแนวปฏิบัติ ตามมติของกลุ่ม</p> <p>-การลองผิดลองถูกส่งผลให้นักเรียนกล้าแสดงออก</p>	

	<p>อำนาจเพื่อส่งเสริมวิถีประจำวันในการฝึกถามความเป็นอภิสิทธิ์หรือความไม่เท่าเทียมกันในสังคม</p> <p>-ครูเสริมแรงด้วยการให้ทุกวิธีคิดต่อการปรับเปลี่ยนสังคมเป็นเรื่องเชิงบวก</p> <p>ควรค่าแก่การปฏิบัติ</p>	<p>- อุปสรรคทางด้านการใช้ภาษาเป้าหมายลดน้อยลงเมื่อมีโอกาสใช้ภาษาแม่และภาษาไทยในการสื่อสาร ก่อนที่ครูผู้สอนจะช่วยปรับปรุงในการนำเสนอเป็นภาษาอังกฤษ</p> <p>-ผู้เรียนพยายามมีส่วนร่วมมากขึ้นเมื่อคุ้นชินวิธีการเรียนตามแนวการอ่านเชิงวิพากษ์</p>	
--	---	---	--

ตารางที่ 4.4 แบบบันทึกการสอน 4 องค์ประกอบของการสอนอ่านเชิงวิพากษ์

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของครูผู้สอนการอ่านเชิงวิพากษ์

ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบบันทึกภาคสนาม/แบบสังเกตชนิดกึ่งมีโครงการ (Semi-structural observation) และแบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structural interview) ด้วยวิธีการตีความเพื่อความหมายกับข้อมูล ถอดรหัสจากคำ (Coding) จัดหมวดหมู่ (Category) และหมวดหมู่ย่อย (Sub categories) จนพบแก่นสาระสำคัญ (Themes) (วรรณดี สุทธิธรรม, 2561)

คำถามสัมภาษณ์ (เชิงคุณภาพ)

1. จุดเด่นและจุดพัฒนาแนวทางการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ในมุมมองของท่าน คืออะไรบ้าง

จุดเด่น -ครูและนักเรียนได้ร่วมกันสร้างองค์ความรู้ด้วยกัน

-การสร้างความตระหนักและรับรู้ด้านสังคมจากบทอ่านสู่สิ่งแวดล้อมใกล้ตัวผู้เรียน

-การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ตั้งคำถาม เสนอแนวความคิดของตนเอง และการยอมรับความ

คิดเห็นที่แตกต่างอย่างมีเหตุผล

-การใช้ภาษาที่ 1 และ 2 ของผู้เรียนช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเชื่อมโยงสู่ความรู้ความเข้าใจ

ภาษาเป้าหมาย (ภาษาอังกฤษ) ได้ดียิ่งขึ้น

-การใช้ชุมชนเป็นฐานในการเชื่อมโยงสู่ความรู้ใหม่ ส่งเสริมสำนึกรักในท้องถิ่นที่นักเรียนอาศัย

อยู่ ภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ของตนเอง และสนับสนุนการอยู่ร่วมกันในความคิดเห็นที่แตกต่างได้ในระดับหนึ่ง

จุดพัฒนา-ครูผู้สอนต้องการฝึกทักษะการตั้งคำถามผู้เรียนเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งการถามแตกประเด็นเพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ประสบการณ์เดิมเชื่อมโยงกับสิ่งใหม่ที่จะเรียน

- เตรียมการสอนให้มากขึ้นเพื่อให้ไม่มีอุปสรรคระหว่างการสอน
- ผู้เรียนควรถูกฝึกให้กล้าคิด กล้าแสดงออก และกล้าตัดสินใจให้มากขึ้น
- ประเด็นการสอนให้นักเรียนถอดรหัสคำศัพท์ใหม่ ต้องใช้เวลามากขึ้นอยู่กับพื้นฐานของผู้เรียน ครูควรให้นักเรียนเรียนรู้คำศัพท์ล่วงหน้า หรือทำกิจกรรมนี้ก่อนการเรียนในชั้นที่ชั่วโมงจำกัด
- ขยายเวลาในแต่ละบทเรียนด้วยพื้นฐานผู้เรียนยังมีทักษะทางภาษาอังกฤษน้อย และพฤติกรรมนักเรียนยังไม่คุ้นชินแบบแนวการสอนเชิงรุก
- ครูผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนวิธีการสอนล่วงหน้าก่อนการสอนเชิงวิพากษ์

2. ข้อจำกัดของนักเรียนในชั้นที่มีต่อการจัดการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์เป็นอย่างไร

- เวลาในการเตรียมการสอน เตรียมผู้เรียนให้คุ้นชินก่อนการปฏิบัติการสอนตามกรอบการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์
- การบูรณาการการสอนการถอดรหัสคำศัพท์ใหม่และการหาความหมายคำศัพท์ใช้เวลามากกว่าที่กำหนดในแผนเพราะผู้เรียนมีพื้นฐานภาษาอังกฤษในเกณฑ์ต่ำ และไม่เคยถูกฝึกมาก่อนจึงมอบหมายงานให้ฝึกนอกเวลาเรียนเพิ่มเติม
- ผู้เรียนควรได้รับการฝึกการแสดงความคิดเห็น การตั้งคำถาม และแลกเปลี่ยนมุมมองจากหลากหลายแหล่งข้อมูล ก่อนการสอนแนวทฤษฎีวิพากษ์ มิฉะนั้นครูต้องใช้เวลาและความอดทนสูงในการรอคอยให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมดังกล่าว
- จำนวนนักเรียนมีผลต่อการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม ชั้นเรียนที่มีผู้เรียน 35 คนขึ้นไปสภาพชั้นเรียนที่แออัดส่งผลต่อปฏิบัติสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในกิจกรรมกลุ่มของผู้เรียนและการแสดงความคิดเห็นในกลุ่มที่นั้นระยะใกล้กันทำลายบรรยากาศการคิดสร้างสรรค์งาน

3. บทอ่านมีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างไร

- ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาจากภาพ การตั้งคำถาม การแสดงมุมมองต่อสิ่งที่อ่าน และสามารถเชื่อมโยงความเป็นจริงในสังคมที่ใกล้ตัวผู้เรียนได้อย่างดี
- คำศัพท์ในบทอ่านไม่เป็นอุปสรรคในการถอดรหัสหาความหมายแต่ต้องใช้เวลามากกว่าที่ใช้ในแผนการจัดการเรียนรู้ และนักเรียนสามารถใช้ทักษะการคาดเดาความหมายด้วยการช่วยเหลือกันในกลุ่มประสบการณ์เดิม
- การคิดเรื่องที่สอดคล้องกับวิถีในชุมชน ไม่ไกลตัวผู้เรียน และอยู่ในความสนใจของผู้เรียนส่งผลให้ผู้เรียนสามารถสะท้อนสภาพปัญหาที่ใกล้เคียงโดยใช้ชุมชนที่อาศัยอยู่เป็นฐานข้อมูลที่จะตั้งคำถาม วิพากษ์วิจารณ์ และรับฟังมุมมองที่แตกต่างสู่การคิดหาวิธีการแก้ไขปัญหาสังคมผ่านการใช้ภาษา

4. บริบทท้องถิ่น และอัตลักษณ์ของผู้เรียนส่งเสริมการเรียนรู้แนวการอ่านเชิงวิพากษ์หรือไม่ อย่างไร

- บทอ่านที่สะท้อนความเป็นจริงในท้องถิ่นส่งเสริมผู้เรียนเกิดมโนทัศน์ในการเชื่อมโยงปัญหาในชุมชนสู่การตั้งคำถาม สะท้อนคิดและปฏิบัติการเปลี่ยนแปลงตามพลังอำนาจทางภาษาของตนเองที่สามารถ
- ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาท้องถิ่นของตนเองในการเรียนรู้ภาษาเป้าหมายเป็นพื้นฐานความรู้ความเข้าใจอย่างดีในการจะเรียนรู้สิ่งใหม่
- การเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้ท้องถิ่นสร้างความตระหนักรู้ถึงปัญหาและหาวิธีการร่วมกันในการสร้างสรรค์สังคมให้ดียิ่งขึ้น
- การร่วมกันหาวิธีการแก้ปัญหาาร่วมกันของผู้เรียนโดยใช้ท้องถิ่นเป็นฐานส่งผลให้ผู้เรียนตระหนักรักท้องถิ่นและหวงแหนถิ่นตนเองได้ในระดับหนึ่ง
- การยอมรับความเป็นตัวตน ความเชื่อ และวิถีชีวิตในสังคมของผู้เรียนเป็นพื้นฐานในการยอมรับผู้อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทอ่าน

5. ความคิดเห็นของท่านต่อการนิเทศแบบมีส่วนร่วมในการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์เป็นอย่างไร

- การสอนเชิงรุก เน้นการตั้งประเด็นคำถามบทอ่าน สิ่งแวดล้อมรอบตัวผู้เรียน เชื่อมโยงประสบการณ์ อัตลักษณ์ สภาพจริงของสังคมผู้เรียนสู่การปฏิบัติเพื่อเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้นด้วยการใช้ทักษะทางด้านภาษาในการนำเสนอวิธีการแก้ปัญหาาร่วมกันของผู้เรียน
- การสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ทักษะการคิดร่วมกันทั้งในด้านการอ่านออก ถอดรหัสคำศัพท์ การหาความหมายของคำอย่างหลากหลายวิธี กรอบการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์สนับสนุนผู้เรียนให้ยอมรับบทอ่าน/ผู้อื่น ด้วยมุมมองที่หลากหลาย และหาแนวทางร่วมกันในการร่วมแก้ปัญหาสังคม
- วิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนใช้ปัญหาในสภาพสังคมเชื่อมโยงต่อสิ่งที่เรียน สะท้อนตัวตน สังคม และวิถีชีวิตของตนเอง และบริบทของท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างการใช้ภาษาของตนเองในการสืบเสาะ สอบถาม และแสดงความคิดเห็นของตนเอง ก่อนการเรียนรู้ภาษาเป้าหมายทำให้ผู้เรียนกล้าเสี่ยงกับการใช้ภาษา การยอมรับซึ่งกันและกันในด้านความคิดที่แตกต่างส่งผลให้ผู้เรียนกล้าแสดงออกทั้งด้านความคิด การสื่อสาร และการทำงานร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาให้ประเด็นที่สนใจมีแนวปฏิบัติที่ดีขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงในเชิงบวก
- การสร้างความตระหนักให้ผู้เรียนที่บทอ่านไม่มีความเป็นกลางอยู่ที่มุมมองของผู้อ่าน และการตีความของผู้อ่านต่อการนำเสนอของผู้เขียนย่อมหลากหลายตามประสบการณ์ของผู้อ่าน สิ่งเหล่านี้เป็นวิธีการฝึกให้ผู้เรียนวิเคราะห์ แยกแยะ และสามารถนำเสนอมุมมองต่าง ๆ ด้วยเหตุผลประกอบ ด้วยสถานการณ์สังคมที่ไม่สงบของบริบทสามจังหวัดเป็นหนึ่งในหลายประเด็นให้ผู้เรียนได้ฝึกการรับรู้ข่าวสาร ข้อมูล หรือความแตกต่างด้านความคิดอย่างมีเหตุและผล
- การสอนแนววิพากษ์ส่งเสริมให้ผู้เรียนสะท้อนตัวตนในสังคม มองหาแนวทางแก้ไขในวิถีที่สามารถปฏิบัติได้ การอ่านคล่องของผู้เรียนไม่ใช่ตัวชี้วัดว่าผู้เรียนไม่สามารถเปลี่ยนแปลงสิ่งที่อ่าน/สังคม ไปในทิศทางที่ดี

ขั้นไม่ได้ กรอบการสอนนี้เป็นพื้นฐานของประชากรที่มีทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 สิ่งสำคัญคือ การเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนวิธีสอนย่อมมีปัญหา และอุปสรรค แต่การสร้างผู้เรียนให้เป็นไปตามความต้องการของกระแสโลกในยุคปัจจุบันไม่อาจละเลยได้ ดังนั้น ครูผู้สอนต้องใช้ประโยชน์จากแนวการสอนเชิงวิพากษ์ในการพัฒนาวิชาชีพตนและส่งเสริมผู้เรียนเพื่อประโยชน์ในองค์กรรวม

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการนิเทศแบบมีส่วนร่วม

การประเมินข้อคิดเห็นจากครูกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อการนิเทศแบบมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้การอ่านเชิงวิพากษ์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เชิงปริมาณแบ่งเป็น 3 ประเด็น คือ ด้านกิจกรรมการนิเทศช่วยพัฒนาครูตามความต้องการจำเป็น ด้านความเหมาะสมของกิจกรรมนิเทศ และกระบวนการนิเทศ ดังรายละเอียดในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการนิเทศแบบมีส่วนร่วม

ข้อที่	ประเด็นความคิดเห็น	ระดับ						ระดับความคิดเห็น		
		5	4	3	2	1	N	$\bar{x}$	SD	การแปลผล
1.กิจกรรมการนิเทศช่วยพัฒนาครูตามความต้องการ/จำเป็น										
1	ทักษะด้าน การสอนการอ่านเชิงวิพากษ์	3	1	1	0	0	5	4.4	0.80	มาก
2	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนองต่อผู้เรียน	2	2	1	0	0	5	4.2	0.75	มาก
3	การวัดผลประเมินการเรียนรู้ที่สะท้อนการสอน	1	2	2	0	0	5	3.8	0.75	มาก
4	การจัดทำแผนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสื่อที่ร่วมพัฒนากับคณะครูแกนนำ	3	2	0	0	0	5	4.6	0.49	มากที่สุด
5	กระตุ้นให้มีการคิดสร้างสรรค์ต่อชุมชนและสังคม	4	1	0	0	0	5	4.8	0.40	มากที่สุด
	รวม	13	8	4	0	0	25	4.4	0.74	มาก

2.ความเหมาะสมของกิจกรรมนิเทศ										
1	การสังเกตการณ์สอนด้วยเทคนิค Clinical Supervision	0	4	1	0	0	5	3.8	0.40	มาก
2	ครูผู้สอนได้มีโอกาสสะท้อนคิด	4	1	0	0	0	5	4.8	0.40	มากที่สุด
3	ครูผู้สอนได้มีโอกาสพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้จากผู้นิเทศและเครือข่าย	3	2	0	0	0	5	4.6	0.49	มากที่สุด
4	ผู้เรียนได้มีโอกาสสะท้อนความคิดเห็นในการเรียนรู้และลงมือปฏิบัติ	3	1	1	0	0	5	4.4	0.80	มาก
5	สามารถเสนอแนวทาง หรือให้ความร่วมมือกับ รร. ในศูนย์เครือข่ายได้	3	1	1	0	0	5	4.4	0.80	มาก
	รวม	13	9	3	0	0	25	4.4	0.69	มาก
3. กระบวนการนิเทศ										
1	บทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในกิจกรรมการนิเทศ	1	3	1	0	0	5	4	0.63	มาก
2	ครูได้มีเวลาการเตรียมการสำหรับการนิเทศ	3	2	0	0	0	5	4.6	0.49	มากที่สุด
3	ระยะเวลาในการดำเนินการ	2	2	1	0	0	5	4.2	0.75	มาก
4	การสะท้อนคิดในการพัฒนางานของครูผู้สอน	3	1	1	0	0	5	4.4	0.80	มาก
5	กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาวิชาชีพอย่างชัดเจน	3	1	1	0	0	5	4.4	0.80	มาก
	รวม	12	9	4	0	0	25	4.3	0.73	มาก
	ภาพรวมทั้งหมด	38	26	11	0	0	75	4.4	0.72	มาก

จากตารางที่ 4.5 แสดงความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการนิเทศแบบมีส่วนร่วมใน 3 ด้าน สรุปได้ดังนี้

1.ด้านกิจกรรมการนิเทศช่วยพัฒนาครูตามความต้องการ/จำเป็น ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สำหรับประเด็นการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสื่อที่ร่วมพัฒนากับครูแกนนำ และการกระตุ้นให้มีการคิดสร้างสรรค์ต่อชุมชนและสังคม ระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ด้านความเหมาะสมของกิจกรรมนิเทศ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และประเด็นที่มีระดับความคิดเห็นระดับมากที่สุดคือ ครูผู้สอนได้มีโอกาสสะท้อนคิด และครูผู้สอนได้มีโอกาสพัฒนาคุณภาพการสอนด้วยการเรียนรู้จากผู้นิเทศและเครือข่าย

3. ด้านกระบวนการนิเทศ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และประเด็นที่มีระดับความคิดเห็นระดับมากที่สุดคือ ครูได้มีการเตรียมการสำหรับการนิเทศ

สรุปได้ว่า การนิเทศแบบมีส่วนร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในประเด็นที่อยู่ในระดับมากแสดงถึงความต้องการของครูในการร่วมพัฒนาวิชาชีพกับผู้นิเทศ เพื่อนครูด้วยกัน และการได้มีเวลาเตรียมตัวรองรับการนิเทศ สิ่งดังกล่าวเป็นหัวใจของการพัฒนาคุณภาพครูผู้สอนที่สะท้อนถึงคุณภาพของผู้เรียนเช่นกัน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนอ่านเชิงวิพากษ์สำหรับครูผู้สอน ภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 มีวัตถุประสงค์ในสามประเด็นดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์
2. เพื่อศึกษาผลการใช้ชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในด้านต่าง ๆ ดังนี้
  - 2.1 ความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังใช้ชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
  - 2.2 ความสามารถในการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
  - 2.3 ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อชุดฝึกปฏิบัติและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy)

สรุปผลการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าวสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ประสิทธิภาพของชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวกับคุณภาพของชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศมีความเหมาะสมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด การใช้ชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศของครูผู้สอนผู้ร่วมฝึกปฏิบัติการมีประสิทธิภาพเท่ากับ 88.75/87.50 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (80/80)

ด้านความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการใช้ชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ของครูผู้สอนก่อนเรียนระดับคะแนนเฉลี่ย 13.20 คะแนนและหลังเรียน 17.50 คะแนน โดยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนก่อนเรียนเท่ากับ 1.93 และหลังเรียนเท่ากับ 0.96

ความสามารถในการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ด้วยการสังเกตชั้นเรียนจากครูอาสาทดลองสอนจำนวน 5 คน พฤติกรรมการสอนของครูมีระดับคุณภาพดังนี้ 1 หมายถึง ไม่ปรากฏ ระดับ 2 หมายถึง เล็กน้อย ระดับ 3 หมายถึง ปานกลาง ระดับ 4 หมายถึง มาก และระดับ 5 หมายถึง มากที่สุด

พฤติกรรมการสอนประเด็นกระตุ้นประสบการณ์เดิมผู้เรียน ครูจัดการเรียนการสอน ระดับ 2 จำนวน 2 คน ระดับ 3 จำนวน 2 คน และระดับ 4 จำนวน 1 คน

พฤติกรรมการสอนประเด็นการใช้คำถามเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับบทอ่าน ครูจัดการเรียนการสอน ระดับ 2 จำนวน 2 คน ระดับ 3 จำนวน 2 คน และระดับ 4 จำนวน 1 คน

พฤติกรรมการบอานเน้นสภาพปัญหาด้านสังคมในบริบทของผู้เรียน ครูจัดการเรียนการสอน ระดับ 3 จำนวน 5 คน

พฤติกรรมการสอนประเด็นการสอนคำศัพท์ใหม่ด้วยการถอดรหัส (Decoding) ครูจัดการเรียนการสอน ระดับ 2 จำนวน 2 คน ระดับ 3 จำนวน 2 คน และระดับ 4 จำนวน 1 คน

พฤติกรรมการสอนประเด็นส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เรียน ครูจัดการเรียนการสอน ระดับ 2 จำนวน 2 คน ระดับ 3 จำนวน 2 คน และระดับ 4 จำนวน 1 คน

พฤติกรรมการสอนประเด็นผู้เรียนประยุกต์ใช้โครงสร้างรูปประโยคในบทอ่านได้ ครูจัดการเรียนการสอน ระดับ 3 จำนวน 3 คน และระดับ 4 จำนวน 2 คน

พฤติกรรมการสอนประเด็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน (รายบุคคล รายกลุ่ม) ครูจัดการเรียนการสอน ระดับ 3 จำนวน 3 คน และระดับ 4 จำนวน 2 คน

พฤติกรรมการสอนประเด็นจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ระดมความคิดในการสร้างสรรค์สังคม ครูจัดการเรียนการสอน ระดับ 2 จำนวน 1 คน ระดับ 3 จำนวน 3 คน และระดับ 4 จำนวน 1 คน

พฤติกรรมการสอนประเด็นผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม ครูจัดการเรียนการสอน ระดับ 3 จำนวน 3 คน และระดับ 2 จำนวน 1 คน

พฤติกรรมการสอนประเด็นการประเมินผู้เรียน (ทางการ/ไม่เป็นทางการ) ก่อน ระหว่าง หลัง เรียน ครูจัดการเรียนการสอน ระดับ 3 จำนวน 3 คน และระดับ 4 จำนวน 2 คน

พฤติกรรมการสอนประเด็นกิจกรรมในชั้นส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้องค์ความรู้ในชุมชน ครูจัดการเรียนการสอน ระดับ 3 จำนวน 4 คน และระดับ 4 จำนวน 1 คน

พฤติกรรมการสอนประเด็นจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เสนอแนวความคิด สะท้อนคิด และยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง ครูจัดการเรียนการสอน ระดับ 3 จำนวน 2 คน และระดับ 4 จำนวน 3 คน

พฤติกรรมการสอนประเด็นการเปิดโอกาสใช้ภาษา วัฒนธรรม และอัตลักษณ์ผู้เรียนในการเข้าใจบทอ่านภาษาอังกฤษ ครูจัดการเรียนการสอน ระดับ 4 จำนวน 3 คน และระดับ 5 จำนวน 2 คน

พฤติกรรมการสอนประเด็นการสรุปองค์ความรู้เพื่อพัฒนาต่อยอด ครูจัดการเรียนการสอน ระดับ 3 จำนวน 2 คน และระดับ 4 จำนวน 3 คน

การสังเกตชั้นเรียนตามองค์ประกอบการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์

1. แตกประเด็นสามัญ (Disrupting the commonplace)

บทบาทครู ใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดแตกประเด็น เชื่อมโยง สิ่งที่เรียนและสิ่งรอบตัว เพื่อให้เข้าใจเนื้อหาบทอ่านใหม่ เสริมแรงผู้เรียนให้เสนอความคิด แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน และให้โอกาสผู้เรียนได้กล้าใช้ภาษาเป้าหมายควบคู่ภาษาตน

บทบาทนักเรียน มีโอกาสใช้ภาษา วัฒนธรรม และประสบการณ์ของตนเองในการทำกิจกรรมการเรียนรู้

2. เสาะหามุมมองที่หลากหลาย (Interrogating multiple views point)

บทบาทครู ฝึกผู้เรียนสอบถามจากหลากหลายมุมมองในการอ่านบทอ่าน บทอ่านไม่มีความเป็นกลางเพราะผู้เขียนเป็นคนนำเสนอในมุมมองของตนเองและผู้อ่านตีความตามประสบการณ์ของตน อีกทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้การสืบเสาะหามุมมองที่หลากหลาย และยอมรับฟังความคิดเห็นหรือมุมมองที่ต่างจากความคิดตนเอง

บทบาทนักเรียน ได้รับการฝึกให้เสนอความคิดเห็นและมุมมองด้วยเหตุผลสนับสนุน การทำงานร่วมกันเพื่อหาข้อสรุปในการเชื่อในประเด็นที่ได้อ่านหรือฟัง และกล้าแสดงมากยิ่งขึ้น

3. เน้นประเด็นทางสังคม (Focusing on sociopolitical issues)

บทบาทครู การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมผู้เรียนได้สะท้อนมุมมองปัญหาสังคมใกล้ตัว และเชื่อมโยงบทอ่านที่เรียนโดยครูเป็นผู้กระตุ้น เสริมแรง และร่วมอภิปรายให้เห็นความจริงในสังคม

บทบาทนักเรียน ร่วมกันสะท้อนตัวตนของตนเองเกี่ยวกับบทอ่านในบริบทตนเอง เสนอมุมมองต่อปัญหาสังคมตามความสามารถของตนเอง และนำปัญหาที่คล้ายคลึงกันในชุมชนเชื่อมโยงกับสิ่งที่เรียน

4. ปฏิบัติการเพื่อการเปลี่ยนแปลง (Taking Action)

บทบาทของครู ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ภาษาในการเปลี่ยนแปลงสิ่งที่ผู้เรียนร่วมกันคิดแนวทางการเปลี่ยนแปลงจากบทอ่านที่ได้เรียนรู้ เริ่มต้นในระดับคำ รูปประโยค สู่การคิดสร้างสรรค์สังคมตามข้อตกลงของแต่ละกลุ่มผู้เรียน

บทบาทของนักเรียน ร่วมกันหาแนวทางเปลี่ยนแปลงด้วยการใช้คำศัพท์ ไวยากรณ์ จากบทอ่านที่เรียนสู่การเปลี่ยนแปลงในรูปของการทำป้ายรณรงค์ งานศิลป์ เล่าเรื่อง อื่น ๆ ตามข้อตกลงของกลุ่ม

ความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการอ่านเชิงวิพากษ์

จุดเด่น ครูและนักเรียนสร้างองค์ความรู้ร่วมกัน การตั้งประเด็นคำถามทั้งจากครูผู้สอนและนักเรียน ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนมุมมองที่หลากหลาย ยอมรับความคิดซึ่งกันและกัน ในบริบทสังคมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ การส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ภาษา วัฒนธรรม ความเชื่อ วิถี และชุมชนของผู้เรียนเชื่อมโยงสู่บทอ่าน ช่วยให้กระบวนการรับรู้ของผู้เรียนคงทนและสามารถสะท้อนสภาพปัญหาสังคมร่วมตัวเองและร่วมกันหาทางแก้ไขในระดับความสามารถที่ผู้เรียนลงมือปฏิบัติได้

ความโดดเด่นของบทอ่านในระดับ และความสนใจของผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยง ภาพ คำศัพท์ ประสบการณ์ และการคาดเดาของผู้เรียนได้เข้าใจเนื้อหาที่เรียนผ่านความคล่องทางภาษาเป้าหมาย ต้องใช้เวลาในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สิ่งสำคัญคือความคิดสร้างสรรค์ และแนวทางแก้ปัญหาของผู้เรียนเอง สามารถพัฒนาได้ในระดับหนึ่ง

จุดพัฒนา ทักษะของครูผู้สอนต้องผ่านการฝึกปฏิบัติอย่างชัดเจนก่อนนำไปสู่การปฏิบัติ ผู้เรียนต้องได้รับการฝึกด้านการตั้งคำถาม แลกเปลี่ยน เชื่อมโยงสิ่งแวดล้อมของผู้เรียนสู่การปฏิบัติ การใช้ภาษาเป้าหมายในด้านการถอดรหัส และตีความ ควรสอนเสริม หรือเพิ่มชั่วโมงในแผนการสอน

ความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการนิเทศแบบมีส่วนร่วม

การนิเทศแบบมีส่วนร่วมในการวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้ กิจกรรมการนิเทศช่วยพัฒนาครูตามความต้องการจำเป็นจำนวน 5 รายการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ความเหมาะสมของกิจกรรมนิเทศจำนวน 5 รายการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และกระบวนการนิเทศจำนวน 5 รายการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนอ่านเชิงวิพากษ์สำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่าประสิทธิภาพของชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนอ่านเชิงวิพากษ์สำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 88.75/87.50 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะองค์ประกอบที่มีส่วนช่วย สอดคล้องกับการวิจัยของนิตยาพร แซ่ตั้ง (2561) ดังนี้

1. ชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมได้มีจุดมุ่งหมายเฉพาะ โดยมีเนื้อหาและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์กับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้
2. เนื้อหา ไม่ซับซ้อน และสร้างชุดฝึกให้เกิดความเข้าใจง่ายและเอื้อต่อการฝึกปฏิบัติ
3. การจัดเนื้อหาจากง่ายไปหายากอย่างต่อเนื่อง และการจัดรูปเล่มได้เหมาะสมกับการนำไปใช้
4. การใช้คำและประโยคที่สื่อสารให้เกิดความเข้าใจได้ง่าย

ปัจจัยอื่น ๆ เช่น ครูได้ฝึกปฏิบัติตามองค์ประกอบของชุดฝึกปฏิบัติการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปลี่ยนแนวทางการสอนแบบบอกความรู้เป็นผู้อำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียน และตั้งประเด็นคำถามนำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการแลกเปลี่ยนคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน อันเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ผ่านการ

สนทนา แลกประเด็น สะท้อนมุมมอง ตกผลึกทางความคิดและนำสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นตามแนวคิดของ แฟร์ (Freire, 1970) ที่เน้นการจัดการเรียนรู้เพื่อการปลดปล่อยทางความคิดและสถานะทางสังคมจากการเรียนรู้แบบ สะสมความรู้ตามที่ครูผู้สอนคอยบรรจุให้ผู้เรียนรับรู้ (Banking Education) สู่การเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วมคิด ตั้ง ประเด็นคำถาม แลกประเด็นสามัญเชื่อมโยงประสบการณ์ของผู้เรียนสู่เนื้อหาที่เรียน หาทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน และลงมือปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลงตามบริบทของผู้เรียน

2. ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของครูผู้ร่วมฝึกปฏิบัติการโดยใช้แบบทดสอบจำนวน 20 ข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนฝึกปฏิบัติการระดับ 13.20 คะแนนและหลังเรียน 17.50 คะแนน โดยค่าเบี่ยงเบน มาตรฐานคะแนนก่อนเรียนเท่ากับ 1.93 และหลังเรียนเท่ากับ 0.96 มีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงถึงความมี ประสิทธิภาพของแบบทดสอบและชุดฝึกปฏิบัติการ

3 ความสามารถในการจัดการสอนของครูผู้สอนอ่านเชิงวิพากษ์ในวิชาภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 สามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้จากการฝึกปฏิบัติการไปใช้ได้จริงในชั้นเรียน ผลจากการนิเทศติดตามแบบมี ส่วนร่วมพบว่า ครูมีพัฒนาการสอนอ่านวิพากษ์ในเชิงบวกถึงแม้ไม่คุ้นชินแต่มีความพยายามอย่างดีในการปรับให้ เข้ากับบริบทของชั้นเรียนที่แตกต่างกันไปทั้ง 5 โรงเรียนที่ทำการทดลองสอน สาเหตุของการพัฒนาอาจเป็นเพราะ ชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือนิเทศแบบมีส่วนร่วมได้ผ่านขั้นตอนการสร้างอย่างเป็นระบบ มีการตรวจสอบ ทดลอง ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ อาจกล่าวได้ว่าเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาทางเลือกให้กับครูผู้สอน ภาษาอังกฤษหรือวิชาอื่นได้ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.ความคิดเห็นของครูผู้สอน

การสอนการอ่านเชิงวิพากษ์

ผลการวิจัยพบว่า ครูเห็นด้วยอย่างยิ่งในขั้นก่อนการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ ผู้เรียนได้รับการฝึกการ ถอดรหัส (Coding) ตามสองขั้นตอนแรกของ ลุกและฟรีบอดี (Luke & Freebody, 1997) คือ หอองค์ประกอบ ต่าง ๆ ของคำศัพท์ แลกประเด็นรูปประโยค และขั้นที่สอง คือ การหาความหมายของคำ เป็นพื้นฐานที่ให้ผู้อ่าน เข้าใจความหมายของบทอ่านก่อนเรียนรู้แนวทางการวิพากษ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วู้ด (Wood, 2005) และ เวสเกส (Vasquez, 2014) ที่บูรณาเน้นการถอดรหัสคำ หาความหมายคำ วิเคราะห์บทอ่าน และนำไปใช้ ควบคู่กับ แนวการสอนเชิงวิพากษ์ตามกรอบแนวคิดของ ของ ลูวีสัน ฟลินท์ และแวน สลุยส์ (Lewinson, Flint, and Van Sluys, 2002) 4 ด้านเป็นพื้นฐานส่งเสริมทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21ด้านที่หนึ่งคือการแลกเปลี่ยนสามัญ ในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาบทอ่านที่จะเรียน เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนตั้งประเด็นคำถามและหรือครุกระตุ้นถาม ผู้เรียนให้เกิดเป้าหมายในการเรียนรู้ ด้านที่สองคือ การเสาะหามุมมองที่หลากหลายเพราะบทอ่านไม่มีความเป็น กลางตามแนวคิดของแนววิพากษ์ ผู้เรียนต้องใช้การวิเคราะห์แยกแยะว่าผู้เขียนสื่อมุมมองของตนอย่างไร ใครไม่ได้ กล่าวถึงในบทอ่านนั้น ใครมีอำนาจเหนือผู้อื่น และตัวผู้อ่านสะท้อนตัวตนในมุมมองของผู้อ่านอย่างไร ด้านที่สาม คือ เน้นประเด็นเกี่ยวกับสังคม เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงปัญหาหรือความเป็นจริงในสังคมที่ตน

เกี่ยวข้องด้วยในด้านใด และนำสู่การหาแนวทางแก้ไขในด้านที่ 4 คือการปฏิบัติการเปลี่ยนแปลงโดยใช้พลังอำนาจทางภาษาตามศักยภาพของผู้เรียนในหลากหลายรูปแบบ

ประเด็นการเน้นวัฒนธรรมของผู้เรียนได้รับการยอมรับ เคารพกันและกัน และเข้าใจความแตกต่างระหว่างกัน ครูยอมรับการให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษา วิถี ความเชื่อ และประสบการณ์ของตนเองในการเรียนรู้ สิ่งเหล่านี้สร้างความเชื่อมั่นในการใช้ภาษา และความเป็นเจ้าของในอัตลักษณ์ และชุมชนของผู้เรียน สอดคล้องตามหลักการของ เกย์ (Gay, 2000) วิลล์กัสและลูกัส (Villegas and Lucas, 2002) และ แลตซัน-บิลลิง (Ladson-Billing, 1994) การสอนแนวนี้เน้นผู้เรียนมีความสำคัญเท่าเทียมกัน ผู้เรียนได้พัฒนาสมรรถนะด้านวัฒนธรรม และตระหนักต่อวัฒนธรรมของตนเองและผู้อื่นอย่างมีวิจารณญาณ สอดคล้องกับมุมมองของนายแพทย์ประเวศ วสี (Wasi, 2006) พื้นฐานความไม่ยุติธรรมในสังคม และการเคารพต่อเกียรติของความเป็นมนุษย์โดยเฉพาะกลุ่มชายขอบ เช่น บริบทสามจังหวัดชายแดนภาคที่มีสถานการณ์ความไม่สงบ อำนาจทางสังคมและองค์กรเป็นพื้นฐานความสันติสุขของสังคม วัฒนธรรมอันเป็นวิถีของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในบริบทที่แตกต่างกันบ่งชี้ถึงการพัฒนาและการศึกษาเพื่อความเข้าใจตนเองและผู้อื่นส่งผลต่อทักษะการแก้ไขข้อขัดแย้งอย่างสันติ

ความคิดเห็นของครูต่อการนิเทศแบบมีส่วนร่วม

ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อการนิเทศแบบมีส่วนร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยองค์ประกอบของการนิเทศแบบมีส่วนร่วมของงานวิจัยนี้มี 5 ขั้นตอนดังนี้ 1.การวางแผน 2.การให้ความรู้ความเข้าใจ 3.ลงมือปฏิบัติการด้วยการนิเทศแบบคลินิก 4.การสร้างเสริมกำลังใจ และ 5. การร่วมประเมินผลการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนาน นครเทพ (2552: 90-91) ที่ระบบกระบวนการนิเทศ ประกอบด้วยขั้นตอนกระบวนการ กิจกรรมการนิเทศและเทคนิคการนิเทศ และการประเมินผลสำเร็จ สำหรับสิทธิพล พรหมินทร์ (2553: 90-91) เสนอกระบวนการนิเทศ ที่ประกอบด้วย ผู้รับการนิเทศสมัครเข้าร่วมโครงการพัฒนา ศึกษาปัญหาาร่วมกัน ออกแบบกิจกรรมการแก้ปัญหาของผู้มีปัญหาร่วมกัน ดำเนินตามกิจกรรมที่ออกแบบ และประเมินผลการพัฒนาร่วมกัน สิ่งดังกล่าวสอดคล้องกับการนิเทศแบบคลินิก ดังที่วีชรา เล่าเรียนดี (2556: 95) ได้นิยามว่าเป็นกระบวนการนิเทศเพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนโดยตรง เริ่มต้นจากการปรึกษาหารือระหว่างผู้นิเทศและครูผู้สอนเกี่ยวกับแผนการสอน การสังเกตการณ์สอน การวิเคราะห์ข้อมูลการสอน และการให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับประเด็นที่มีการสังเกต

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้มีข้อเสนอแนะการนำไปใช้ ดังนี้

1. ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษควรได้รับการฝึกปฏิบัติการ ศึกษาแนวทางการสอนอย่างละเอียด และฝึกทักษะการใช้คำถามกระตุ้นผู้เรียนให้แตกประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการบอานที่จะเรียน คำถามในระดับคิดวิเคราะห์ เป็นต้น

2. การเตรียมผู้เรียนก่อนการสอน นอกจากการปฐมนิเทศแล้วควรฝึกให้ผู้เรียนคุ้นชินรูปแบบการสอนที่เน้นสะท้อนคิด ตั้งคำถามต่อบทอ่านในมุมมองที่หลากหลาย สื่อ/บทอ่านไม่มีความเป็นกลางขึ้นอยู่กับมุมมองผู้เขียน และมุมมองของผู้อ่านจะตีความ
3. ในระหว่างการสอน การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนถาม สะท้อนคิด และเชื่อมโยงประเด็นในสังคกรอบตัวผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ การใช้อัตลักษณ์ ภาษา วัฒนธรรม ความเชื่อของผู้เรียนสู่เนื้อหาที่เรียนเป็นสิ่งจำเป็นที่ครูต้องเปิดใจยอมรับ และเป็นแบบอย่างของการยอมรับความต่าง การแสดงความคิดเห็นด้วยเหตุผลประกอบ และการร่วมกันแก้ไขปัญหาเพื่อส่งเสริมสังคมเชิงบวก
4. การจัดกลุ่มผู้เรียนควรละความหลากหลายทางความสามารถ เน้นให้ผู้เรียนช่วยเหลือกัน ครูมีหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก เพื่อคุณภาพการเรียนรู้ที่ไม่เหลื่อมล้ำกัน
5. การสะท้อนคิดในแต่ละกิจกรรมเป็นสิ่งจำเป็นในการอ่านเชิงวิพากษ์ การใช้ปัญหากรอบตัวผู้เรียนเชื่อมโยงสู่บทเรียน สร้างความคงทนต่อการเรียนรู้และปลูกฝังการคิดเพื่อส่วนร่วม
6. การวัดและประเมินผลชิ้นงานผู้เรียน นอกจากเกณฑ์คุณภาพแล้วควรมีมีส่วนร่วมจากหลากหลายมุมมองจากในโรงเรียนหรือชุมชน เพื่อความเป็นกลางและยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง
7. การพัฒนาทักษะการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิด และหาแนวทางร่วมกันในการแก้ปัญหาทั้งด้านภาษาควบคู่กับสังคกรอบตัวผู้เรียนเป็นสิ่งจำเป็นของครูผู้สอนเพื่อส่งเสริมทักษะในยุคศตวรรษที่ 21 และการเป็นพลเมืองคุณภาพของประเทศ

การศึกษาในครั้งต่อไป

1. ควรบูรณาการแนวทางการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ให้เหมาะสมกับกลุ่มวิชาอื่น เช่น ภาษาไทย ภาษาต่างประเทศอื่น ๆ สังคม ศาสนา และวัฒนธรรม รวมทั้งระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อหาข้อสรุปทางการสอนแนววิพากษ์ได้หลากหลายแนวทาง
2. การสร้างบทอ่าน กิจกรรมการสอน และการวัดและประเมินผลควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเลือกบทอ่าน ออกแบบกิจกรรม และการวัดและประเมินผล เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบร่วมกันของครูผู้สอนและผู้เรียน
3. ควรมีการศึกษาวิจัยการใช้ชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมกับครูกลุ่มสาระอื่น และระดับชั้นอื่นและเปรียบเทียบความแตกต่างและปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของชุดฝึก การนิเทศ และผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย. (2558). เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย. **วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร** ปีที่ 12 ฉบับที่ 58 กรกฎาคม-กันยายน 2558:13-24
- พิมพ์พร เอี่ยมเรไร. (2556). **การใช้ทฤษฎีพาณิชในงานวิจัย: มาร์กซิสม์และแนวคิดพื้นฐาน**. เอกสารประกอบการบรรยายรายวิชาสัมมนาการสื่อสาร 5. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ดุขฎี อังคุระชี. (2554). **การพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษาแบบมีส่วนร่วม รูปแบบ TOGETHER+ICT Model นิคมขานูมานสงเคราะห์ 1**. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). **การวิจัยเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ประภาพรรณ เส็งวงศ์. (2550). **การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ด้วยวิจัยชั้นเรียน**. กรุงเทพมหานคร: อี เค บุคส์
- ไพศาล วรคำ. (2559). **การวิจัยทางการศึกษา**. มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.
- รัตนา บัวสนธ์. (2551). **ปรัชญาการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- รัตนา นครเทพ. (2552). **การนำเสนอรูปแบบการนิเทศภายในโดยการประยุกต์ใช้แบบจำลองมิติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานีเขต 2.
- นิตยา แซ่ตั้ง. (2561) **รายงานผลการพัฒนาชุดนิเทศฝึกปฏิบัติการ เรื่อง การส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัยด้วยการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบโครงการ**. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 1
- วรรณดี สุทธิอินทรากกร. (2561). **การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยเชิงคุณภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สยามปริทัศน์
- รุ่งรัชชดาพร เวหะชาติ. (2557). **การนิเทศการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 5. สงขลา: เทมการพิมพ์.
- วัชรา เล่าเรียนดี. (2553). **การนิเทศการสอน (Supervision of Instruction)**. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัชรา เล่าเรียนดี. (2556). **ศาสตร์การนิเทศการสอนและการโค้ช การพัฒนาวิชาชีพ: ทฤษฎี กลยุทธ์สู่การปฏิบัติ**. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัลนิภา ฉลากบาง. (2560). **การวิจัยแบบผสมผสาน**. **วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม**. ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม 2560.
- ศิริวรรณ ลี้กิจเจริญผล. (2559). **การนิเทศเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนการสอนของครูภาษาอังกฤษวิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร**.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). **คู่มือดำเนินการพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาผู้นำการ**

เปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจสำหรับครูและศึกษานิเทศก์. กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์ คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). ปฏิรูปการศึกษาเพื่ออนาคตประเทศไทย มั่งคั่ง มั่งคั่ง ยั่งยืน: นโยบายด้านการศึกษาของนายกรัฐมนตรี (พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา) กรุงเทพมหานคร: 21 เช่นจู่รึ จำกััด.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). รายงานวิจัย การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ. กรุงเทพมหานคร:บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกััด.

สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2561). วารสารวิชาการ ฉบับพิเศษ ครอบรอบ 15 ปี สพฐ. กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว

สำเร็จ ยूरชัย และคณะ. (2560). การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม สำหรับสถานศึกษา ขนาดเล็ก สังกััดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาคอนแก่น เขต 1. วารสารวิทยาลัยบัณทิต เอเชีย. ปีที่ 7 ฉบับพิเศษ. (เดือนพฤศจิกายน 2560).

สิทธิพล พรหมมินทร์. (2553). รูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียน สังกััดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาน่าน เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. (2556). การแสวงหาความรู้แบบนวนสมัย. กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์ระเปียงทอง.

อัญชลี ธรรมะวิธิกุล. (2552). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา. สืบค้นเมื่อ 31/10/2561

https://panchalee.wordpress.com/2010/01/15/participatory_supervision

References

- Behrman, E.H. (2006). Teaching about language, power, and text: A review of classroom practices that support critical literacy. *Journal of adolescent & Adult literacy*. 49 (6).
- Bell, H. (1994). *Teaching to Transgress: Education as the Practice of Freedom*. New York. Routledge, 167-175.
- Creswell, J.W. (2003). *Research design*, 2nd edition. Sage publications.
- Crookes, G and Lehner, A. (1998). Aspects of Process in as ESL Critical Pedagogy Teacher Education Course. *TESOL QUARTERY*. 32 (2).
- Curdt-Christiansen, X. L. (2010). Competing priorities: Singaporean teachers' perspectives on critical literacy. *International Journal of Educational Research*. 49, 184-194 .
- Dozier, C., Johnston, P., & Rogers, R. (2006). *Critical Literacy/Critical Teaching. Tools for preparing responsive teachers*. Teachers college press.

- Fairclough, N. (1989). *Language and power*. London: Longman.
- Fairclough, N. (Ed.). (1992). *Critical language awareness*. London: Longman.
- Freire, P. (1970). *Pedagogy of the oppressed*. New York: Continuum.
- Freire, P. and Donaldo, M. (1987). *Literacy: Reading the Word and the World*.
MA. Bergin & Garvey Publishers.
- Freire, P. (1998). The adult literacy process as cultural action for freedom. *Harvard Educational Review; Cambridge*; 68.
- Gatto, L. (2013). "Lunch Is Gross": Gaining Access to Powerful Literacies. *Language Arts*, 90(4).
- Gay, G. (2000). *Culturally responsive teaching; Theory, practice, & research*. New York: Teachers College Press.
- Gee, J. P. (2008). Reading as Situated Language: A Sociocognitive Perspective. In Ruddell, R. B. and Unrau, N, J. (Eds). (2008). *Theoretical Models and Processes of Reading the* (5th ed.). International Reading Association.
- Gustine, G. G (2014). Critical Literacy in an Indonesia EFL Setting: Sustaining Professional Learning. Unpublished dissertation Doctor of Philosophy, Deakin University.
- Giroux, H. A. (1985). Critical Pedagogy and the Resisting Intellectual Part II. *Phenomenology + Pedagogy*. 3(2).
- Giroux, H.A. (1994). Teacher, public life, and curriculum reform. In Gutierrez, C. (2015). Beliefs, attitudes, and reflections of EFL pre-service teachers while exploring critical literacy theories to prepare and implement critical lessons. *Colomb. Appl. Linguist. J.*, 17(2), 179-192.
- Giroux, H.A. (2003). Critical Theory and Educational Practice. In A. Darder, M., Baltodano, & D. E. Torres (Eds.), *The critical Pedagogy Reader*. Taylor & Francis Group.
- Gruenewald, D. A. (2003). The Best of Both Worlds: A Critical Pedagogy of Place. *Educational Researcher*, 32(4), 3-12..
- Hayik, R. (2016). What Does This Story Say About Females? Challenging gender-biased

- texts in the English- language classroom. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*. 59(4) January/February 2016. DOI: 1001002/jaal.468
- Janks, H. (2000). Domination, access, diversity and design: A synthesis for critical literacy Education. *Educational Review*, 52(2), 175-186.
- Janks, H. (2002). 'Critical literacy: beyond reason'. *Australian Educational Researcher*, 29(1), 7-27.
- Janks, H. (2013). Critical literacy in teaching and research. *Education Inquiry*.4 (2), 225-242.
- Janks, H., Dixon, K., Ferreira, A., Granville, S., & Newfield, D. (2014). *Doing Critical Literacy Texts and Activities for Students and Teachers*. Routledge. New York.
- Keesing-Styles, L. (2003). The relationship between Critical Pedagogy and Assessment in Teachers education. *Radical Pedagogy* (2003).
- Kincheloe, J.L. (2008). *Knowledge of critical pedagogy An Introduction*. Springer Service + Business Media B.V.
- Lewison, M., Flint, S.A., Sluys, V.K. (2002). Taking on critical literacy: The journey of newcomers and novices. *Language Arts*, 79(5), 382-392.
- Lewison, M., Leland, C., & Harst, J.C. (2015). *Creating critical classroom reading and writing with an edge*. Taylor & Francis.
- Locke, T. (2011). Critical literacy as an approach to literacy study in the multicultural, high-school classroom. *English Teaching: Practice and Critique*. May, 10(1), 119-13.
- Lopez, A. E. (2011). Culturally relevant pedagogy and critical literacy in diverse English classroom: A case study of a secondary English teacher's activism and agency.
- Luke, A. (2000). Critical literacy in Australia. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, 43(5), 448-461.
- Luke, A. (2003). Literacy and the Other; A sociological approach to literacy research and Policy in multilingual societies. *Reading Research Quarterly*.38 (1).
- Luke, A. & Freebody, P. (1999) Further Notes on the Four Resources Model. *Reading Online* Retrieved June 6, 2016 from

<http://www.readingonline.org/research/lukefrebody.html>.

McLaren, P. (2003). Critical pedagogy: A look at the major concepts.

In A.Darder, M., Baltodano, & D.R. Toes (Eds.), *The Critical pedagogy reader* Taylor & Francis Group.

Journal of Adolescent & Adult Literacy. 59(4) January/February 2016 Doi: 1001002/jaal.468

Lister, R. (2007). Why Citizenship: Where, When and How Children? *Theory Inq Law* 8. no.2 JL 2007.

Luke, A. (2003). Literacy and the Other; A sociological approach to literacy research and Policy in multilingual societies. *Reading Research Quarterly*.38 (1). January, February, March 2003, pp.132-141

Frerie, P. (1970). *Pedagogy of the oppressed*. New York: Continuum.

Freire, P. and Donald, M. (1987). *Literacy: Reading the Word and the World*. MA. Bergin & Garvey Publishers.

Freire, P. (1998). The adult literacy process as cultural action for freedom. *Harvard Educational Review; Cambridge*; Vol.68.Winter 1998.

Ministry of Education, (2010). "Guidelines for implement the Emphasizing Quality Education." Bureau of Academic Affairs and Educational Standards.

McLaughlin & DeVogd (2004). Critical literacy as comprehension Understanding the deeper levels. *Journal of Adolescent and Adult Literacy*, 48, 52-56

Pennycook, A. (1999). Introduction: Critical Approaches to TESOL. *TESOL QUARTERLY*. Vol. 33, No. 3, Autumn 1999.

Ramirez-Nava, C.M. (2013). *Exploring critical literacy teachers' professional learning*.

Unpublished dissertation Doctor of Education in Curriculum and Instruction, Boise State University.

Reid, A. (2012). Gaps and silences: Perception, practice and policy of critical literacy.

Critical Literacy: Theories and Practices, 6(1), 64-74.

Riley, K. (2015). Enacting Critical Literacy in English Classrooms how a teacher learning community supported critical inquiry. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*. 58(5) Doi: 10.1002/jaal.371

Rogers, R. (2007). A Case Study of Teaching for Literacy Acceleration within a Critical Literacy Framework: Reconstructing Pedagogical Approaches. *Pedagogies: An international journal*. 2(4), 233-250.

- Shannon, P. (2015). Reading Wide Awake. In *Critical literacy?* Retrieved April 30, 2016. <http://starts.oecd.org/glossary/detao.asp?ID=5420>
- Shor, I. (1999). What is Critical Literacy? *The Journal of Pedagogy, Pluralism and Practice*. Retrieved January 1, 2016, from <http://www.lesley.edu/journal-pedagogy-pluralism-practice/ira-shor/critical-literacy/>
- Villegas, A.M. & Lucas, T. (2002, Jan-Feb.). Preparing culturally responsive teachers: Rethinking the curriculum. *Journal of Teacher Education*, 53(1), 20-32.
- Wasi, P. (2006). Summary of Peaceful Culture and Democracy in the Context of Thai Society. In S.J. Sirijaraya (Ed.) *King Prajadhipok's Institute Congress VI* on "Culture of peace and sustainable democracy" (pp. 20-28).
- Wilson, B. (2014). Teach the How: Critical Lenses and Critical Literacy. *English Journal*. 103(4), 68-75
- Wodak, R. (2012). Language, power and identity. *Lang Teach* (2012). 45 (2), 215-233.
Doi: 10.1017/S0261444811000048
- Wood, J. W. (2005). Moses's Story Critical Literacy and Social Justice in an Urban Kindergarten. *Voices of practitioners*. Retrieved December 6, 2016, from www.journal.naeyc.org/about/permissions.asp.

ภาคผนวก

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. นางอัจฉรา รักเกียรติ   ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สพป.ระยอง 2
2. นายซัรฟุดดีน หะยี   ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สพป.ปัตตานี เขต 2
(PhD. English as Second Language)
3. นายธวัช แสงสุวรรณ   ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอิสลามบำรุง
สพป.นราธิวาส เขต 2
(ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต การบริหารการศึกษา)
4. นางสาวเบญจวัลย์ บุปผาพันธ์   ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเบญจมะมหาราช สพม. 29
(ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านการศึกษา)
5. นายประกอบ มณีโรจน์   ข้าราชการบำนาญ ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สพป.สงขลา เขต2

เครื่องมือ

แบบทดสอบก่อน/หลัง การฝึกปฏิบัติการ

“การนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์” สำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

คำสั่ง โปรดทำเครื่องหมาย X บนตัวเลือกที่ถูกต้องที่สุด

1. ข้อใดคือแนวคิดการนิเทศการศึกษาของสังัด อุทรานันท์

1. พัฒนาคน พัฒนางาน พัฒนางองค์กร พัฒนาเครือข่าย
2. พัฒนาคน พัฒนางาน พัฒนางองค์กร ประสานสัมพันธ์
3. พัฒนาคน พัฒนางาน พัฒนาเครือข่าย พัฒนาสัมพันธ์ภาพ
4. พัฒนาคน พัฒนางาน ประสานสัมพันธ์ สร้างขวัญและกำลังใจ

2. ข้อใดคือวัตถุประสงค์ของการนิเทศที่ถูกต้องที่สุด

1. การแก้ไข (Correction) และการสร้างสรรค์ (Creation)
2. การแก้ไข (Correction) และการก่อ (Construction)
3. การแก้ไข(Correction)การป้องกัน(Preventive)การก่อ(Construction)และการสร้างสรรค์ (Creation)
4. การแก้ไข (Correction) การก่อ (Construction) และส่งเสริมนวัตกรรม (Innovation promoting)

3. ข้อใดไม่ใช่แนวคิดการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการ (Differentiated Supervision) ของ แกลทเธอร์สัน (Glatton, 1984) เสนอแนวคิดการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการ (Differentiated Supervision)

1. การนิเทศแบบพัฒนา (Development Supervision)
2. การนิเทศแบบเพื่อนร่วมพัฒนาวิชาชีพ CPD (Cooperative Professional Development)
3. การนิเทศแบบพัฒนาตนเอง (Self-Directed Professional Development)
4. การนิเทศโดยผู้บริหาร (Administrative Monitoring)

4. ข้อใดไม่ใช่องค์ประกอบของแนวคิดการนิเทศแบบมีส่วนร่วมโดยรุ่งรัชชาพร เวหะชาติ (2557)

1. เป็นการนิเทศที่ให้ความสำคัญต่อการร่วมแก้ปัญหา
2. ร่วมหาแนวทางในการดำเนินการปรับปรุงการเรียนการสอน
3. ยึดวิถีประชาธิปไตยด้วยความเหมาะสมตามสถานการณ์
4. เน้นพัฒนาบุคลากรที่เป็นทรัพยากรบุคคลตามบริบทของสังคม

5. ข้อใดคือ รูปแบบของการนิเทศแบบมีส่วนร่วมโดยอัญชลี ธรรมะวิสิกุล (2553)

- 1) การเตรียมการนิเทศ 2) รูปแบบและแนวทางการนิเทศ 3) กำหนดเครื่องมือนิเทศ 4) ดำเนินการนิเทศ

5) สรุปผล

2. 1) การเตรียมการนิเทศ 2) รูปแบบและแนวทางการนิเทศ 3) กำหนดเครื่องมือนิเทศ 4) ดำเนินการนิเทศ
5) รายงานผล

3. 1) การเตรียมการนิเทศ 2) รูปแบบและแนวทางการนิเทศ 3) กำหนดเครื่องมือนิเทศ 4) ดำเนินการ
นิเทศ 5) สรุป และรายงานผล

4. 1) การเตรียมการนิเทศ 2) รูปแบบและแนวทางการนิเทศ 3) กำหนดเครื่องมือนิเทศ 4) ดำเนินการ
นิเทศ 5) การประชุม และ 6) การประเมินผล

5. ตัวชี้วัดหลักของการนิเทศแบบมีส่วนร่วม คือข้อใด

1. 1) คุณภาพของการจัดการศึกษา 2) การบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการนิเทศ 3) การมีส่วนร่วม
ร่วมของผู้รับการนิเทศ และ 4) ความพึงพอใจของผู้รับการนิเทศ

2. 1) คุณภาพของการจัดการศึกษา 2) การบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการนิเทศ 3) การมีส่วนร่วม
ร่วมของผู้รับการนิเทศ 4) ความพึงพอใจของผู้รับการนิเทศ และ 5) ความพึงพอใจของผู้เรียน

3. 1) คุณภาพของการจัดการศึกษา 2) การบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการนิเทศ 3) การมีส่วนร่วม
ร่วมของผู้รับการนิเทศ 4) ความพึงพอใจของผู้รับการนิเทศ และ 5) ความคิดเห็นของกรรมการสถานศึกษา

4. ตัวชี้วัดการนิเทศแบบมีส่วนร่วม มีดังนี้ 1) คุณภาพของการจัดการศึกษา 2) การบรรลุวัตถุประสงค์และ
เป้าหมายของการนิเทศ 3) การมีส่วนร่วมของผู้รับการนิเทศ 4) ความพึงพอใจของผู้รับการนิเทศ และ 5)
ข้อเสนอแนะของผู้นิเทศ

6. การนิเทศการสอน (Supervision of Teaching) ไม่สัมพันธ์กับข้อใดที่สุด

1. เพื่อยกระดับมาตรฐานทางการศึกษา

2. การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนการสอน

3. เป็นการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูผู้สอนเพื่อการจัดลำดับสมรรถนะ

4. เป็นกระบวนการของผู้นิเทศ ที่มุ่งให้คำแนะนำ และความช่วยเหลือครูผู้สอน

7. ข้อใดไม่ใช่กิจกรรมก่อนการสังเกตการณ์สอน

1. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. การระบุประเด็นที่จะสังเกตการณ์สอน

3. การวางเงื่อนไขกับผู้เรียนก่อนการสังเกตการณ์สอน

4. การทำความเข้าใจแผนการสอนระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ

8. ข้อใดไม่พึงปฏิบัติในการสังเกตการณ์สอน

1. นำเสนอความคิดเห็นของผู้สังเกต
2. สังเกตครบกระบวนการที่ตักกันก่อนการนิเทศ
3. สถานที่นั่งสังเกตการณ์สอนที่เหมาะสมคือหลังชั้นเรียน
4. บันทึกตามสภาพจริง เก็บข้อมูลครอบคลุมประเด็นที่สังเกต

9. ข้อใดคือแนวคิดทฤษฎีวิพากษ์ ของมาร์กซิสม์ (Critical theory)

1. ข้อขัดแย้งทางสังคมสามารถพิจารณาด้วยแบบวิภาษวิธี (dialectic) thesis + synthesis (ข้อวินิจฉัย การประสม, การสังเคราะห์)
2. ข้อขัดแย้งทางสังคมสามารถพิจารณาด้วยแบบวิภาษวิธี (dialectic) thesis + antithesis + synthesis (ข้อวินิจฉัย + ข้อโต้แย้ง การประสม, การสังเคราะห์)
3. ข้อขัดแย้งทางสังคมสามารถพิจารณาด้วยแบบวิภาษวิธี (dialectic) thesis + antithesis + synthesis (ข้อวินิจฉัย + ข้อโต้แย้ง การสังเคราะห์)
4. ข้อขัดแย้งทางสังคมสามารถพิจารณาด้วยแบบวิภาษวิธี (dialectic) thesis + antithesis + summary (ข้อวินิจฉัย + ข้อโต้แย้ง การสรุป)

12. ข้อใดไม่ใช่ทฤษฎีวิพากษ์ที่คาร์ล มาร์กซได้ปรับวิธีคิดของเฮเกลมาเป็นระดับสังคม

1. ไม่เน้นความเป็นพลวัต (dynamic) และยึดเกณฑ์ (norm) เป็นสำคัญ
2. ไม่เชื่อความเป็นกลาง ศึกษาหา potential (องค์ประกอบ) เพื่อเปลี่ยนแปลงเสมอ
3. แก้ปัญหาแบบองค์คณะ (collectivity) ไม่เน้นแบบปัจเจก (individual)
4. จิตที่มีวิจารณ์ญาณ (Critical mind) พิจารณาองค์รวม (totality) เป็น วิธีการ (approach) สู่การแก้ปัญหา ของแต่ละกลุ่มชนนั้นๆ (Dialectic)

13. ข้อใดไม่ใช่ทฤษฎีวิพากษ์ของแนวคิดสำนักคิดแฟรงค์เฟิร์ต (Frankfurt School)

1. การใช้เหตุผลในการวิพากษ์ผ่านการปฏิบัติการของวัฒนธรรมและสถาบัน
2. เหตุผลเป็นสิ่งที่ครอบงำบุคคลหรือกลุ่มมากกว่าการให้อิสระทางความคิด
3. สิ่งสำคัญที่สุดคือความไม่มีเหตุผลเป็นองค์ประกอบหรือคุณสมบัติของการกำหนดเหตุผล
4. ยุคสมัยเป็นข้อจำกัดในการประยุกต์ใช้ และแนวคิดตะวันตก ก่อให้เกิดประสบการณ์เฉพาะด้านเดียว

14. ข้อใดไม่ใช่แนวคิดกระบวนการศึกษาเพื่อชีวิตบนพื้นฐานของการวิพากษ์วิจารณ์สังคมของ แฟร์ (Freire, 1972)

1. การศึกษาไม่เคยเป็นกลางด้วยเหตุผล
2. บุคคลผู้มีจิตสำนึกแบบมีวิพากษ์ย่อมสามารถเปลี่ยนแปลงสังคม
3. การนำมาปฏิบัติใช้ก่อให้เกิดการถ่ายโอนความรู้สู่การเปลี่ยนแปลงสังคมให้ดีขึ้น
4. การสอนแบบวิพากษ์เป็นการควบคุมทั้งสังคมและผู้คนที่มีความสำคัญ ความคิดตามแบบฉบับของตน และความสามารถด้านสติปัญญา

15. ข้อใดคือนิยาม Literacy การรู้เรื่องการอ่าน ตามแนวคิดของ กี (Gee, 2007)

1. แนวคิดบนพื้นฐานของการหลวมรวมจากชุมชนและประชาธิปไตย
2. พฤติกรรมด้านสังคมและการเมืองที่เอกบุคคลใช้ดำเนินการและถ่ายโอนเพื่อการเปลี่ยนแปลงสังคม
3. กระบวนการของความเป็นมนุษย์ ที่ผู้อ่านนิยามและปรับนิยามใหม่ต่อโลกทัศน์ด้วยประสบการณ์ของตนเอง
4. พฤติกรรมของสังคมเพราะเป็นพื้นฐานของวิถีปฏิบัติในชีวิตประจำวันในบริบทเฉพาะเจาะจง และเป็นปฏิสัมพันธ์ในชุมชน

16. ข้อใดไม่ใช่แนวทางการสอนแบบวิพากษ์

1. กระบวนการสนทนา การตั้งประเด็นคำถาม
2. การสะท้อนคิด การเชื่อมโยงบทอ่านสู่ความเป็นจริงรอบตัวผู้เรียน
3. การเสนอมุมมองแนวคิดจากด้านเดียวของสังคม/ตัวผู้เรียน/หรือบทอ่าน
4. การถ่ายโอนความรู้ที่เรียนสู่การปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลงในระดับชุมชนและระดับสังคมที่กว้างขึ้น

17. ข้อใดไม่ใช่ประเด็นแนวการสอนที่เน้นวัฒนธรรมของผู้เรียน (Culturally Responsive Pedagogy)

1. การมีเจตคติบวกและมุมมองที่ยอมรับภูมิหลังที่แตกต่างของผู้เรียน
2. การช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาสมรรถนะด้านวัฒนธรรม
3. การชี้แนะผู้เรียนให้เกิดการตระหนักรู้ต่อวัฒนธรรมของตนและผู้อื่นอย่างมีวิจารณญาณ
4. เป็นแนวทางการสอนผู้เรียนให้ค้นหาความจริงที่ถูกกลบเกลื่อนในสังคม และช่วยสร้างสรรค์สังคมให้ดีขึ้น

18. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะของการอ่านเชิงวิพากษ์

1. ผู้อ่านสามารถสะท้อนความคิดเห็นและปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลงสังคมให้ดีขึ้น
2. กระบวนการอ่านที่คล่องแคล่วและทำท่ายในการฝึกวิเคราะห์บทบาทของอำนาจ วัฒนธรรม ชุมชน เพศ หรือประเด็นทางสังคมที่ปรากฏในบทอ่าน
3. ผู้อ่านสามารถถ่วงดุลย์การใช้ภาษาและอำนาจจากมุมมองผู้เขียนด้วยการตรวจสอบผ่านการสนทนา หรือสอบถามจากหลากหลายมุมมอง
4. ผู้อ่านรับข้อมูลจากบทอ่านด้านเดียว ใช้มุมมองและประสบการณ์ของผู้อ่านโดยปราศจากการนำมุมมองที่หลากหลายมาวิเคราะห์ข้อมูล

19. ข้อใดไม่ใช่หลักการอ่านเชิงวิพากษ์ (Critical literacy) ตามแนวคิดของ Lewison, Flint and Sluys (2002)

1. Decoding and making meaning
2. Disrupting the commonplace
3. Interrogating multiple viewpoints
4. Focusing on sociopolitical issues & Taking action and promoting social justice

20. ข้อใดไม่ใช่องค์ประกอบของคุณลักษณะของการสร้างสันติที่สามารถเปลี่ยนแปลงสังคมได้

1. ทรัพยากรบุคคลและวัฒนธรรม
2. มุมมอง ประสบการณ์ ความเชื่อ
3. การปฏิบัติต่อสังคมอย่างมีวิจารณญาณ
4. ทัศนคติต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

แบบสอบถามปลายเปิดก่อนและหลังการฝึกปฏิบัติการการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์

Critical literacy Framework in your views (Adapted from Lewison, et al, 2002)

Participant	Disrupting the commonplace (Give the examples of how to implement in your classroom?)	Interrogating Multiple viewpoints (How do you apply this notion in your classroom?)	Focusing on Sociopolitical Issues (Why should lesson be included students' real life for problematizing?)	Taking Action & Promoting Social Justice (What is your approach to raise the inequity issues in class?)
.....				

แบบสังเกตการสอน

แบบบันทึกการสังเกตการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์

ชื่อ-สกุล ผู้รับการนิเทศ.....โรงเรียน.....

ชั้นที่ทำการสอน.....เนื้อหา.....

วัน เดือน ปี.....จำนวนเวลาที่สังเกตการสอน.....

คำชี้แจง ระดับการประเมิน 1 ไม่ปรากฏ 2 เล็กน้อย 3 ปานกลาง 4 มาก 5 มากที่สุด

ที่	รายการประเมิน	1	2	3	4	5	หมายเหตุ
1.	กระตุ้นประสบการณ์เดิมผู้เรียน						
2.	การใช้คำถามเชื่อมโยง ประสบการณ์เดิมกับบทอ่าน						
3.	บทอ่านเน้นสภาพปัญหาด้าน สังคมในบริบทของผู้เรียน						
4.	การสอนคำศัพท์ใหม่ด้วยการ ถอดรหัส (Decoding)						
5.	ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความ คิดเห็น ระหว่างผู้เรียน						
6.	ส่งเสริมการสร้างความหมาย บทอ่านจากการตีความของผู้อ่าน						
7.	ผู้เรียนประยุกต์ใช้โครงสร้างรูป ประโยคในบทอ่านได้						
8.	ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและ นักเรียน (รายบุคคล รายกลุ่ม)						
9.	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ ระดมความคิดในการสร้างสรรค์ สังคม						

10.	ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม						
11.	มีการประเมินผู้เรียนก่อน/ระหว่าง/หลัง เรียน						-ทางการ/ไม่เป็นทางการ
12.	กิจกรรมในชั้นเรียนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้องค์ความรู้ในชุมชน						
13.	จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เสนอแนวความคิด สะท้อนคิด และยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง						
14.	การเปิดโอกาสใช้ภาษาวัฒนธรรม และอัตลักษณ์ผู้เรียนในการเข้าใจบทอ่านภาษาอังกฤษ						
15.	การสรุปองค์ความรู้เพื่อพัฒนาต่อยอด						
	Total						

การจัดที่นั่ง

บันทึก

.....

.....

แบบบันทึกการนิเทศการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ในแต่ละบทเรียน

Critical-literacy checklist questions for each lesson

Lesson focus: .....

The four dimension model for critical literacy (4องค์ประกอบของการสอนอ่านเชิงวิพากษ์)	Is it evident? (มีร่องรอย)	Examples of students' responses (ตัวอย่างของการตอบสนองของผู้เรียน)	Not evident ไม่มีร่องรอย
Disrupting the commonplace (แตกประเด็นสามัญ)			
Interrogating multiple views point (เสาะหามุมมองที่หลากหลาย)			
Focusing on socio-political issues (เน้นประเด็นทางสังคม)			
Taking Action (ปฏิบัติการเพื่อการเปลี่ยนแปลง)			

(ดัดแปลงจาก ลูวีสันและคณะ 2006)

(.....) Observer

คำถามสัมภาษณ์ครูหลังสิ้นสุดการโครงการวิจัย

1. จุดเด่นและจุดควรพัฒนาแนวทางการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ในมุมมองของท่าน คืออะไรบ้าง
2. ข้อจำกัดของนักเรียนในชั้นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์เป็นอย่างไร
3. บทอ่านมีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างไร
4. บริบทท้องถิ่น และอัตลักษณ์ของผู้เรียนส่งเสริมการเรียนรู้แนวการอ่านเชิงวิพากษ์หรือไม่อย่างไร
5. ความคิดเห็นของท่านต่อการนิเทศแบบมีส่วนร่วมในการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์เป็นอย่างไร

แบบประเมินความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนิเทศแบบมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้การอ่านเชิงวิพากษ์
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สพ. นราธิวาส เขต 2 ประจำปีการศึกษา 2561

จุดมุ่งหมายการประเมิน

เพื่อให้คณะดำเนินงานและผู้เกี่ยวข้องได้ทราบถึงการทำงานในงานต่าง ๆ ของ
การนิเทศการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมเพียงไร เพื่อจุดเด่นและจุดควรพัฒนาเพื่อนำไปปรับปรุง

คำชี้แจง 1. แบบประเมินความคิดเห็นของครู ใช้เมื่อสิ้นสุดกระบวนการนิเทศ

2.ครู (ผู้รับการนิเทศ) เป็นผู้ประเมิน โดยกาเครื่องหมาย / ที่ตรงกับระดับความคิดเห็นที่ได้รับ
ระดับความคิดเห็นมี 5 ระดับ คือ มากที่สุด (5) มาก (4) ปานกลาง (3) น้อย (2) ไม่พอใจเลย (1)

ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่พอใจเลย
1	กิจกรรมการนิเทศช่วยพัฒนาครูตามความต้องการ/ จำเป็น					
	1.1 ทักษะด้าน การสอนอ่านเชิงวิพากษ์					
	1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนองต่อผู้เรียน					
	1.3 การวัดผลประเมินการเรียนรู้ที่สะท้อนการสอน					
	1.4 การจัดทำแผนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสื่อที่ร่วม พัฒนากับคณะครูแกนนำ					
	1.5 กระตุ้นให้มีการคิดสร้างสรรค์ต่อชุมชนและสังคม					
2	ความเหมาะสมของกิจกรรมนิเทศ					
	2.1 การสังเกตการณ์สอนด้วยเทคนิค Clinical Supervision					
	2.2 ครูผู้สอนได้มีโอกาสสะท้อนคิด					
	2.3 ครูผู้สอนได้มีโอกาสพัฒนาคุณภาพการเรียน การสอนด้วยการเรียนรู้จากผู้นิเทศและ เครือข่าย					
	2.4 ผู้เรียนได้มีโอกาสสะท้อนความคิดเห็นใน การเรียนรู้และลงมือปฏิบัติ					

	2.5 การนิเทศมีส่วนร่วมส่งเสริมการพัฒนา วิชาชีพผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ					
3	กระบวนการนิเทศ					
	3.1 บทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในกิจกรรมการ นิเทศ					
	3.2 ครูได้มีเวลาการเตรียมการสำหรับการนิเทศ					
	3.3 ระยะเวลาในการดำเนินการ					
..	3.4 การสะท้อนคิดในการพัฒนางานของครูผู้สอน					
	3.5 กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาวิชาชีพอย่าง ชัดเจน					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ตารางผลวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ ที่มีต่อแบบประเมินความคิดเห็นของครูผู้ใช้ชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนอ่านเชิงวิพากษ์

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม	IOC	แปลผล	หมายเหตุ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5				
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง	
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง	
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง	
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง	
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง	
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง	
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง	
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง	
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง	
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง	
11	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง	
12	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง	
13	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง	
14	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง	
15	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	สอดคล้อง	
รวม	15	15	15	15	15	75	15	สอดคล้อง	
เฉลี่ย	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	5.0	1.0		

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้การอ่านเชิงวิพากษ์

Lesson Plans

Unit: Critical literacy**1st Lesson Plan****Grade 9****Theme: The rich & The poor****Time: 7 hrs.****Foreign Languages: English Subject****Academic year 2/2018**

Unit: Strands, standards and indicators

Strand 1: Language for communication**Standard FL1:** Understanding and ability in interpreting what has been heard and read from various types of media, and ability to express opinion with reasons.**Indicators:** FL1.1.2 Accurately read aloud paragraphs, news, advertisements and short poems by observing the principles of reading.

FL1.1.3 Specify and write various forms of non-text information related to sentences and paragraphs heard and read.

Standard FL1.2 Possessing language communication skills for effective exchange of information, efficient expression of feelings and opinions**Indicators:** FL1.2.1 Converse and write to exchange information about themselves, various matters around them, situations, news and matters of interest to society, and communicate the information continuously and appropriately.

FL1.2.4 Speak and write appropriately to ask for and give information, explain, compare and express opinions about what has been heard or read.

Standard FL1.3 Ability to speak and write about information, concepts and views on various matters.**Indicator:** FL1.3.1 Speak and write to describe themselves, experiences/matters/ various issues of interest to society.**Core concept**

Ability in listening, reading, speaking and writing are served as the tools for exchange information about individuals and matters of interest to society.

Learning objectives:

1. To be able to accurately read aloud and making the meaning from multi views.
2. To be able to convey or express ideas by discussion.
3. To be able to collect and summarize the information/facts from various issues of interest to society and present in various forms of texts.

Learning Outcome:

1. Students are able to read and interpret the texts with various views.
2. Students are able to contribute their views on social issues.
3. Students respect among membership and power to build trust, peace and harmony in and out classroom.

Learners' competence:

Communication, Critical literacy skills, and acceptance the differences

Learning Procedures: (Integration of Freebody and Luke's "Four Resources Model" 1997 and Lewision, Flint and Sluys (2002)'s four dimensions of critical literacy)

Text 1: Learning area:

-Expression in expression opinion or ideas: I like...because...I love... because.../ I feel...because.../I think.../I believe.../I agree/ disagree.../I'm afraid .../I don't like.../I don't believe.../I have no idea.../Oh no! etc.

-Vocabulary: Noun: heir, the rich, the poor, procedure(s)
 : Verb: escape(d), hand(ed) out, complete(d), sentence, jailed, expect (ed)
 : Adverb: instantly
 : Adjective: elite, criminal,

-Grammar: Present simple and Past simple tense
 : Yes/No Question
 : H/Wh-Question

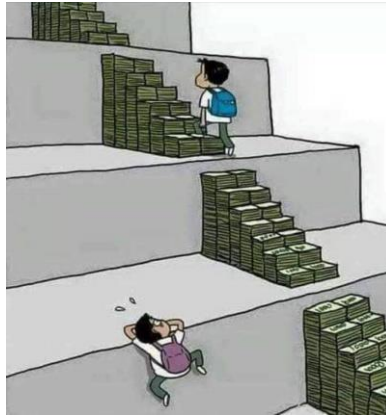
-Tasks:

- Decoding vocabulary
- Meaning making
- Action for change

1st period**Warmup (15 mins)**

- Teacher brings in 2 pictures to show the class and ask students what the pictures have in common. They can ask teacher about the pictures such as:

Sad reality of today's world ❤️

1. What are there in both pictures?
2. What else that you can see from the pictures?
3. What are they doing?
4. Is it possible to be like that?
5. Why do you think one child is richer than the other?
.....etc.....

Get ready stage 1: Decoding (30 mins.)

- Students find news vocabulary from texts and fill the below grid. Students' L1 and L2 are accepted in class for deeper understanding.

Analyze	Visualize	Write	Track			
			1	2	3	4
1 Syllable..... Part of speech..... Vowel..... Tense.....	-Saying -Air writing	- Write by saying	Listen & circle the word	Fill in the blank	Re- arrange the word	Dictate
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						

Analyze: Students can study the word to identify syllables and other unique features.

Visualize: Have kids practice saying and air writing the word.

Write: Write the word on paper while saying it.

Track: Check to see if students can use the word correctly four times in a row.

*** Track activities can be done in reviewing stage of each period

Wrap up (5 mins.)

Students do Track 1, and Track 2.

2nd period

Warm up (5mins.)

- In group, students do Track 3 activity (rearrange the word).

Get ready stage 2: Making meaning (35mins.)

- Student brainstorm to do the following tasks by using the decoding /or new vocabulary.
- Picture walk helps whole class to identify vocabulary from Thai language to English and guessing the meaning.

Group NAME: _____

DATE: _____

Making Meaning

DIRECTIONS: Write the vocabulary terms in the 'new words' column. Next, brainstorm what you already know about the word in the 'before reading' column. Finally, after you have read the text, complete the 'after reading' column with new information you obtained from the reading.

NEW WORDS	BEFORE READING	AFTER READING

Wrap up (10 mins.)

Teacher and peers feedback Thai words in English from group work.

3rd period**Warm up (5 mins.)**

Students play “A cabbage game” by standing in a circle. A paper cabbage will be passed around a circle. When teacher shouts “stop the bus”, student who gets a paper cabbage in hand have to take off one leave of cabbage then read the word or sentence with meaning on the leave out loud. Students who cannot read out have to stand in the inner circle till the game finish. When the game is over, those inner circle students will be assigned to present their words/sentence in next period.

Step 1 Disrupting the commonplace (35 mins)

Teacher poses the questions such as:

T: Have you heard or read about the rich and the poor? And what are they?

SS: No idea. [Teacher should prepare the pictures or story about the follow answers which is familiar to local students.]

: Yes, I have. For me, it's the story of the rich in my village always donate for the poor.

T: Whose else? Tell me more the same point or different point?

S : Many poor people are left behind.

T: Why do you feel like that?

S: From my village, only few people care the poor.

T: On really? It is good to hear from your views. Keep till the end of lesson you might find the solution for the poor.

Teacher persuades students to practice comparing by noticing the cartoon script without the title.

- T: Which one is full of the prisons?
 SS: It is the right hand side.
 T: Is it fair? Why/ Why not?
 SS: No, it isn't. Because, there are too many people in one jail/...etc...
 T: What is Thailand 4.0?
 SS: I don't know, could you clarify more?
 T: It's a policy in developing our country from agriculture 1.0 to industry 4.0
 SS: We are still confused, just say it's a stage of our country development. Is it right?
 T: Great. Search more from other sources. Now, from the cartoon is it possible to be like this?
 SS: May be./ No, this is a cartoon.
 T: How could we avoid being in jail?
 SS: I think, "Be a good man". Don't do bad things (illegal matters). ....etc....
 T: Good ideas. Now can you predict what the title is.
 SS: For me.... (various answers from their views, students practice using expression such as I believe.....because,,,,,,or I like.....because.....).....
 T: Well done. Now let see what the title is.....
- Teacher shows the title for students to engage in deeper understanding.

Different prisons for rich and poor

- T: Who has the correct guessing? Well it doesn't matter if your answers are not correct. Tell me how do people in the jail feel?
 S: They are unhappy/sad/hungry/homesick/.....
 T: What do you think about this cartoon?
 SS: Why must be rich and poor?
 T: It is the reality. Who don't like to be rich? Why not?
 SS: For me, money may make us unhappy/.....[various answers]....
- Teacher leads class discussion between the good points and weak points of both positions (rich and poor), and ask students to write on the post-it paper in what they choose between the two with reasons to support their ideas (L1 is accepted).
- Wrap up** (10 mins.)
- Students define the unfair issue between "Rich and Poor". Their ideas will be posted on the wall for gallery walk activity.

4th period

Warm up (5 mins.)

- The inner circle students from warm up activity in previous lesson present their words or sentences with meaning to peers.

Disrupting the commonplace 2 (40 mins.)

- Teacher presents the cartoon description, and each student gets one copy. Students look for the words that might be unfamiliar and circle them. Teacher helps students for meaning making and tell them to ask at least one question of the issues in what teacher will read aloud. Teacher suggests students to link what they have discussed and cartoon to make their own meaning while listening.

Different prisons for rich and poor

From Daily News, September 29, 2017

Title: Prison... Thailand 4.0 (from cartoon)

Red sign at left: A prison for the rich

In the open door: Jailed Poo (nickname of Yingluck) 5 years-escaped

Blue sign at right: A prison for the poor

In Thailand, criminal procedures for the poor are completed almost instantly with long sentences handed out.

For the rich, cases take a long time and the very elite—such as former PM

- While reading aloud, teacher stops to ask some questions for students to connect their own world with the text. They also can ask teacher with their own questions about the characters and events in the text. From example, they might ask, “Why can't they are in the same jail?” “How can they stay like that?” and “What does PM stand for?”
- After teacher's reading aloud, students read and think critically about what they read and will discuss more in the next period.

Wrap up (10 mins)

-In group, students underline the present simple and past simple verbs, and identify the different verb forms.

-Assignment for reviewing the new vocabulary for next period “running dictation”

5th period

Warm up (5 mins.)

- In each group, one will be the secretary for writing what each member run to read vocabulary or sentences (which teacher sticks out side class room) from previous lesson. The groups will have the collecting points for rewards after finishing this unit of learning.

Step 2 Interrogating multiple viewpoints (35 mins.)

- Students share their ideas from what they have learnt from text, and teacher encourages students to ask the questions:
- What will we do with this text?
- What will other people do with it?
- How could it have been produced in a different way?

After discussing the answers, teacher moves to analyzing text with the questions:

- What is the aim of the author?
- Whose is the audience of the text?
- What is missing to present?
- Who gains the benefit from the text?

Wrap up (10 mins.)

- Teacher and students discuss what they have learnt, and what they are going to react to the fairness.

6th period

Warmup (10 mins.)

In group, students re-arrange the sentences from reading text.

Step 3 Focusing on sociopolitical issues (40 mins.)

- In group, students discuss and select the social issues in their community which is relevant to the unfair between the poor and the rich.
- Each group presents the selected issues with reasons and the plan to react such as doing campaign poster, storytelling, survey people idea and artworks.

Wrap up (10)

Teacher and peers feedback each group selected issues.

7th period

Warm up (5 mins.)

Step 4 Taking action and promote social justice (40 mins.)

- Each group presents the selected issues with reasons from previous lesson and plan to react such as doing campaign poster, storytelling, survey people idea and artworks.

- Teacher, a facilitator, might guide students as following: switching the characters or plots, mini projects, or posters in promoting the fairness.

Wrap up (10 mins.)

- Each group concludes the theme to

- Individual do exist card by writing/mapping/drawing what he/she benefits from the text and do Task 1 grid

Learn	Relearn	Unlearn

"The illiterate of the 21st century will not be those who cannot read and write, but those who cannot learn, unlearn, and relearn."

-Alvin Toffler

Learn: is a process of connecting the dots, understand the relationships between data points (of reality), then unlearning must begin with asking about the data points themselves.

Relearn: is a refocused learning. How can we relearn something we believe we already know? When the challenges have changed, how useful is that?

Unlearn: is an ever-changing, fluid process of exploration by using different sets of questions about everything we knew and value to discover unknowns.

6. Materials:

1. Different prisons for rich and poor

<http://2bangkok.com/category/thai-politics/editorial-cartoons?Page=2>

2. Task 1 grid

Learn	Relearn	Unlearn

7. Assessment:

-Observation/Oral Feedback/Tasks/ Exit Car

ประวัติผู้วิจัย

ผู้วิจัยหลัก

ชื่อ-สกุล   นางฮาซานะห์ บินมะอูง
ที่อยู่   495/3 ถนนเจริญเขต ซอย 21 ตำบลสุไหงโก-ลก
                          อำเภอสุไหงโก-ลก จังหวัดนราธิวาส 96120

หมายเลขโทรศัพท์   มือถือ 0945815558

อีเมล   [hasanah5558@gmail.com/](mailto:hasanah5558@gmail.com) hasanah999@hotmail.com

ที่ทำงาน

ตำแหน่ง   ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สังกัด   สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2
ที่อยู่   38/4 หมู่ที่ 3 ตำบลปาเสมัส
                          อำเภอสุไหงโก-ลก จังหวัดนราธิวาส 96120

หมายเลขโทรศัพท์ที่ทำงาน 073530793   โทรสาร 073530790

ประวัติการศึกษา

ระดับปริญญาตรี	ศิลปศาสตรบัณฑิต (ภาษาอังกฤษ) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ระดับปริญญาโท	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษานานาชาติ) คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

